G. Simenon

Maigret

és az idős hölgy

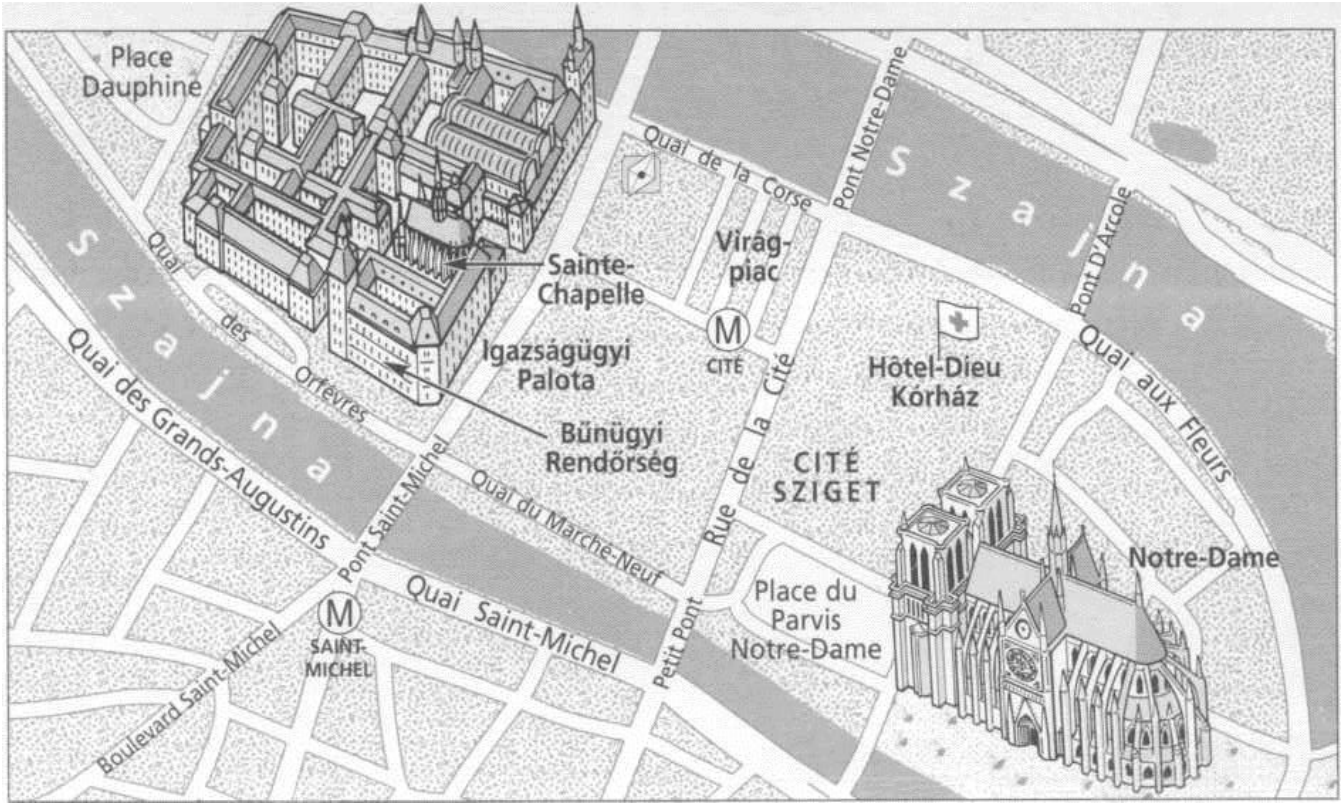
Place Dauphine
Quai de la Corse
Pont Notre-Dame
Szajna
Szajna
Szajna
Virág-piac
Sainte-Chapelle
Quai des Orfèvres
Igazságügyi Palota
CITÉ
Pont D'Arcole
Hôtel-Dieu Kórház
Quai aux Fleurs
Quai des Grands-Augustins
Bűnügyi Rendőrség
Pont Saint-Michel
Quai du Marché-Neuf
Rue de la Cité
CITÉ SZIGET
Notre-Dame
Quai Saint-Michel
Petit Pont
Place du Parvis Notre-Dame
SAINT-MICHEL
Boulevard Saint-Michel

GEORGES SIMENON

Maigret és az idős hölgy

FORDÍTOTTA: TÓTFALUSI ÁGNES

PARK KÖNYVKIADÓ

Maigret maga mögött hagyja Párizst, Madame Maigre-t, Quai des Orfévres-t, a felügyelőit, és vidékre utazik, egy Le Havre közeli halászfauba, hogy kiderítse, vajon idős úrnője helyett miért is kellett meghalnia egy kíváncsi kis cseldlánynak, aki mosogatás közben filozófiai problémákon rágódott, orvosi könyveket bogaászott és a légynek sem ártott.

Tengerparti séták közben, állandó calvadosmámorban, a gazdagok és szegének világában azon töpreng, vajon kinek állhatott érdekében, hogy megkíséreljen meggyilkolni egy szeretetre méltó, habókos öregasszonyt. Modellszépségű, férfifaló lányának, Arlettenek? Vagy mostohafiainak: a képviselő Chares-nak, akiről azt gondolták, soha nem viszi majd semmire, esetleg öccsének, a windsori herceget utánzó, elszegényedett világfinak?

Zsebre vágott kézzel, pipáját szívogatva bolyong a kis halászfalu kacskaringós utcáin, oldalán hol Casting felügyelővel, hol a tűsarain tipegő Arlette-tel, és keresi a kiutat a haugságok és rejtélyek labirintusából.

A fordítás alapjául szolgáló eredeti kiadás:
Georges Simenon: Maigret et la vieille dame
Presses de la Cité

A Park Könyvkiadónál megjelent Simenon-kötetek:

MAIGRET ÉS A LANGALÉTA
MAIGRET DÜHBE GURUL
MAIGRET KUDARCOT VALL
MAIGRET ÉS A FANTOM
MAIGRET ÉS A HAJLÉKTALAN

Copyright © 1950 Georges Simenon Limited,
a Chorion company. All rights reserved.
Hungarian translation © 2003 Tótfalusi Ágnes
Magyar kiadás © 2004 Park Könyvkiadó, Budapest
Felelős szerkesztő: Tönkő Vera
Szerkesztette: Zsámboki Mária
Műszaki szerkesztő: Mező Zsuzsa
Fedélterv: Gerhes Gábor

ELSŐ FEJEZET

Várúrnő a Vityillóban

Maigret egy Bréauté-Beuzeville nevű, barátságtalan kis állomáson szállt le a Párizs–Le Havre gyorsvonatról. Hajnali ötkor kellett kelnie, és mivel nem talált taxit, az első metróval ment a Saint-Lazare pályaudvarra. Most a csatlakozásra várt.

– Megmondaná, kérem, melyik vonat megy Etretat-ba?

Bár már nyolc óra is elmúlt, és jó ideje felkelt a nap, a szitáló köd és a nedves levegő miatt úgy érezhette az ember, hogy még hajnal van.

Az állomáson nem volt sem büfé, sem étterem, csak egy kiskocsma szemben, az út másik oldalán, előtte állatkereskedők fedett szekerei álltak.

– Etretat-ba? Még bőven van ideje. Nézze csak, ott áll a vonata.

A vasutas néhány mozdony nélküli, régi vágású vasúti kocsira mutatott. A zöld festék a régi időket idézte, a fülkékben néhány utas fagyoskodott; mintha már tegnap este óta ott ültek volna. Valahogy az egész nem tűnt igazinak – olyan volt, mint egy játék vagy egy gyerekrajz.

Hirtelen feltűnt egy család – természetesen párizsiak! –, és csak ők tudták, miért, a síneken átugrálva, lélekszakadva rohanni kezdtek a mozdony nélküli vasúti kocsik felé; a három gyerek kezében rákászháló lengedezett.

Ez a kép váratlanul elindított Maigret-ben valamit. Egy pillanatra úgy érezte, nincs is kora, és bár az állomás még legalább húsz kilométerre volt a tengertől, hirtelen a

tengervíz friss, sós illatát érezte, és a fülét megcsapta a hullámok ütemes morajlása; felnézett, és lenyűgözve bámulta a nyílt tenger felől érkező hatalmas, szürke felhőket.

Mélyen bent, a szárazföldön született, így a tenger még mindig ugyanazt jelentette számára: rákászhálókat, kis játék vonatot, flanelnadrágos férfiakat, napernyőket a strandon, kagyló- és csecsebecseárusokat, kis tengerparti vendéglőket, ahol az ember az osztriga mellé fehérbort szopogat, és családi panziókat, amelyeknek mind egyforma illatuk van, amilyet sehol máshol nem érez az ember; és ahol Madame Maigret néhány nap elteltével elkezdett olyan mélységesen unatkozni, hogy legszívesebben beállt volna mosogatni a konyhalány mellé.

Maigret persze nagyon jól tudta, hogy mindez nem igaz, de a tenger felé közeledve mégis mindig azt érezte, hogy egy mesterséges, játékos világba csöppent, ahol semmi igazán komoly dolog nem történhet az emberrel.

Élete során számos nyomozást folytatott már a tengerparton, és igazi tragédiákkal is találkozott. De még most is, miközben a calvadosát iszogatta a kocsmapultnál, akaratlanul elnevette magát, amikor eszébe jutott a Valentine nevű idős hölgy és Charles Besson, a mostohafia.

Szeptember hatodika volt, szerda, és már egy éve nem volt szabadságon. Előző nap délelőtt tizenegy körül az öreg kapus belépett Maigret Quai des Orfèvres-i irodájába, és fekete szegélyes névjegykártyát nyújtott át neki.

ÖZV. MADAME FERDINAND BESSON
Vityilló
Etretat

– Személyesen velem akar beszélni?

– Mindenáron magával akar találkozni, azt mondja, egyenesen Etretat-ból jött.

– Hogy néz ki?

– Idős hölgy, bűbájos idős dáma.

Maigret behívatta a hölgyet. Tényleg elragadó idős hölgy volt, finom és kecses, a haja hófehér, és az arca olyan sima és rózsaszín, mintha nem is valódi idős hölgy lenne, hanem egy öreg márkinőt játszó színésznő.

– Ön bizonyára nem ismer engem, főfelügyelő úr, így még jobban tudom értékelni kedvességét, hogy fogadott. Én viszont jól ismerem önt, mert hosszú évek óta figyelemmel kísérem érdekfeszítő nyomozásait. Ha eljön hozzám, ahogyan remélem, meg is mutathatom az önről szóló újságcikkeket.

– Köszönöm, asszonyom.

– Valentine Bessonnak hívnak, a név nyilván nem mond önnek semmit, de rögtön ismerősebb lesz, ha azt is elárulom, hogy a férjem, Ferdinand Besson fejlesztette ki a Juiva termékeket.

Maigret elég idős volt már ahhoz, hogy a Juva név ismerősen csengjen a fülének. Egészen fiatal korában az újságok hirdetésein és az utcai plakátokon olvasta ezt a nevet, és úgy emlékezett, hogy az édesanyja is Juva krémet használt, amikor nagy ritkán kicsípte magát, és este elment valahová.

Az előtte ülő idős hölgy egy kicsit divatjamúlt, keresett eleganciával öltözött, és szinte roskadozott az ékszerektől.

– A férjem halála óta, vagyis öt éve egyedül élek kis etretat-i házamban. Pontosabban, vasárnap estig egy kis cselédlány is lakott velem, egy környékbeli leány, aki több éve szolgált már nálam. Főfelügyelő úr, ez a lány

vasárnapról hétfőre virradóra meghalt; tulajdonképpen helyettem, és azért jöttem önhöz, hogy megkérjem: segítsen nekem.

A hölgy nem beszélt drámai hangon, és finoman mosolygott, mintha bocsánatot kérne azért, hogy ilyen tragikus dolgokat ad elő.

– Ne féljen, nem vagyok őrült. Azt hiszem, még csak bogaras sem. Azt állítom, hogy Rose – így hívták a lányt – helyettem halt meg, és nagyjából biztos vagyok benne, hogy nem tévedek. Nem bánja, ha néhány szóban elmesélem?

– Sőt megkérem rá.

– Legalább húsz éve minden este altatót veszek be, mert nagyon rossz alvó vagyok. Meglehetősen keserű folyadék, a keserűségét ánizzsal enyhítik. Tudom, mit beszélek, mert a férjem gyógyszerész volt. Vasárnap, mint minden este, lefekvés előtt előkészítettem a gyógyszeremet, és Rose is mellettem volt, amikor már az ágyban fekve be akartam venni. Belekortyoltam, de úgy éreztem, hogy keserűbb, mint máskor. – *Valószínűleg többet tettem bele tizenkét cseppnél, Rose. A többit inkább nem kérem* – mondtam Rose-nak. – *Jó éjszakát, asszonyom* – felelte ő. Elvitte a poharat, ahogy máskor is. Nem tudom, mi történt: kíváncsi lett volna az ízére, és felhajtotta az egészet? Valószínűleg, mert később megtaláltuk az üres poharat a szobájában. Hajnali két óra körül fájdalmas nyögések hangjára ébredtem, a ház ugyanis elég kicsi. Felkeltem, és beszaladtam a lányomhoz; addigra ő is felébredt.

– Azt hittem, hogy csak kettesben élt a cselédlányával.

– Vasárnap, szeptember 3-án volt a születésnapom, és a lányom, aki Párizsból érkezett erre az alkalomra, nálam aludt aznap éjszaka. Nem akarom fölöslegesen rabolni az idejét, főfelügyelő úr. Az ágyában találtuk a haldokló Rose-

t. A lányom elszaladt Jolly doktorért, de mire az orvos megérkezett, Rose, nagyon jellegzetes görcsök közepette, meghalt. Jolly doktor azonnal kijelentette, hogy Rose arzénmérgezés áldozata lett. Mivel nem olyan lány volt, aki öngyilkosságot követ el, és ugyanazt ette, amit mi, meglehetősen nyilvánvalónak tűnik, hogy a méreg a nekem szánt gyógyszerben lehetett.

– Mit gondol, ki akarhatta megölni önt?

– Hogyan gyanakodhatnék bárkire is? Jolly doktor, aki régi barátom, a férjem orvosa is ő volt, azonnal értesítette a Le Havre-i rendőrséget, és hétfőn reggel meg is érkezett egy nyomozó.

– Hogy hívják?

– Castaing felügyelőnek. Nagydarab, barna, vérmes arcú ember.

– Tudom, ki az. És mit mondott a felügyelő?

– Semmit. Hogy kikérdezi a környékbelieket. A holttestet Le Havre-ba szállították boncolásra.

Hirtelen megszólalt a telefon, és a hölgy elhallgatott. Maigret felemelte a kagylót; a rendőrfőnök volt a vonalban.

– Be tudna jönni egy pillanatra az irodámba, Maigret?

– Most rögtön?

– Az lenne a legjobb.

Maigret elnézést kért az idős hölgytől. A főnök már várta.

– El tudna utazni néhány napra a tengerhez?

Maigret ösztönösen megkérdezte:

– Etretat-ba?

– Már tud az ügyről?

– Nem is tudom. Mindenesetre mondja el, miről van szó.

– Épp most hívtak a miniszterelnöki hivatalból. Ismeri Charles Bessont?

– A Juva krémes Bessont?

– Nem egészen. A fiáról van szó, Charles Bessonról, aki Fécamp-ban lakik, és két éve választották meg Seine-Inférieure képviselőjének.

– És az édesanyja Etretat-ban él.

– Nem az édesanyja, hanem a mostohaanyja, az apja második felesége. Ami azt illeti, az egészről az előbb hallottam telefonon. Charles Besson egyenesen a belügyminisztert kérte meg, hogy küldje el magát Etretat-ba, bár az nem a maga körzete, mondván, hogy van ott egy magának való ügy.

– Charles Besson mostohaanyjának a szolgálóját vasárnapról hétfőre virradóra megmérgezték.

– Mi van, csak nem a normandiai napilapokat járatja?

– Nem. A hölgy éppen az irodámban ül.

– Ő is meg akarja kérni magát, hogy menjen el Etretat-ba?

– Pontosan. Egyenesen ezért utazott ide, amiből én arra következtetek, hogy nem tud a mostohafia lépéséről.

– És hogy döntött?

– Magától függ, főnök.

Így történt tehát, hogy szerda reggel, valamivel fél kilenc után Maigret Bréauté-Beauzeville-ben felszállt egy játékvonat-szerű, komolytalan kis szerkentyűre, és azonnal kihajolt az ablakon, hogy minél hamarabb megpillanthassa a tengert.

Ahogy egyre közelebb értek a vízhez, az ég lassan kivilágosodott, és mire a kis vonat bezakatolt a legelőkkel borított dombok közé, tisztára mosott kékre váltott – csak néhány könnyű és jámbor felhőcske lebegett rajta.

Maigret előző este telefonált a Le Havre-i csendőrőrsre, hogy értesítse Castaing felügyelőt az érkezéséről, de hiába kereste őt a tekintetével, csak családapákra váró nyári

ruhás nők és félmeztelen gyerekek zsivajogtak a peronon. Az állomásfőnök, aki idáig kicsit zavartan vizsgálgatta az utasokat, odalépett a főfelügyelőhöz:

– Kérem, véletlenül nem Maigret főfelügyelőhöz van szerencsém?

– De, véletlenül igen.

– Ebben az esetben üzenetem van az ön számára.

Átnyújtott Maigret-nek egy borítékot Castaing levelével:

Kérem, bocsássa meg nekem, hogy nem jöttem ki ön elé az állomásra. Yport-ban vagyok, a temetésen. Az Hôtel des Anglais-ben csatlakozom önhöz, remélem, ebédre odaérek. Akkor beszámolok a fejleményekről.

Még csak reggel tíz volt, és Maigret, aki egy könnyű bőröndön kívül mást nem is hozott magával, gyalog indult el a strand mellett álló szálloda felé. De nem ment be rögtön, hanem megállt (a bőröndöt sem tette le), és hosszan elnézte a tengert, a kavicsos partot szegélyező fehér sziklákat; kamasz lányok táncoltak a hullámokban, a szálloda mögött néhányan teniszeztek, a sétányon idős párok andalogtak ráérősen.

Amikor Maigret még gimnazista volt, a legtöbb osztálytársa lebarnulva tért haza a tengerparti vakációról, csak úgy ontották a vidám történeteket, a zsebük pedig tele volt kaviccsal és kagylóval, de neki jó pár évet kellett dolgoznia, mire végre saját szemével megláthatta a tengert. Kicsit elszomorodott, amikor ráébredt, hogy már nem érzi a hajdani áramütést, és közömbös tekintettel figyeli a hullámok vakítóan fehér tajtékát, a csupasz karú, tetovált úszómestert, aki a csónakjában hol feltűnt, hol meg eltűnt a nagy hullámok között. A hotel illatát olyan ismerősnek

érezte, hogy hirtelen nagyon belesajdult a felesége hiánya, hiszen mindig vele együtt szívta be ezt az illatot.

– Sokáig szándékozik maradni? – kérdezte tőle a szálloda igazgatója.

– Fogalmam sincs.

– Csak azért kérdezem, mert szeptember 15-én zárunk, és most már szeptember 6. van.

Tehát minden bezár majd: az emléktárgyakat árusító üzletek, a pékségek; minden ablakot spaletták takarnak majd, és a kihalt strand egyedüli birtokosai a sirályok és a tenger hullámai lesznek.

– Ismeri Madame Bessont?

– Valentine-t? Persze hogy ismerem, idevalósi. Itt született, halász volt az apja. Gyerekkorában nem ismertem, mert fiatalabb vagyok nála, de akkor már igen, amikor eladónő volt a Seuret kisasszonyok boltjában, egy cukrászdában. Az egyik kisasszony már meghalt, de a másik még most is él. Kilencvenkét éves, a háza nem messze áll Valentine házától. Kék kerítése van. Megkérhetném, hogy töltse ki a bejelentőlapot?

A szállodaigazgató – vagy tulajdonos? – elolvasta a bejelentőlapot, és nagyobb érdeklődéssel nézett Maigret-re.

– Maga az a Maigret a rendőrségtől? Direkt e miatt az ügy miatt jött Párizsból?

– Castaing felügyelő is itt szállt meg, ugye?

– Hétfő óta itt étkezik, de minden este hazamegy Le Havre-ba.

– Megvárom.

– A temetésen van, Yport-ban.

– Tudom.

– Mit gondol, tényleg megpróbálták megmérgezni Valentine-t?

– Még nem volt időm véleményt formálni az ügyről.

– Ha meg akarták mérgezni, csak a családból lehetett valaki.

– A lányára gondol?

– Nem gondolok én senkire. Nem tudok semmit. Sokan voltak a Vityillóban a múlt vasárnap. És fogalmam sincs, hogy a környékről ki haragudna Valentine-ra. El sem tudja képzelni, milyen sok jót tett az az asszony, amikor még lehetősége volt rá, a férje életében. És még most is sok jót tesz, bár már cseppet sem gazdag, mégis csak ad és ad. Ronda ügy ez, higgye el nekem: Etretat mindig nagyon nyugodt hely volt. Az az üzletpolitikánk, hogy ragaszkodunk a válogatott fürdőközönséghez, lehetőleg a tehetős réteghez tartozó családos emberekhez. Akár fel is sorolhatnám önnek…

De Maigret jobbnak látta, ha sétál egyet a napos utcákon; a place de la Mairie-n a következőket olvasta egy fehér homlokzaton: Maurin – azelőtt Seuret – cukrászda.

Egy kifutófiútól megkérdezte a Vityilló felé vezető utat, a fiú egy szelíden kanyargó, a sziklafalak felé emelkedő útra mutatott, amelyet néhány, kerttel körített villa szegélyezett. Maigret elbandukolt egy nagy kertben megbúvó kis házig; kéményéből füstcsík kígyózott a sápadtkék ég felé. Mire visszaért a szállodához, már Castaing felügyelő is ott volt; kis fekete Simcája a bejárat előtt parkolt, maga a felügyelő várakozott a lépcső tetején.

– Jól utazott, főfelügyelő úr? Nagyon sajnálom, hogy nem tudtam kimenni ön elé az állomásra, de azt gondoltam, érdekes lenne, ha részt vennék a temetésen. Ha jól tudom, az ön módszere is ez.

– És milyen volt a temetés?

A két nyomozó nekivágott a tengerparti sétánynak.

– Hát, nem is tudom. Leginkább nagyon nyomasztónak mondanám. Volt valami fenyegető a levegőben. A kislány holttestét ma reggel hozták haza Le Havre-ból, a szülei egy kisteherautóval várták a koporsót az állomáson, és azonnal átszállították Yport-ba. Trochu, ez a családi nevük. Gyakran fogja hallani ezt a nevet, mert egy rakás Trochu él errefelé, szinte minden halászt Trochu-nek hívnak. Rose apja sokáig heringet halászott Fécamp-ban, a két bátyja most is heringhalász. A lányok közül Rose volt a legidősebb. Van még két-három húga, az egyik egy Le Havre-i kávéházban dolgozik.

Castaing felügyelőnek sűrű haja és alacsony homloka volt, és olyan erővel vezette elő a gondolatait, mintha eke elé fogott ökröket terelgetne a szántóföldön.

– Már hat éve élek Le Havre-ban, és járom a vidéket. Az ember a kisebb falvakban, főleg a kastélyok környékén még ma is találkozik alázatos és engedelmes népekkel, akik úrnőként emlegetik hajdani gazdáikat. De vannak olyan parasztok is, akik keményebbek, gyanakvóbbak, sőt néha kifejezetten mogorvák. Egyelőre nem tudom, melyik kategóriába soroljam a Trochu családot, de ma reggel Valentine Bessont hideg, majdnem fenyegető légkör vette körül.

– Az előbb valaki azt mondta nekem, hogy Valentine-t egyenesen imádták Etretat-ban.

– Yport nem Etretat. És *a* Rose, ahogy errefelé mondják, meghalt.

– Ott volt az idős hölgy a temetésen?

– Az első sorban. Errefelé néhányan a Kastély úrnőjének hívják, mert volt egy kastélya Ome-ban vagy Sologne-ban, nem is tudom. Látta már Valentine Bessont?

– Eljött hozzám Párizsba.

– Említette nekem, hogy Párizsba utazik, de nem tudtam, hogy önhöz készül. Mit gondol róla?

– Egyelőre még semmit.

– Annak idején hihetetlenül gazdag volt. A Besson családnak volt egy magánpalotája Párizsban, az avenue d'Lénán, egy kastélya és egy jachtja, és a Vityilló csak afféle biztonsági menedéknek számított. Valentine mindig egy nagy, sofőr vezette limuzinnal érkezett Etretat-ba, mögötte egy másik autó hozta a csomagjait. Vasárnaponként nagy feltűnést keltett, amikor megjelent a misén, az első sorban (még ma is megvan a padja a templomban), és két kézzel osztogatta a pénzt. Ha Le Havre-ban valaki anyagi zűrbe került, általában azt mondták neki: – *Menj el Valentine-hoz!* – mert az öregek közül sokan még ma is így emlegetik. Ma reggel nem autóval, hanem taxin érkezett Yport-ba, és úgy nézett ki, mintha ő vezetné a gyászmenetet. Hatalmas virágcsokrot hozott, a csokra mellett eltörpült a többieké. Lehet, hogy tévedek, de úgy vettem észre, hogy a Trochu család haragszik rá, és keresztülnéz rajta. Valentine ragaszkodott hozzá, hogy az egész családnak részvétet nyilvánítson, de az apa csak kénytelen-kelletlen nyújtotta oda a kezét, és nem is nézett Valentine-ra, az egyik fia, Henri pedig egyenest hátat fordított neki.

– Valentine Bessont elkísérte a lánya?

– Valentine lánya a hétfő délutáni vonattal hazautazott Párizsba. Egyelőre nem volt indokom, hogy visszatartsam. Mint látja, nyakig úszom a tennivalókban, de tudom, hogy még egyszer ki kellene hallgatni őt.

– Hogy néz ki?

– Ahogyan az anyja nézhetett ki az ő korában, vagyis harmincnyolc évesen. Körülbelül huszonötnek látszik. Törékeny és kecses, nagyon csinos. Hatalmas, gyermeki

tekintetű szeme van, ennek ellenére egy férfival töltötte a vasárnap éjszakát, aki nem a férje, mégis az ő szobájában aludt a Vityillóban.

– Ezt ő mondta el önnek?

– Nem, én fedeztem fel, de sajnos túl későn, és így nem tudtam alaposan kifaggatni a hölgyet a dologról. De azt hiszem, jobb, ha részletesen elmondom az egészet. Az ügy jóval bonyolultabb, mint amilyennek látszik, ezért kénytelen voltam jegyzetelni. Megengedi, hogy felolvassam a jegyzeteimet?

Castaing felügyelő kihúzott a zsebéből egy szép, piros bőrbe kötött könyvecskét; ez a könyvecske nagyon különbözött azoktól a mosodai blokkfüzetektől, amelyeket Maigret általában használni szokott.

– A Le Havre-i irodát reggel hét órakor tájékoztatták a gyilkosságról – amikor reggel nyolckor beérkeztem, ez az értesítés várt az asztalomon. Beültem a Simcába, és kicsivel kilenc után értem Etretat-ba. Charles Besson épp előttem érkezett meg autóval.

– Charles Besson Fécamp-ban lakik?

– Van ott egy háza, ahol a családja egész évben tartózkodik, de amióta Bessont két éve képviselővé választották, az ideje egy részét Párizsban tölti, ahol van egy lakása a boulevard Raspail-on. Az egész vasárnapot Etretat-ban töltötte a családjával: a feleségével és a négy gyerekével.

– De Besson nem Valentine édesfia, ugye?

– Valentine-nak nincs fia, csak egy leánya, Arlette, akiről már beszéltünk. Arlette egy párizsi fogorvoshoz ment feleségül.

– A fogorvos is itt volt vasárnap?

– Nem. Arlette egyedül érkezett. Aznap volt az édesanyja születésnapja. Úgy látszik, családi hagyomány, hogy

mindenki meglátogatja Valentine-t ezen a napon. Amikor Arlette-et megkérdeztem, hogy melyik vonattal jött, azt felelte, hogy a reggelivel, vagyis azzal, amelyikkel ön is érkezett. De mint majd meglátja, hazudott. Hétfőn az volt az első dolgom, miután a holttestet elszállíttattam Le Havre-ba, hogy átkutassam a ház összes szobáját. Nem volt könnyű munka, mert bár a ház kicsi, tele van sarkokkal, törékeny bútorokkal és csecsebecsékkel. Valentine és a cselédlány első emeleti szobáin kívül van még egy vendégszoba is a földszinten, itt aludt Arlette. Amikor félrehúztam az éjjeliszekrényt, találtam alatta egy férfizsebkendőt, és úgy vettem észre, hogy a fiatalasszony, aki közben figyelt engem, nagyon megrémült. Hirtelen kitépte a zsebkendőt a kezemből. – *Már megint a férjem zsebkendőjét hoztam el!* – mondta. Nem tudom, miért, de csak este jutott eszembe, hogy a hímzett monogram első betűje *H* volt. Arlette-nek vissza kellett utaznia Párizsba. Felajánlottam, hogy elviszem az állomásra, és láttam, ahogy megvette a peronjegyet. Tudom, hogy hülye vagyok, de csak azután jutott eszembe, amikor visszaszálltam az autóba, hogy ezek szerint nem retúrjeggyel érkezett. Visszamentem a váróterembe, és megkérdeztem a peronőrt: – *Ez a hölgy ugye a vasárnap reggeli vonattal érkezett? – Melyik hölgy? – Akit én hoztam az állomásra autóval. – Madame Arlette? Nem, uram. – Nem vasárnap érkezett? – Lehet, hogy vasárnap érkezett, de nem vonattal. Én szedtem össze a jegyeket, emlékeznék rá.*

Castaing kicsit nyugtalanul megkérdezte Maigret-t:

– Figyel rám, főfelügyelő úr?

– Persze, persze.

– Talán fölöslegesnek találja ezeket az információkat?

– Egyáltalán nem. Csak egy kicsit hozzá kell szoknom.

– Mihez?

– Mindenhez; az állomáshoz, Valentine-hoz, Arlette-hez. A férfihoz, aki összeszedi a jegyeket, és a Trochu családhoz. Tegnap még fogalmam sem volt erről az egészről.

– Amikor visszatértem a Vityillóba, megkérdeztem az idős hölgytől a veje nevét. Julien Sudre-nek hívják, tehát egyik neve sem kezdődik H-val. Valentine mostohafiait Théónak és Charles-nak hívják. Nem marad más, csak a kertész, aki a hét három napján Valentine-nál dolgozik, őt ugyanis Honorénak hívják; de először is, vasárnap nem dolgozott, másrészt biztos vagyok benne, hogy ő nem nagy, piros lombmintás zsebkendőket használ. Mivel nem tudtam, milyen irányba folytassam a nyomozást, kifaggattam a falusiakat, és az újságárustól végül megtudtam, hogy Arlette nem vonattal érkezett, hanem egy nagy, zöld sportkocsival. Innen már könnyen ment a dolog. A zöld autó tulajdonosa ugyanis vasárnap este szobát vett ki abban a szállodában, amelyet önnek is ajánlottam. Hervé Peyrot-nak hívják, a bejelentőlap szerint borkereskedő, és Párizsban lakik, a quai des Grand-Augustins-en.

– A szobájában feküdt le vasárnap este?

– Zárásig, azaz éjfél előttig a szálló bárjában maradt, de utána nem ment fel lefeküdni, hanem azt mondta a portásnak, hogy sétál még egyet a tengerparton. Az éjjeliőr szerint csak fél háromkor ért haza. Kikérdeztem a cipőpucoló fiút, aki azt állította, hogy Peyrot cipőjének talpára vörös agyag tapadt. Kedd reggel visszamentem a Vityillóba, és Arlette szobájának ablaka alatt egy virágágyban felfedeztem a cipő lenyomatát. Na, mit gondol erről, főfelügyelő úr?

– Semmit.

– Ami Théo Bessont illeti…

– Ő is ott volt vasárnap Valentine-nál?

– Igen, de nem maradt ott éjszakára. Mint bizonyára rájött, a két Besson fiú az apjuk első házasságából származik, tehát Valentine nem az édesanyjuk. Lerajzoltam az egész családfát, és ha szeretné…

– Most nem, éhes vagyok.

– Röviden: Théo Besson, aki negyvennyolc éves és nőtlen, két hete Etretat-ban nyaral.

– A mostohaanyjánál?

– Nem. Meg sem látogatta. Azt hiszem, haragban vannak. Théónak van egy szobája a Roches Blanches-ban, ebben a szállóban, itt mellettünk.

– Tehát Théo nem járt a Vityillóban?

– Várjon egy kicsit. Amikor Charles Besson…

És a szerencsétlen Castaing felsóhajtott, mert úgy érezte, hogy képtelen lesz világosan felvázolni az eseményeket, főleg Maigret-nek, aki mintha oda se figyelt volna.

– Charles Besson vasárnap tizenegy óra körül érkezett meg Valentine-hoz a feleségével és négy gyermekével. Van egy autójuk, egy öreg Panhard. Arlette már ott volt az anyjánál. Az egész család a Vityillóban ebédelt. Ebéd után Charles Besson lement a strandra a két idősebbik gyerekével, egy tizenöt éves fiúval és egy tizenkét éves kislánnyal. Közben a hölgyek csevegtek.

– És a strandon találkozott a bátyjával?

– Igen, így történt. Az a gyanúm, hogy Charles azért indult sétálni, hogy felhajtson valamit a Kaszinó bárjában. Azt beszélik, szívesen néz a pohár fenekére. Találkozott Théóval, akiről nem is tudta, hogy Etretat-ban van, és elkezdte győzködni, hogy menjen el vele a Vityillóba. Úgy látszik, Théo ráállt a dologra, így a család végül teljes

létszámban vett részt a hideg vacsorán, ahol languszta és báránycomb volt a menü.

– Senki sem hiányzott?

– Nem. A családon kívül csak a cselédlány volt a házban. Charles Bessonék fél tíz körül mentek haza. Az ötéves kisfiú, Claude elaludt az idős hölgy szobájában, és egészen fél tízig aludt, amikor pedig beszálltak a kocsiba, meg kellett cumiztatni a hat hónapos kisbabát, mert keservesen sírt.

– Hogy hívják Charles Besson feleségét?

– Azt hiszem, Emilienne a neve, de mindenki csak Miminek hívja.

– Mimi – ismételte el komolyan Maigret, mintha házi feladat lenne, amelyet kívülről meg kell tanulnia.

– Negyven körüli, testes, barna nő.

– Egy testes barna, nagyszerű! Tehát kilenc után indultak haza a Panhard-jukkal.

– Így van. Théo téblábolt még néhány percig, de végül a három nő egyedül maradt a házban.

– Valentine, a lánya, és *a* Rose.

– Pontosan. Rose a konyhában mosogatott, anya és lánya pedig a szalonban beszélgettek.

– Minden szoba az emeleten van?

– Kivéve a vendégszobát, amelynek az ablakai az udvarra nyílnak, ahogy már mondtam. Majd meglátja. Igazi kis babaház, parányi szobákkal.

– Arlette nem ment fel az édesanyja szobájába?

– Tíz körül mind a ketten felmentek, mert Valentine meg akart mutatni a lányának egy ruhát, amelyet nemrégiben csináltatott.

– És utána mind a ketten visszamentek a földszintre?

– Igen. Majd Valentine megint felment a szobájába, hogy lefeküdjék, és néhány perc múlva Rose is utána ment. Rose

általában lefektette az asszonyát, és odaadta neki az orvosságát.

– Ő készítette elő az orvosságot Valentine-nak?

– Nem. Valentine előre becsepegtette a gyógyszert a pohárba.

– Arlette nem ment fel még egyszer az édesanyja szobájába?

– Nem. Körülbelül fél tizenkettő lehetett, amikor Rose is lefeküdt.

– És két óra körül kezdett hangosan nyögni.

– Legalábbis Arlette és az anyja ezt állítják.

– És az imént azt mondta, hogy éjfél és hajnali két óra között egy férfi tartózkodott Arlette szobájában, egy férfi, aki Párizsból érkezett. Nem tudja véletlenül, mit csinált Théo este?

– Eddig még nem volt időm megkérdezni, de meg kell vallanom, nem is gondoltam rá.

– Ne menjünk ebédelni?

– Nagyon jó ötlet.

– Mit gondol, kapok itt feketekagylót?

– Lehetséges, de az ön helyében nemigen számítanék rá. Már jól ismerem a kínálatot.

– Járt ma reggel Rose szüleinek a házában?

– Csak abban a helyiségben, ahol a lányt felravatalozták.

– Nem tudja, nincs véletlenül egy jó fényképük róla?

– Megkérdezhetem.

– Kérdezze meg. Hozza el, ahány arcképet csak talál, még a gyerekkori fényképeket is, mindegy, hány éves rajtuk Rose. Tényleg, hány éves is volt?

– Huszonkettő vagy huszonhárom. Nem én írtam a jelentést, így hát…

– Azt hittem, már nagyon régóta szolgált az idős hölgynél.

– Hét éve. Nagyon fiatalon állt szolgálatba, még Ferdinand Besson életében. Jól megtermett lány volt, kicsattanó orcával és nagy mellekkel.

– Soha nem betegeskedett?

– Jolly doktor nem említette, hogy különösebben beteges lett volna, tehát valószínűleg nem.

– Szeretném tudni, hogy volt-e szerelme vagy szeretője.

– Én is gondoltam rá. Úgy látszik, hogy nem. Nagyon komoly lány volt, szinte sohasem járt el otthonról.

– Lehet, hogy nem is engedték eljárkálni?

– Azt hiszem, bár tévedhetek is, hogy Valentine elég szigorúan bánt vele, és nem szívesen adott neki szabadnapot.

A szálloda étterme felé sétáltak. Maigret a tengert fürkészte, de már nem törődött vele. Már vége volt. Reggel kicsit megrendült, amikor Bréauté-Beuzeville-ben meglátta a kis játék vonatot, és hirtelen megérezte a hajdani nyaralások zamatát, de most már észre sem vette a strandolók világos fürdőruháját, sem a kavicsok között keresgélő gyerekeket; és a tengeri moszat sós illatát sem érezte. Legfeljebb csak az érdekelte, kap-e feketekagylót ebédre.

Itt volt Etretat-ban, a feje zsongott az új nevektől, amelyeket megpróbált elraktározni az emlékezetében, ahogyan a Quai des Orfèvres-i irodájában is tette volna. Letelepedett Castaing-nel egy fehér asztalhoz, amelyen egy hamis kristályvázában kardvirágok pompáztak.

Lehet, hogy megöregedett? Még egyszer kinézett a hullámok fehér tarajára, és elszomorodott, hogy semmi örömet nem érez.

– Sokan voltak a temetésen?

– Ott volt egész Yport, de jöttek Etretat-ból, les Loges-ból, Vaucottes-ból is, nem is beszélve a Fécamp-i halászokról.

Maigret-nek hirtelen eszébe jutottak a vidéki temetések, és a szájába calvados íze tódult.

– Az emberek estére alaposan be lesznek állítva – jegyezte meg.

– Elég valószínű – helyeselt Castaing, bár kicsit meglepte a híres főfelügyelő furcsa gondolatmenete.

Természetesen nem volt kagyló az étlapon. Így tehát szardíniát ettek olajban, előételnek pedig zellert remoulade-mártásban.

MÁSODIK FEJEZET

Valentine belépője

Maigret belökte a kaput – nem volt bezárva és mivel nem talált csengőt, belépett a kertbe. Még sosem látott ilyen szűkös helyen ennyire buján sarjadzó vegetációt. A virágzó bokrok olyan szorosan összepréselődtek, hogy szinte dzsungelt alkottak; a legszűkebb szabadon hagyott helyen is dáliák, csillagfürtök és krizantémok pompáztak, és még számtalan virág, amelyeket Maigret még sehol máshol nem látott, csupán a vetőmagos zacskók színpompás fedőlapján, a kirakatokban; olyan volt, mintha Valentine a zacskókat szúrta volna a virág száraira.

Maigret most nem látta a házat, pedig az útról még látszott a palatető a növényzet fölött. Az ösvény leírt néhány kanyart, és a főfelügyelő egy hirtelen jobb kanyar után váratlanul egy rózsaágyásokkal szegett udvaron találta magát, ahová a ház konyhaablakai és a mosókonyha ablakai nyíltak.

Az udvaron egy jól megtermett, kemény húsú és kemény tekintetű, alig őszülő parasztasszony egy matracot porolt. A fűben szanaszét egy hálószoba bútorai álltak: egy nyitott ajtajú éjjeliszekrény és egy matrac nélküli ágy; a kimosott függönyök és ágytakarók egy kötélen lengedeztek. Az asszony Maigret-re nézett, de közben nem hagyta abba a porolást.

– Itthon van Madame Besson?

Az asszony nem válaszolt, csak egy vadszőlővel befuttatott, kis üvegnégyzetekre osztott ablak felé intett a

fejével, és Maigret megpillantotta Valentine-t a szalonban. Valentine még nem vette észre őt, nem számított rá, hogy a konyhaudvar felől érkezik, és szemlátomást éppen most készült fel a fogadására. Miután egy egylábú, kerek asztalkára tett egy ezüsttálcát egy kristálypalackkal és két pohárral, kicsit hátralépett, felmérte a látványt, majd megnézte magát egy faragott keretes, régi tükörben, és megigazgatta a haját.

– Kopogjon be! – mondta az asszony nem túl nyájasan.

Maigret hirtelen észrevette, hogy az egyik ablak tulajdonképpen ajtó is, és bekopogott. Valentine meglepetten hátrafordult, de azonnal elragadóan rámosolygott a főfelügyelőre.

– Tudtam, hogy jönni fog, de reméltem, hogy nagyobb fogadást rendezhetek önnek, ha egyáltalán lehet a „nagy” szót alkalmazni, amikor erről a házról beszél az ember.

Maigret-nek ugyanaz az érzése támadt, mint Párizsban. Valentine olyan élénk volt, olyan ragyogó, hogy fiatal, sőt nagyon fiatal nőnek látszott, aki öreg hölgyet játszik egy amatőr színházi előadáson. Pedig nem próbált meg fiatalabbnak látszani, éppen ellenkezőleg: fekete selyemruhájának szabása, a frizurája, a széles bársonysál a nyaka körül mind nagyon is illett a korához. Közelebbről nézve azonban látszott, hogy a bőre finoman ráncos, kicsit fonnyadt a nyaka és száraz a keze – márpedig ezek a jelek nem hazudnak.

– Ideadná a kalapját, főfelügyelő úr, és keresne magának egy fotelt, amelyik megfelel a termetének? Ugye nem igazán érzi magát otthonosan a babaházamban?

Valentine vonzereje abban rejlett, hogy úgy nézett ki, mintha mindig csúfolódna saját magán.

– Valószínűleg mondták már magának, vagy ha nem, majd mondani fogják, hogy van egy rakás mániám. El sem tudja képzelni, mennyire el tudják foglalni az embert a mániái, ha egyedül él. Talán próbálja ki azt a fotelt ott, az ablak mellett, és tegye meg a kedvemért, hogy rágyújt a pipájára. A férjem reggeltől estig szivarozott, és semmi sem tud annyira átitatni egy házat, mint a szivarfüst. Maradjon köztünk, de én azt hiszem, hogy Ferdinand nem is szerette a szivart. Csak nagyon későn, jóval negyvenéves kora után szokott rá, akkoriban, amikor olyan nagy sikere lett a Juva krémmel.

És gyorsan hozzátette, mintha enyhíteni akarna kis gonoszságán:

– Mindenkinek megvannak a maga hibái. Gondolom, megitta már az ebéd utáni kávéját. Megkínálhatom egy harmincéves calvadossal?

Maigret megértette, hogy Valentine az élénkségén kívül a szemének köszönheti, hogy olyan fiatalnak látszik. A szeme kékebb volt, mint a szeptemberi ég a tenger felett, és a tekintete olyan meglepett és csodálkozó, mint Alice-é lehetett Csodaországban.

– Én is iszom magával egy kortyot, persze csak akkor, ha nem botránkoztatom meg vele. Látja, én nem is titkolom az apró hibáimat. Elnézést kell kérnem, hogy itt a házban a feje tetején áll minden. Nemrég jöttem vissza a szegény Rose temetéséről. Csak nagy nehezen sikerült rávennem Madame Leroy-t, hogy jöjjön el segíteni. Gondolom, észrevette, hogy azok ott kint Rose szobájának bútorai. Amíg a házat a pincétől a padlásig ki nem takarítom, és nem szellőztetem át pár napon keresztül, addig mindig érezni fogom a halál szagát.

Egy hársfa ágai közül betörtek a napsugarak, és az ablak kis üveg négyszögein át ragyogó fényfoltokat vetítettek a bútorokra.

– Soha nem gondoltam volna, hogy egyszer maga a híres Maigret főfelügyelő fog ülni ebben a fotelban.

– Igaz is, nem azt mondta, hogy kivágta a rólam szóló újságcikkeket?

– De bizony. Gyakran kivágtam, mint kislánykoromban a folytatásos regényeket az apám újságaiból.

– Láthatnám őket?

– Igen, azt hiszem, itt vannak valahol.

Maigret tétovázást érzett az idős hölgy hangjában, majd Valentine hamis természetességgel odalépett egy régi szekreterhez, találomra kihúzogatta néhány fiókját, és mivel semmit sem talált, átkutatott egy faragott polcos szekrénykét is.

– Azt hiszem, hogy felvittem őket a szobámba.

Fel akart menni a szobájába, de Maigret megállította.

– Hagyja, nem olyan fontos az egész.

– De igen! Most már mindenképpen meg akarom találni az újságkivágásokat! Most biztosan azt gondolja, azért mondtam önnek ezt Párizsban, hogy hízelegjek vele, és rávegyem, hogy idejöjjön. Néha előfordul, hogy hazudok, mint minden nő, de esküszöm, hogy most nem tettem.

Maigret hallotta, hogy Valentine fel-alá járkál a szobájában, és amikor visszajött, meglehetősen ügyetlenül próbálta eljátszani a csalódottat.

– Maradjon köztünk, Rose nem volt valami rendes, sőt meglehetősen kelekótya volt. Holnap átkutatom a padlást is. Mindenesetre meg fogom találni azokat a cikkeket, még mielőtt ön elutazik. De gondolom, most fel szeretne tenni

nekem egy rakás kérdést, tehát szép nyugodtan beülök a nagymamás fotelomba. Egészségére, Monsieur Maigret!

– Egészségére, hölgyem!

– Nem talál nevetségesnek?

Maigret udvariasan megrázta a fejét.

– Nem haragszik rám, hogy kirángattam a Quai des Orfèvres-ről? Elég furcsa, hogy a mostohafiamnak ugyanaz jutott eszébe, mint nekem, nem? De mivel képviselő, és nagyon büszke arra, hogy képviselő, más módon fogott hozzá, és egyenest egy miniszterhez fordult. Mondja meg őszintén: miattam vagy miatta jött Etretat-ba?

– Természetesen ön miatt.

– Azt gondolja, van valami félnivalóm? Nevetséges! Képtelen vagyok komolyan venni ezt a fenyegetést. Mindenki azt gondolja, hogy az idős hölgyek már mindentől félnek; de nem tudom, hogy miért gondolják, mert rengeteg hozzám hasonló idős hölgy él elszigetelt helyeken. Rose itt aludt a házban, de ő félt állandóan, és mindig felébresztett éjszaka, ha valami zajt hallott. Ha kitört a vihar, nem volt hajlandó kimenni a szobámból, hanem ott ült hálóingben egész éjszaka a karosszékemben, imádkozott és reszketett. Talán azért sem féltem soha, mert nem tudom, hogy kinek lenne oka haragudni rám. Még csak gazdag sem vagyok. Mindenki tudja a környéken, hogy egy szerény életjáradékból élek, csak ennyi maradt nekem a nagy összeomlás után. A ház is az életjáradék része, senki sem fogja megörökölni utánam. És nem hiszem, hogy valaha is ártottam volna valakinek.

– Pedig Rose mégiscsak meghalt.

– Ez igaz. Nem bánom, ha korlátoltnak vagy önzőnek gondol is, de úgy érzem, ahogy múlik az idő, és főleg most, hogy eltemették, mintha meg sem történt volna az egész.

Gondolom, mindjárt bejárja az egész házat, és meglátja majd a mellettünk lévő ebédlőt is. Ez a másik ajtó a vendégszobába nyílik, ahol a leányom aludt. A konyhán kívül ott van még a mosókonyha és a szerszámoskamra is, és ennyi, ez a földszint, az emelet pedig még szűkösebb, mert a konyha és a mosókonyha fölött már nincs szoba.

– A leánya gyakran meglátogatja önt?

Valentine lemondó arcot vágott.

– Évente egyszer, a születésnapomon. Máskor nem látom, és nem is hallok róla. Levelet sem ír szinte soha.

– Ugye jól tudom, hogy egy fogorvoshoz ment feleségül?

– Gondolom, meg kell ismernie a család egész történetét, és ez természetes is. Az őszinteséget kedveli, főfelügyelő úr, vagy válaszoljak jól nevelt úrinő módjára?

– Miért merül fel ez a kérdés?

– Nem látta még Arlette-et?

– Egyelőre nem.

Az idős hölgy belekotort egy borítékokkal zsúfolt fiókba. Mindegyik borítékban fényképek voltak.

– Nézze! Ezen a képen tizennyolc éves. Mindenki azt mondja, hogy nagyon hasonlít rám, és ami a vonásokat illeti, el kell ismernem, hogy ez igaz.

A hasonlóság valóban meglepő volt. A fiatal lánynak ugyanolyan kecses, finom vonásai voltak, mint az édesanyjának, és hasonló volt a nagy, kék szeme is.

– Ahogy mondani szokták, mintha kettőig sem tudna számolni, ugye? Így gondolta a szegény Julien is, és a figyelmeztetéseim ellenére feleségül vette. Julien nagyon derék fiú, és annyit dolgozik, mint egy igavonó állat. A semmiből indult, nagy nehézségek árán fejezte be a tanulmányait, és napi tíz órát robotol a drága rendelőjében a rue Saint-Antoine-on.

– Ön szerint nem boldogok?

– Lehet, hogy Julien boldog. Vannak emberek, akik önmagukban hordják a boldogságukat. Minden vasárnap felállítja a festőállványát valahol a Szajna partján, és fest. Van egy kenuja Corbeil mellett.

– És a leánya szereti a férjét?

– Nézze meg ezt a fényképet, és feleljen maga a kérdésre. Lehet, hogy Arlette képes szeretni valakit, de ami engem illett, én soha nem vettem észre. Amikor a Seuret kisasszonyok cukrászdájában dolgoztam – nyilván beszéltek már róla önnek –, néha a szemembe vágta: – *Nehogy azt hidd, hogy olyan nagy öröm nekem, hogy az anyám süteményt ad el a barátnőimnek!* – Hétéves volt, amikor ezt mondta. Akkoriban egy apró szobában laktunk az órásüzlet fölött – ez az üzlet még ma is megvan. Amikor újra férjhez mentem, Arlette élete is megváltozott.

– Nem esne nehezére beszélni az első férjéről is? Mások úgyis megtennék, de én jobban szeretném, ha öntől kapnám az információimat.

Valentine megtöltötte Maigret poharát – láthatólag nem lepte meg a kérdés.

– Akkor talán a szüleimmel kezdeném. A leánykori nevem Fouque, még ma is találkozni olykor ezzel a névvel a környéken. Az apám halász volt itt, Etretat-ban. Az anyám napközben ilyen házakban dolgozott, mint ez is itt, de csak nyáron, mert akkoriban még senki nem maradt itt télen. Három fivérem és egy nővérem volt, már mind meghaltak. Az első fivérem 1914-ben elesett a háborúban, a másik pedig egy csónakbalesetben pusztult el. A húgom férjhez ment, és meghalt gyermekágyban. A harmadik fiútestvérem, Lucien fodrászsegédként dolgozott Párizsban, de később rossz útra tért, és leszúrták egy kocsmában

valahol a Bastille környékén. Nem szégyellem a múltamat, és soha nem tagadtam meg a gyökereimet. Ha szégyellném, az életem végén nem költöztem volna ide, ahol mindenki ismer.

– Már a szülei életében is dolgozott?

– Tizennégy éves koromban pesztonkának álltam, majd szobaasszony voltam az Hôtel de la Plage-ban. Az édesanyám akkoriban halt meg mellrákban. Az apám még sokáig élt, de a vége felé már annyit ivott, hogy szinte olyan volt, mintha már nem is lenne. Rouenban találkoztam egy Henri Poujolle nevű fiatalemberrel, aki a postán dolgozott, és feleségül mentem hozzá. Udvarias volt, nagyon kedves és jól nevelt, és akkor még nem tudtam, hogy az arcán az a két lázrózsa mit jelent. Egy háromszobás lakásban négy éven keresztül játszottam a bájos kis feleséget, majd az édesanyát. Babakocsit tolva mindennap elmentem Henri elé az irodához, vasárnaponként pedig süteményt vásároltunk a Seuret kisasszonyok cukrászdájában. Évente egyszer Rouenba utaztunk Henri szüleihez, akiknek kis fűszerüzletük volt a felsővárosban. Ám Henri egyszer csak elkezdett köhögni, majd nagyon rövid időn belül meghalt, és én egyedül maradtam Arlette-tel. Elköltöztem, meg kellett elégednem egyetlen szobával. Elmentem a Seuret kisasszonyok cukrászdájába, és ők felvettek eladónőnek. Mindenki úgy tartotta, hogy szép vagyok, és az ilyesmi vonzza a vevőket. Azután egyszer bejött a cukrászdába Ferdinand Besson.

– Maga hány éves volt akkor?

– Amikor néhány hónappal később összeházasodtunk, harmincéves.

– És ő?

– Ő körülbelül negyvenöt éves volt. Már több éve özvegyen élt egy tizenhat és egy tizennyolc éves fiúval. Ez nagyon furcsa volt, mert mindig úgy gondoltam, hogy ők is belém fognak szeretni.

– És beleszerettek magába?

– Talán Théo, az elején. Később aztán megneheztelt rám, bár nekem soha nem volt vele semmi bajom. Ismeri Ferdinand Besson karrierjének történetét?

– Csak azt tudom, hogy ő volt a Juva termékek tulajdonosa.

– Akkor, gondolom, valami érdekes figurának képzeli. Márpedig a valóság egészen más. Kis Le Havre-i patikus volt, egy szűk és homályos üzletben dolgozott, amelynek egy zöld és egy sárga gyógyszeres üveg állt az ablakában. Majd meglátja a fényképét is; negyvenéves korában leginkább úgy nézett ki, mint egy gázóra-leolvasó, a felesége pedig egyszerű háziasszony volt. Akkoriban még nem volt annyi gyári készítmény, mint manapság, ezért sok gyógyszert Ferdinand készített el a vevőinek. Egyszer kikevert egy arckrémet egy pattanásos fiatal lánynak, és a lány nagyon elégedett volt ezzel a krémmel. Az esetnek híre ment az egész negyedben, majd az egész városban. Az egyik sógora azt tanácsolta Ferdinand-nak, hogy dobja piacra a krémet valamilyen hangzatos név alatt, majd ketten beindították az üzletet. A krém szinte azonnal valóságos vagyont hozott nekik. Laboratóriumokat kellett építeniük, először Le Havre-ban, majd Pantinben, Párizs egyik külvárosában. Minden újságban a Juva névvel találkozott az ember, végül a név óriási betűkkel a bérházak falain is megjelent. El sem tudja képzelni, milyen hatalmas vagyont keresett Ferdinand ezekkel a termékekkel. Az első feleségének nem sok haszna származott a nagy gazdagságból, mert

hamarosan meghalt. Ferdinand lassacskán kezdte megváltoztatni az életét. Amikor én találkoztam vele, már nagyon gazdag ember volt, de nem igazán szokott hozzá a pénzhez, és nem tudott mit kezdeni vele. Azt hiszem, ezért vett engem feleségül.

– Hogy érti ezt?

– Ferdinand-nak szüksége volt egy szép nőre, akivel felvághat, akit mutogathat. A párizsi nőktől félt, a Le Havre-i előkelő hölgyeket pedig túlságosan tisztelte. Jobban érezte magát egy olyan nő társaságában, akit egy cukrászda pultja mögött fedezett fel. Azt hiszem, azt sem bánta, hogy már özvegy vagyok, és nekem is van egy gyerekem. Nem tudom, érti-e, mit akarok mondani.

Maigret természetesen értette, csak azon csodálkozott, hogy Valentine milyen világosan látja a helyzetet, és milyen nyugodtan beszél róla.

– Amint összeházasodtunk, Ferdinand vásárolt egy magánpalotát az avenue d'Iénán, és Sologne-ban megvette az Anzi-kastélyt. Beborított ékszerekkel, elvitt a legelőkelőbb divatszalonokba. Színházakba és vadászatokra jártunk. Még egy jachtot is építtetett, de soha nem szállt tengerre vele, mert állandóan tengeribetegség gyötörte.

– Mit gondol, boldog ember volt?

– Nem tudom. A rue Tronchet-n, az irodájában talán igen, mert ott az alárendeltjei vették körül. De különben, szerintem állandóan úgy érezte, hogy kigúnyolják. Pedig derék ember volt, legalább olyan értelmes, mint bárki, aki az üzleti világban mozog. Talán az volt a baj, hogy túl későn lett sok pénze. A fejébe vette, hogy igazi nagy üzletember lesz, és a Juva krém mellett, ami aranybányának bizonyult, más termékeket is ki akart fejleszteni: egy fogkrémet, egy

szappant, mit tudom én, még mit, és milliókat költött ezeknek a termékeknek a reklámozására. Gyárakat alapított nemcsak a termékek, hanem a csomagolóanyagok előállítására is, és Théo, aki maga is beszállt az üzletbe, még nála is nagyravágyóbbnak bizonyult. Az egész huszonöt évig tartott, főfelügyelő úr. Már alig emlékszem rá, olyan gyorsan elmúlt az a huszonöt év. Mindig siettünk valahová. A párizsi magánpalotánkból a kastélyunkba, onnan Cannes-ba, Cannes-ból Nizzába, utána lóhalálában vissza Párizsba, mindig két autóval; az egyikben ültünk mi, a másik vitte a csomagokat, a főszakácsot és a komornákat. Később Ferdinand elhatározta, hogy minden évben külföldre utazunk, és el is mentünk Londonba, Skóciába, Törökországba vagy Egyiptomba, de mindig rohanva, mert őt sürgették az üzleti ügyei. Rengeteg bőröndöt vittünk magunkkal, amelyek tömve voltak a ruháimmal, és természetesen vittük az összes ékszeremet is, amelyeket minden városban azonnal biztonságba kellett helyeznünk egy bank széfjében. Utána Arlette férjhez ment, soha nem fogom megérteni, miért. Pontosabban soha nem értettem meg, hogy miért kellett ilyen hirtelen férjhez mennie ehhez a fiúhoz, akit nem is ismertünk, miközben bárkit választhatott volna a házunkat látogató gazdag fiatalemberek közül.

– A férje nem vonzódott a lányához?

– Vallja be, hogy természetesnek találná. Nekem is eszembe jutott. Igazán nincs abban semmi meglepő, ha egy bizonyos korú férfi beleszeret egy fiatal lányba, akivel együtt él, és aki nem is az ő lánya. Figyeltem mind a kettőjüket. Igaz, hogy Ferdinand elhalmozta ajándékokkal Arlette-et, és teljesítette minden szeszélyét, de ezen kívül semmit nem tudtam felfedezni. Nem! És nem tudom, miért ment Arlette

férjhez húszéves korában az első jelentkezőhöz. Általában könnyen kiismerem az embereket, de soha nem értettem a saját lányomat.

– Jó viszonyban volt a mostohafiaival?

– Théo elég hidegen viselkedett, szinte a kezdetektől, de Charles mindig úgy bánt velem, mintha az édesanyja lettem volna. Théo soha nem nősült meg. Egy ideig tulajdonképpen úgy élt, ahogyan az apja élhetett volna, ha fel van készülve rá. Miért néz így rám?

Maigret újból a furcsa ellentmondáson csodálkozott: Valentine könnyedén beszélt, szórakozott mosollyal az arcán, még mindig ugyanaz az ártatlan, gyermeki kifejezés csillogott a szemében, és Maigret meglepődött a szavai keménységén.

– Tudja, főfelügyelő úr, volt időm gondolkodni az öt év alatt, amióta egyedül élek itt. Théo tehát lóversenyekre járt, a Maxim's-ban, a Fouquet's-ban és más divatos helyeken töltötte az estéit, és mindig Deauville-ben nyaralt. Akkoriban nagyon bőkezűen szórta a pénzt, mindig történelmi nevű fiatalemberek vették körül, akiknek a nevükön kívül semmijük sem volt. Théo most is így él, vagyis ugyanezekre a helyekre jár, de most ő az, akinek nincs pénze, és mindenkivel meghívatja magát. Nem tudom, hogyan boldogul.

– Meglepődött, amikor megtudta, hogy Etretat-ban van?

– Már hosszú ideje nem beszélünk egymással. Két hete észrevettem őt a városban, de azt hittem, hogy csak átutazóban van. De aztán vasárnap Charles elhozta ide, és megkért minket, hogy béküljünk ki végre, és mi ki is békültünk.

– Théo nem árulta el önnek, hogy mit keres Etretat-ban?

– Csak annyit mondott, hogy pihenésre van szüksége. De közbevágott, főfelügyelő úr. Annál az időszaknál tartottam, amikor Ferdinand még élt. Az utolsó tíz év nem volt valami vidám.

– Mikor vette önnek ezt a házat?

– Az összeomlás kezdete előtt, amikor még megvolt a párizsi magánpalotánk, a kastélyunk, szóval az egész hóbelevanc. Bevallom, én kértem meg rá, hogy vegyen itt egy kis menedéket, ahol jobban otthon érzem magam, mint bárhol másutt.

Lehet, hogy Maigret akaratlanul is elmosolyodott, mert Valentine gyorsan hozzátette:

– Tudom, hogy mit gondol, és talán nem is téved olyan nagyot. Anziban eljátszottam a kastély úrnőjét, mert Ferdinand megkért rá. Én elnököltem minden jótékonysági estélyen, minden ünnepségen megjelentem, de senki sem tudta, hogy ki is vagyok valójában. Igazságtalanságnak éreztem, hogy éppen abban a városban nem látnak engem ebben az új szerepemben, ahol szegényen és megalázottan éltem. Lehet, hogy ez nem túl tiszteletre méltó vonás bennem, de azt hiszem, nagyon emberi. Jobb, ha én mondom el önnek, mert másoktól majd úgyis meghallja, hogy néhányan kicsit gúnyosan „várúrnőnek” hívnak, bár a hátam mögött egyszerűen csak Valentine-ként emlegetnek. Soha nem értettem az üzleti ügyekhez, de nyilvánvaló, hogy Ferdinand túl sokat fektetett be az üzleteibe, és talán nem is azért, hogy mindenkit elképesszen, hanem hogy magának bebizonyítsa, hogy nagy üzletember. Először el kellett adnunk a jachtot, majd a kastélyt is. Azután egy bál után éppen be akartam tenni az ékszereimet a széfbe, amikor Ferdinand keserű mosollyal azt mondta: – *Igen, jobb, ha beteszed, a cselédek miatt, de nem lenne nagy kár, ha*

ellopnák, mert úgyis mind másolat! – Ferdinand egyre hallgatagabb, magányosabb lett. A Juva krém megőrizte a nimbuszát, de az új termékeivel mind kudarcot vallott.

– Mit gondol, szerette a gyerekeit?

– Nem tudom. Nem csodálkozik a válaszomon? Az emberek úgy képzelik és azt is tartják természetesnek, hogy a szülők szeretik a gyerekeiket. De én gyakran azt gondolom, hogy az ellenkezője gyakoribb, mint hinnénk. Ferdinand biztosan elégedett volt, amikor látta, hogy Théót befogadják azok az arisztokratakörök, ahová neki soha nem volt bejárása, másrészt azonban azzal is szembe kellett néznie, hogy Théo önmagában nem sokat ér, és nagyravágyó terveinek sok szerepe volt a bukásunkban. Ami pedig Charles-t illeti, Ferdinand soha nem tudta megbocsátani neki, hogy gyenge ember, mert különlegesen irtózott a gyenge, határozatlan emberektől.

– Arra céloz, hogy azért, mert ő maga is gyenge ember volt?

– Igen. Az mindenesetre biztos, hogy az utolsó évei szomorúan teltek, látnia kellett, ahogy a birodalma szép lassan összeomlik. Lehet, hogy igazán szeretett engem? Nem volt közlékeny ember, és nem emlékszem rá, hogy egyszer is „drágámnak” szólított volna. Azt akarta, hogy soha ne nélkülözzek, ezért életjáradékként rám íratta ezt a házat, és még egy kis nyugdíjat is biztosított nekem, mielőtt meghalt. Körülbelül ez minden, ami tőle rám maradt. A fiaira csak pár értéktelen emléktárgyat hagyott, és a lányomra is, akit egyébként a sajátjaként szeretett.

– Ebben a házban halt meg?

– Nem, egyedül halt meg egy párizsi hotelszobában. Azért ment Párizsba, mert azt remélte, újabb üzletet tud kötni. Hetvenéves volt. Főfelügyelő úr, most már lassacskán

megismeri az egész családomat. Tulajdonképpen nem tudom, hogy Théo mivel foglalkozik, mindenesetre megvan még az autója, jól öltözik, és elegáns helyeken lakik. Charles megnősült, van négy gyereke és egy semmi különös felesége, és megpróbálkozott több mesterséggel is, mindig sikertelenül. Az volt a vesszőparipája, hogy lapot alapít. Ezzel a tervével Le Havre-ban és Rouenban is kudarcot vallott. Azután Fécamp-ban belevetette magát egy haltrágyaüzletbe, és mivel ez nem is ment olyan rosszul, feliratkozott jelöltnek a képviselőválasztásra. Legnagyobb meglepetésére meg is választották, és már két éve képviselő. Sem az egyik, sem a másik fiú nem mondható szentnek, de nem is gonoszak. Nem mondhatnám, hogy túlságosan szeretnének engem, de azt sem hiszem, hogy gyűlölnének, a halálomból pedig nem lenne semmiféle hasznuk. A csecsebecsékért, amelyeket itt a szobában lát, nem adnának nagyobb összeget egy árverésen, és ezeken és a hamis ékszereken kívül nincs is más tulajdonom. A környékbeliek már hozzászoktak ahhoz az idős hölgyhöz, aki vagyok, és egy kicsit úgy néznek rám, mint a táj egy darabjára. Szinte mindenki eltűnt már, akit fiatalkoromban ismertem. A régiek közül csak néhányan maradtak, például az idősebbik Mademoiselle Seuret, akit néha meglátogatok. Olyan hihetetlennek találom, hogy valaki meg akarna mérgezni, hogy most már kicsit szégyellem magam, amiért felkerestem önt Párizsban. Biztos azt gondolja, hogy vén habókos vagyok, vallja csak be!

– Nem gondolom.

– De miért nem? Miért gondolja, hogy komoly a dolog?

– Hiszen Rose halott!

– Ez igaz!

És Valentine kinézett a kertben álló bútorokra és a kötélen lógó ágytakaróra.

– Ma is itt van a kertésze?

– Ma nincs. Tegnap volt a napja.

– És a takarítónő egyedül hozta le a bútorokat?

– Nem, én is segítettem neki, még korán reggel lehoztuk őket, mielőtt bementem Yport-ba.

A bútorok nehezek voltak, a lépcső pedig szűk és kanyargós.

– Erősebb vagyok, mint hinné, Monsieur Maigret. Madárcsontúnak látszom, és tényleg nem túl vastagok a csontjaim, de hiába volt Rose húsosabb, nem volt erősebb, mint én.

Felállt, megtöltötte Maigret poharát, és magának is öntött egy kortynyit a régi, aranyszínű calvadosból, amelynek olyan erős illata volt, hogy megtöltötte a szobát. Maigret óvatosan meggyújtotta a pipáját, és a következő kérdésével sikerült meghökkentenie Valentine-t.

– Nem lehet, hogy Arlette férje falaz a felesége szerelmi kalandjaihoz?

Valentine csodálkozva elnevette magát:

– Ezen még soha nem gondolkodtam.

– Azon sem tűnődött el soha, hogy szokott-e a lánya szeretőt vagy szeretőket tartani?

– Hát, istenem, nem lennék meglepve.

– Ugyanis arról van szó, hogy vasárnap éjszaka egy férfi meglátogatta a lányát a vendégszobában.

Valentine összevonta a szemöldökét, és elgondolkodott.

– Akkor most már értem.

– Mit ért?

– Néhány olyan furcsaságot, amelynek eddig nem tulajdonítottam különösebb jelentőséget. Arlette egész nap

nagyon szórakozott, figyelmetlen volt. Ebéd után megkérdezte a gyerekeket, hogy nem akarnak-e sétálni menni vele, és nagyon dühös volt, amikor Charles felajánlotta, hogy ő is velük tart. Amikor megkérdeztem tőle, hogy miért nem jött vele Julien is, azt felelte, hogy a férjének be kell fejeznie egy Szajna-parti tájképet. – *Itt maradsz éjszakára?* – kérdeztem tőle. – *Nem tudom, de nem hiszem. Azt hiszem, inkább elmegyek az esti vonattal* – felelte. Én mégis rávettem, hogy maradjon, de többször is észrevettem, hogy kibámul az ablakon, és most már arra is emlékszem, hogy amikor beesteledett, egy autó, majdnem lépésben, kétszer-háromszor is elment a ház előtt.

– Miről beszélgettek?

– Nem is tudom. Mimi a kisbabával foglalkozott, akit többször is tisztába kellett tennie. Ki kellett főznie a cumit, és le kellett csendesítenie az ötéves Claude-ot, aki szétdúlta a virágágyakat. Azután persze beszélgettünk a gyerekekről is. Arlette megkérdezte Mimitől, nem lepődött-e meg, amikor öt év után megint teherbe esett, pedig a legnagyobb gyereke már tizenöt éves, és Mimi azt felelte, hogy Charles soha nem csinálna gyerekeket, ha neki kellene ellátnia őket… Hát ilyesmikről beszélgettünk, azután recepteket cseréltünk.

– És felment Arlette az ön szobájába vacsora után?

– Igen, mert meg akartam neki mutatni egy ruhát, amelyet nemrégiben csináltattam, és fel is próbáltam előtte.

– Hol volt Arlette ezalatt?

– Az ágyon ült.

– Adódott úgy, hogy egyedül maradt egy pillanatra?

– Néhány percre, amíg felvettem a ruhát a hálószobám melletti kis gardróbban. De nem tudom elképzelni Arlette-et, amint mérget önt az orvosságos üvegbe. Ráadásul ehhez

ki kellett volna nyitnia a gyógyszeres szekrénykét, amely a fürdőszobában van, és azt mindenképpen meghallottam volna. És különben is, mi oka lett volna rá? Tehát a szegény Julient felszarvazzák?

– Egy férfi volt Arlette szobájában éjfél után, és nyilván nagyon hirtelen távozott az ablakon keresztül, amikor meghallotta Rose nyögéseit.

Valentine akaratlanul is elnevette magát.

– Nem sikerült túl jól a randevú!

De látszott, hogy így utólag sem találja félelmetesnek az ügyet.

– És ki volt az? Itt lakik a környéken?

– Nem, valaki, aki Párizsból autóval hozta ide Arlette-et, egy bizonyos Hervé Peyrot, borkereskedő.

– Fiatal?

– Úgy negyven körül járhat.

– Azt sem értettem, hogy Arlette miért jött vonattal, hiszen a férjének van autója, és ő is jól vezet. Ez az egész nagyon furcsa, Monsieur Maigret. Tulajdonképpen örülök, hogy ön itt van. A felügyelő elvitte a poharat és az orvosságos üveget és még néhány tárgyat a szobámból és a fürdőszobából. Nagyon szeretném tudni, mit találnak rajtuk a laboránsok. Jöttek civil ruhás rendőrök is, és rengeteg fényképet készítettek. Ó, bárcsak Rose ne lett volna olyan keményfejű! Mondtam neki, hogy az orvosságnak furcsa íze van, és az ajtó mögött mégis kiitta a maradékot. Biztosíthatom róla, cseppet sem volt szüksége altatóra.

Hányszor hallottam, még zárt ajtón keresztül is, hogy amint lefeküdt, azonnal elkezdett horkolni! Nem óhajtaná alaposabban is megnézni a házat?

Maigret még csak egy órája volt Valentine társaságában, de máris úgy érezte, hogy jól ismeri, és hogy egészen jó

barátságban vannak. Hirtelen a takarítónő – bizonyára derék özvegy! – szigorú alakja tűnt fel az ajtóban.

– Megeszi a tegnap esti pörköltet, vagy adjam a macskának? – kérdezte rosszindulatúan, mosolytalanul.

– Megeszem, Madame Leroy.

– Odakint végeztem, mindent leporoltam. Mikor segít visszavinni a bútorokat?

Valentine a szája sarkából rámosolygott Maigret-re, és azt felelte az asszonyságnak:

– Mindjárt jövök.

– Csak azért, mert különben nincs több dolgom.

– Akkor pihenjen egy kicsit.

És kivezette Maigret-t a padlóviasztól illatozó lépcsőházon keresztül a kertbe.

HARMADIK FEJEZET

Arlette szeretői

– Látogasson meg itt, amikor csak kedve tartja, Monsieur Maigret. A legkevesebb, hogy mindig a rendelkezésére álljak, ha már lehívtam ide Párizsból. Nem haragszik rám nagyon, hogy belerángattam ebbe a zűrzavaros ügybe?

A kertben álltak, Maigret indulni készült. Madame Leroy még mindig Valentine-ra várt, hogy segítsen neki felvinni a bútorokat Rose szobájába. Maigret majdnem felajánlotta a segítségét, olyan nehéz volt elképzelnie az idős hölgyet a nehéz terhek alatt görnyedve.

– Már magam sem értem, miért ragaszkodtam annyira ahhoz, hogy eljöjjön, hiszen még csak nem is félek.

– Madame Leroy itt alszik önnél?

– Dehogy! Hamarosan elmegy, mert van egy huszonnégy éves fia, aki a vasútnál dolgozik, és Madame Leroy úgy kényezteti, mint egy kisbabát. Azért is ilyen türelmetlen, mert a fia nemsokára hazajön a munkából.

– Akkor ön egyedül lesz ma éjszaka a házban?

– Nem ez lesz az első eset.

Maigret átvágott a kertecskén, és kilépett a kicsit nyikorgó kapun. A tenger fölött lenyugvó nap előbb sárga, majd vöröses fénnyel vonta be a kanyargós utat. Maigret gyerekkorában látott ilyen utakat, ahol a gyalogos lába lágy homokba süpped, mert az út nincs kikövezve, és sövények és csalán szegélyezik. Maigret egy kanyar után hirtelen egy nőt pillantott meg, aki kényelmes tempóban kapaszkodott fölfelé. Még az ellenfényben is látszott, hogy gyászruhát

visel. Maigret, bár még sohasem látta, rögtön tudta, hogy Arlette az, Valentine lánya. Éppoly kecses volt, mint az anyja, noha nem volt olyan apró és törékeny, de mintha ő is valamilyen finom és értékes anyagból készült volna, és neki is hatalmas, hihetetlenül kék szeme volt.

Lehet, hogy ő is felismerte a főfelügyelőt, akinek a fényképe olyan gyakran megjelent az újságokban? Vagy egyszerűen csak rájött, hogy a városiasan öltözött idegen nem lehet más, mint rendőr? Maigret-nek mindenesetre úgy tűnt, hogy amikor egymás mellé értek, Arlette majdnem megszólította őt. Ő maga is habozott, mert szeretett volna Arlette-tel beszélni, de végül úgy döntött, hogy sem a perc, sem a hely nem alkalmas rá.

Tehát csak csendesen egymásra néztek. Arlette szemében nem ült semmiféle érzelem – súlyos, nyugodt, kicsit távoli, személytelen pillantása volt. Amikor eltűnt a sövény mögött, Maigret visszafordult, és folytatta útját Etretat felé.

Egy képeslapárus standja előtt futott össze Castaing felügyelővel.

– Már vártam, főfelügyelő úr. Most kaptam meg a jelentéseket, itt vannak a zsebemben. Szeretné elolvasni?

– Legelőször is szeretnék leülni egy teraszon, innék egy üveg hideg sört.

– Valentine nem kínálta meg semmivel?

– Olyan öreg, olyan különleges calvadossal kínált meg, hogy nagyon megkívántam valami közönségesebb, kevésbé választékos italt.

A korán lenyugvó nap, az óriási vörös golyó már a nyár végét jelezte, és a fehér vászonruhás fürdővendégek, akiket a hűvös levegő elűzött a strandról, szemlátomást nem tudtak mit kezdeni magukkal.

– Arlette megint Etretat-ban van – jelentette ki Maigret, miután leültek egy asztalkához a place de la Mairie-n.

– Látta?

– Igen. Gondolom, ezúttal vonattal érkezett.

– Elment az anyjához? Sikerült vele beszélnie?

– Nem, véletlenül futottunk össze, körülbelül száz méterre a Vityillótól.

– Mit gondol, ott fog aludni?

– Valószínűleg.

– Nincs senki más a házban, ugye?

– Nincs, ma éjszaka anya és leánya kettesben lesznek.

Ez a tény elgondolkoztatta Castaing felügyelőt.

– Ugye nem muszáj elolvasnom ezt a rengeteg szöveget? – Maigret eltolta magától a papírokkal tömött vaskos, sárga borítékot. – Beszéljünk inkább az altatós pohárról. Maga találta meg és csomagolta be?

– Igen. Rose szobájában volt, az éjjeliszekrényen. Megkérdeztem Madame Bessont is, hogy ez volt-e az orvosságos pohár, de egyébként aligha kétséges, mert enyhén elszíneződött volt, alighanem egy készlet utolsó darabja.

– Ujjlenyomatok?

– Csak az idős hölgyé és Rose-é.

– És mi a helyzet az üveggel?

– Az altatós üveget a fürdőszobai orvosságos szekrényben találtam, azon a helyen, amelyet az idős hölgy megnevezett. Csak az ő ujjlenyomatai vannak rajta. Erről jut eszembe: járt a szobájában?

Láthatólag Castaing-t is ugyanúgy meglepte Valentine szobája, mint Maigret-t. Valentine megjátszott egyszerűséggel nyitotta ki az ajtót a főfelügyelő előtt, de tudnia kellett, milyen hatást gyakorol a szobája a belépőre.

Míg a ház többi részének berendezése kellemes volt, jó ízlésű, kicsit keresetten elegáns, itt hirtelen egy kurtizán krémszínű selyemmel bevont hálószobájában találta magát az ember. A hatalmas ágy közepén kékesfekete bundájú perzsamacska szundikált, és csak résnyire nyitotta aranyszínű szemét a betolakodó tiszteletére.

– Kicsit nevetséges környezet egy idős hölgy számára, nem igaz, főfelügyelő úr? – kérdezte Valentine, majd amikor beléptek a sárga padlócsempés fürdőszobába, hozzátette:

– Valószínűleg azért van ez így, mert amikor fiatal voltam, nem volt saját szobám, együtt aludtam a nővéremmel a padlásszobában, mosakodni pedig az udvarra jártunk, az udvari kúthoz. Az avenue d'Iénán Ferdinand rózsaszín márvány fürdőszobát csináltatott nekem, ahol minden szerelvény aranyozott ezüstből volt, és három lépcső vezetett a medencéhez.

Rose szobája üres volt, a huzat feldagasztotta a kretonfüggönyöket, mint egy szoknyát, a padló viasztól illatozott, és egy papírrózsa árválkodott a falon.

– Mit mond az orvos szakértő?

– A mérgezés ténye kétségbevonhatatlan. Nagy adag arzén. Az altatónak semmi köze a lány halálához. Az orvosi jelentés szerint a folyadék nagyon keserű lehetett.

– Valentine is ezt mondta.

– És Rose mégis megitta. Látja azt az alakot, aki ott megy a túloldalon, és most a papírkereskedés felé tart? Na, ő Théo Besson.

Théo ötven körüli, magas és csontos férfi volt, élénken megrajzolt vonásokkal. Erősen angolos benyomást keltő, rozsdaszínű tweedöltönyt viselt. Nem hordott kalapot, a haja őszült.

Észrevette a két férfit. Castaing felügyelőt már ismerte, Maigret-t pedig nyilván felismerte. Mint az előbb Arlette, ő is tétovázott egy pillanatig, majd könnyedén feléjük biccentett, és bement a papírkereskedésbe.

– Kihallgatta már?

– Csak röviden. Megkérdeztem tőle, hogy nincs-e valami mondanivalója, és hogy sokáig szándékozik-e Etretat-ban maradni. Azt felelte, nem tervezi, hogy elhagyja a várost a hotel zárása, vagyis szeptember 15. előtt.

– Mivel tölti a napjait?

– Sokat mászkál a tengerparton, teljesen egyedül. Nagy, kimért léptekkel jár, ahogyan a férfiak szoktak egy bizonyos kor után, hogy megőrizzék formájukat. Tizenegy körül megfürdik, a nap hátralévő részét pedig bárokban és kaszinókban tölti.

– Sokat iszik?

– Megiszik vagy tizenkét whiskyt naponta, de azt hiszem, nem szokott lerészegedni. Átnéz négy vagy öt újságot. Néha játszik is, de soha nem ül le egyik kártyaasztalhoz sem.

– Nincs semmi más a jelentésekben?

– Semmi érdekes.

– Vajon találkozott Théo Besson a mostohaanyjával vasárnap óta?

– Tudomásom szerint nem.

– De vajon találkozott vele valaki egyáltalán? Kérem, foglalja össze nekem, mi történt hétfőn! A vasárnappal már körülbelül tisztában vagyok, de azt még nem látom világosan, mit csinált Valentine hétfőn. – A keddről maga az idős hölgy mesélt neki. Korán reggel elindult, egyedül hagyta a házában Madame Leroy, és az első vonattal

Párizsba utazott. Taxi vitte a Quai des Orfèvres-re, ahol Maigret-vel találkozott.

– *Meglátogatta a lányát is?* – kérdezte a főfelügyelő Valentine-tól, amikor az idáig ért az elbeszélésben.

– *Nem. Miért látogattam volna meg?*

– *Soha nem látogatja meg, amikor Párizsban jár?*

– *Nagyon ritkán. Megvan a maguk élete, nekem is a magamé. Ráadásul nem szeretem a Saint-Antoine negyedet, ahol laknak, sem a kispolgári lakásukat.*

– *Akkor mit csinált Párizsban?*

– *Megebédeltem egy vendéglőben a rue Duphot-n, amelyet mindig nagyon szerettem, kicsit vásárolgattam a Madeleine negyedben, majd vonatra szálltam és hazajöttem.*

– *Tudta a lánya, hogy Párizsban van?*

– *Nem.*

– *És a mostohafia, Charles?*

– *Neki sem említettem, hogy Párizsba megyek.*

Maigret most már nagyon szerette volna tudni, mi történt hétfőn.

– Képzelheti, mekkora felfordulás fogadott Valentine házában, amikor reggel nyolc óra felé megérkeztem – veselkedett neki Castaing felügyelő.

– Ki volt ott?

– Természetesen Madame Besson.

– És milyen öltözékben?

– A szokásosban. A lánya is ott volt, fésületlenül, papucsban. Azután ott volt Jolly doktor is, egy nyugodt, kiegyensúlyozott, idősödő úriember, a család régi barátja, és velem egy időben megérkezett az öreg kertész is.

– Ki mesélte el önnek, hogy mi történt?

– Valentine. Az orvos időnként félbeszakította, hogy valamilyen fontos részletet megkérdezzen tőle. Valentine azt

mondta, hogy ő hívatta fel a mostohafiát a halálhírrel. Charles nagyon odavolt, teljesen összeomlott. Úgy láttam, megkönnyebbült, hogy az újságírók még nem érkeztek meg, és hogy a környéken még senki nem tud semmit. Az előbb már látta Théót, a bátyját; Charles éppen olyan, mint ő, csak kövérebb és tohonyább kiadásban. A házban nincs telefon, és ez alaposan megnehezítette a munkámat, mert többször is fel kellett hívnom Le Havre-t, és ilyenkor kénytelen voltam lemenni a városba. Az orvost aztán beteghez hívták, tehát ő ment el először.

– Akkor még nem értesítették Rose szüleit?

– Nem. Láthatólag senkinek sem jutott eszébe. Végül én mentem el hozzájuk Yport-ba, és tőlem tudták meg a dolgot. A családfő még a tengeren volt, ezért Rose bátyja és az anyja jött el velem a házba.

– És hogy zajlott le a dolog?

– Nagyon kellemetlen volt. Az anya úgy nézett Madame Bessonra, mintha őt hibáztatná, és nem szólt hozzá egy szót sem. Rose bátyja pedig, akinek Charles Besson mondott valamit, hirtelen nekirontott Charles-nak: – *Meg kell tudnunk az igazságot, és ne is számítson rá, hogy hagyjuk eltussolni az ügyet, csak azért, mert magának messzire ér a kezel* – El akarták vinni a holttestet Yport-ba, és csak nehezen sikerült meggyőznöm őket, hogy előbb Le Havre-ba kell szállítani boncolásra. Ezenközben megérkezett az apa is biciklivel. Senkihez nem szólt egy szót sem. Alacsony, izmos, bivalyerős ember. Miután Rose holttestét elvitte a halottaskocsi, az apa elvezette a családját. Charles Besson felajánlotta, hogy hazaviszi őket, de nem fogadták el, elindultak gyalog, az öreg tolta a biciklijét. Nem tudom garantálni, hogy mindent időrendben mesélek el. Egyre több szomszéd érkezett, majd a városiak is elárasztották a

kertet. Én fent voltam Cornu-vel – ő a bűnügyi nyilvántartótól jött –, aki fényképeket csinált, és rögzítette az ujjlenyomatokat. Amikor dél körül lementem a földszintre, már nem láttam Arlette-et. Valentine azt mondta, hogy visszautazott Párizsba, mert félt, hogy a férje nyugtalankodni fog. Charles Besson délután háromig maradt, majd visszament Fécamp-ba.

– Említette a nevemet?

– Nem. Miért?

– Nem mondta, hogy meg akarja kérni a minisztert, hogy engem bízzon meg a nyomozással?

– Nem mondott nekem semmit, csak azt, hogy megteszi a sajtónál a szükséges lépéseket. Azt hiszem, semmi más nem történt hétfőn. Ja, de igen! Este észrevettem az utcán Théo Bessont. Odaintett nekem, erre megálltam, és megkérdeztem tőle: – *Hallotta, hogy mi történt a Vityillóban? – Igen, hallottam* – felelte. – *Nem tudna olyan felvilágosítást adni, amely segíthetne a nyomozásban? – Nem tudok az égvilágon semmit.* – Nagyon hideg és távolság-tartó volt. Akkor kérdeztem meg azt is, hogy szándékában áll-e elhagyni Etretat-t. És most, ha már nincs rám szüksége, szeretnék hazamenni Le Havre-ba, hogy megírjam a jelentésemet. Megígértem a feleségemnek, hogy ha lehet, otthon vacsorázom, mert vendégeink lesznek.

Castaing a szálloda előtt hagyta az autóját, és Maigret vele tartott a szállóig a békés utcákon, ahol egy-egy kanyarban néha feltűnt a tenger egy darabja.

– Nem nyugtalanítja egy kicsit, hogy Arlette az anyjánál alszik ma éjszaka, és hogy a két nő egyedül van a házban?

Maga Castaing nyugtalankodott, de főleg azért, mert úgy érezte, Maigret túl könnyedén veszi a dolgokat.

A vérvörösen lenyugvó nap szinte lángra gyújtotta a háztetőket, míg a tenger vize jegeszöld színt öltött, és az egész olyan volt, mintha a világ, szemben a lenyugvó nappal, valamiféle nem emberi örökkévalóságban függene.

– Mikor jöjjek holnap reggel?

– Kilenc előtt semmiképpen sem. Kérem, hívja fel a nevemben a Bűnügyi Rendőrséget, és szerezzen meg minden lehetséges információt Arlette Sudre-ről és a férjéről. Azt is szeretném tudni, mit csinál Charles Besson, amikor Párizsban van, és feltétlenül szerezzen füleseket Théo Bessonról is. Próbálja elérni Lucas-t. Én nem szeretnék innen telefonon beszélni ezekről a dolgokról.

A járókelők nagy része utánuk fordult, és megbámulták őket a vendéglők ablakain keresztül is. Maigret nem tudta még, mit csinál este, és hogy milyen irányt vesz majd a nyomozás. Néha gépiesen mormogta: meghalt a Rose. Rose volt az egyetlen, akiről azon kívül, hogy jó húsban lévő, nagy mellű lány volt, még semmit sem tudott.

– Ja, igaz is! – szólt Castaing-hez, aki már beindította az autót –, Rose-nak nyilván volt néhány személyes tárgya Valentine házában. Mi lett velük?

– A szülei behányták a bőröndjébe, és magukkal vitték.

– Nem kérte el tőlük?

– Nem mertem. Majd ha elmegy hozzájuk, megérti. Nem mondhatnám, hogy túl barátságosan fogadtak volna. Gyanakodva méregettek, és mindig egymásra néztek, mielőtt kibökték volna az egy szótagos válaszaikat.

– Holnap biztosan elmegyek hozzájuk.

– Nagyon csodálkoznék, ha Charles Besson nem látogatná meg önt. Hiszen a miniszterig is elment, hogy idehívassa!

Castaing nekivágott kis autóján a Le Havre-ba vezető útnak, és Maigret, mielőtt visszatért volna a hotelba, még elsétált a Kaszinó felé, amelynek nagy terasza kinyúlt a tenger felé. Gépiesen cselekedett – annak a késztetésnek engedelmeskedett, amely arra indítja a városi embereket, hogy a tengerparton nézzék meg a naplementét. És tényleg, a maradék etretat-i nyaralók, a világos ruhás leányok és néhány idős hölgy mind a híres zöld sugarat lesték, amely állítólag abban a pillanatban villan fel a víz felett, amikor az óriási vörös golyó belemerül a tengerbe. Maigret-nek még a szeme is belefájdult, de nem sikerült megpillantania a zöld sugarat. Belépett a Kaszinó bárjába, ahol ismerős hang állította meg:

– Mit iszik, főfelügyelő úr?

– No nézd csak! Charlie!

Charlie korábban a rue Daunoun volt csapos egy vendéglőben, és Maigret igencsak elcsodálkozott, hogy itt látja viszont.

– Biztos voltam benne, hogy maga foglalkozik majd ezzel az üggyel. Mit gondol róla?

– És maga?

– Azt, hogy az idős hölgynek baromi szerencséje volt, és hogy a szegény kislány alaposan ráfaragott.

Maigret ivott egy calvadost, ha már azzal kezdte, végül is Normandiában volt. Charlie a többi vendégével foglalkozott. Most Théo Besson kapaszkodott fel az egyik magas bárszékre, és belemerült egy párizsi napilapba, amelyet nyilván az állomáson vásárolt. A tenger fölött néhány felhőcske még vörösen ragyogott, de a külvilág már elveszítette a színeit, és a tenger közömbös végtelenségére az ég közömbös végtelensége borult.

„Meghalt a Rose.”

Meghalt, mert megivott egy orvosságot, amelyet nem neki írtak föl, és amelyre nem is volt semmi szüksége. Maigret sétafikált még egy kicsit, majd elindult a szállodája felé, melynek homlokzata krétafehéren ragyogott az alkonyaiban. Maigret átvágott a lépcsőfeljáró zöld növényei között, belökte az ajtót, és a vörös szőnyegen odaballagott a recepcióhoz, hogy elkérje a kulcsát. A főnök bizalmaskodva közel hajolt hozzá:

– Van itt egy hölgy, aki már jó ideje vár önre.

És az előcsarnok sarkába, a vörös bársonnyal bevont fotelok felé intett a tekintetével.

– Mondtam neki, hogy nem tudom, mikor ér vissza, erre azt felelte, hogy megvárja önt. Ő…

Olyan halkan ejtette ki a nevet, hogy Maigret meg sem értette, de amikor megfordult, felismerte Arlette Sudre-t, aki éppen akkor állt fel a fotelból.

Arlette eleganciája ezúttal még feltűnőbb volt, mint délután, mert a szállóban egyedül ő volt nagyvárosi viseletben. A fején nagyon párizsias kalapka ült, amely inkább egy elegáns ötórai teához illett volna. Maigret kicsit bizonytalanul lépett Arlette-hez.

– Ha jól sejtem, engem vár. Maigret főfelügyelő vagyok.

– Én meg Arlette Sudre, mint bizonyára tudja.

Maigret fejbólintással jelezte, hogy valóban tudja, kivel beszél. Utána mind a ketten elhallgattak egy pillanatra. Arlette körülnézett, így jelezte Maigret-nek, hogy milyen nehéz az előcsarnokban beszélgetni, ahol egy idős pár a fülét hegyezve máris őket figyelte.

– Gondolom, kizárólag velem óhajt beszélni. Sajnos nem vagyunk a Quai des Orfèvres-en. Nem tudom, hol lehetne…

Most ő is körülnézett. Mégsem hívhatta fel Arlette-et a szobájába. Látták, hogy a pincérnők megterítik a kétszáz

személyre méretezett étterem néhány asztalát, ahol most csak körülbelül húsz ember vacsorázott.

– Talán az lenne a legegyszerűbb, ha megvacsorázna velem. Kiválaszthatunk egy félreeső asztalt.

Arlette, aki nem volt olyan zavarban, mint Maigret, nyugodtan beleegyezett a férfi ajánlatába, meg sem köszönte, csak követte a főfelügyelőt a még üres terembe.

– Lehet már vacsorázni? – kérdezte Maigret a pincérnőtől.

– Néhány perc múlva. De addig is leülhetnek. Két terítéket kémek?

– Egy pillanat. Addig is ihatnánk esetleg valamit.

Kérdőn fordult Arlette felé.

– Martinit – vetette oda Arlette foghegyről.

– Két Martinit.

Maigret még mindig zavarban érezte magát, és ez a zavar nemcsak abból fakadt, hogy egy férfi a múlt vasárnap az éjszaka egy részét Arlette szobájában töltötte. Arlette tipikusan olyan nő volt, akivel egy férfi szerelmi találkán vacsorázik édes kettesben, végig attól rettegve, hogy a vendéglőbe belépő emberek esetleg felismerik. És most ő kettesben fog vacsorázni vele.

Arlette nem könnyítette meg a dolgát, nyugodtan figyelt, mintha Maigret-nek kellene beszélnie, és nem neki.

– Tehát visszajött Párizsból – mondta Maigret nagy sokára.

– Gondolom, kitalálta, miért.

Arlette valószínűleg szebb volt, mint az anyja valaha is, de Valentine-nal ellentétben semmit sem tett azért, hogy tessék, távolságtartó volt, a tekintetéből hiányzott a melegség.

– Ha még nem tudja, elmondhatom.

– Hervéről szeretne beszélni?

A pincérnő kihozta a két Martinit, Arlette belemártotta az ajkát, majd zsebkendőt vett elő fekete szarvasbőr táskájából. Gépiesen kezébe vett egy rúzst is, de nem emelte az ajkához.

– Mit szándékszik tenni? – kérdezte Maigret-től, egyenesen a szemébe nézve.

– Nem értem a kérdést.

– Nincs sok tapasztalatom az efféle dolgokban, de néha azért olvasok újságot. Amikor bekövetkezik egy olyan baleset, mint a vasárnapi, a rendőrség általában feltúrja mindenkinek a magánéletét, aki többé-kevésbé belekeveredett az ügybe, szinte mindegy, hogy ártatlan vagy bűnös az illető. Mivel férjnél vagyok, és nagyon szeretem a férjemet, meg akarom tudni, hogy önnek mik a szándékai.

– A zsebkendővel kapcsolatban?

– Például a zsebkendővel kapcsolatban.

– A férje nem tud a dologról?

Maigret látta, hogy a nő ajka megremegett – lehet, hogy a türelmetlenségtől, de az is lehet, hogy a haragtól –, miközben odavetette:

– Ugyanúgy beszél, mint az anyám.

– Miért, az édesanyja azt gondolta, hogy a férje talán tud az ön házasságon kívüli kapcsolatairól?

Arlette megvetően elnevette magát:

– Úgy látom, gondosan megválogatja a szavait.

– Ha úgy jobban tetszik, ezentúl nem fogom megválogatni őket. Az édesanyja szavaiból azt vettem ki, hogy úgy gondolja, a férje mindenről tud, és szemet huny a dolog felett.

– Lehet, hogy nem ezt gondolja, mindenesetre ezt mondja.

– Mivel még szinte semmit sem tudok az ügyről, még nem volt alkalmam véleményt kialakítani. És most…

Arlette még mindig mereven nézte Maigret-t, aki hirtelen erős vágyat érzett, hogy kegyetlen legyen:

– Márpedig csak maga tehet arról, hogy ez az ötlet bárkiben is felmerül. Ha jól tudom, harmincnyolc éves. Húszéves kora óta férjnél van. Elég nehéz elhinni, hogy ez a vasárnapi kaland volt az első kilengése.

Arlette azon nyomban visszavágott.

– Tényleg nem ez volt az első.

– Csak egyetlen éjszakát töltött az édesanyja házában, mégis úgy érezte, hogy oda kell vinnie a szeretőjét is.

– Nem lehet, hogy nem volt más alkalmunk együtt tölteni egy éjszakát?

– Én nem ítélkezem. Csak megállapításokat teszek. Arra utalok, hogy valószínűleg ezért gondolja az ember, hogy a férje tud a dologról.

– Nem tudott, és még most sem tud ezekről az ügyekről. Ezért jöttem vissza, miután olyan hirtelen hazautaztam Párizsba.

– Miért utazott el már hétfő reggel?

– Nem tudtam, mi történt Hervével, miután elhagyta a házat, amikor Rose nyögni kezdett. Nem tudtam, mit tesz a férjem, amikor meghallja a hírt. Meg akartam akadályozni, hogy ideutazzon.

– Értem. És amikor Párizsba ért, hirtelen nyugtalankodni kezdett?

– Igen. Felhívtam Charles-t, aki elárulta, hogy önt bízták meg a nyomozással.

– És ez megnyugtatta?

– Nem.

– Hozhatom a vacsorát?

Maigret bólintott, és csak akkor folytatták a beszélgetést, amikor a leves már az asztalra került.

– Meg fogja tudni a férjem is?

– Nem valószínű. Csak akkor, ha feltétlenül szükséges.

– Azzal gyanúsít, hogy megmérgeztem az anyámat?

Arlette egy pillanatig még nem merítette bele a kanalát a levesbe, és egy cseppnyi csodálattal kevert elképedéssel nézett Maigret-re.

– Miért kérdezi?

– Mert én voltam az egyetlen a házban, aki beletehette a mérget a pohárba. Pontosabban én voltam az egyetlen, aki még a házban volt, amikor megtörtént a dolog.

– Azt akarja ezzel mondani, hogy Mimi is megtehette volna, mielőtt elment?

– Mimi vagy Charles, vagy akár Théo is. De valahogy óhatatlanul mindenki arra gondol, hogy én tettem.

– Miért óhatatlanul?

– Mert mindenki meg van róla győződve, hogy nem szeretem az anyámat.

– És ez igaz?

– Többé-kevésbé.

– Nagyon kényelmetlenül érintené, ha feltennék néhány kérdést? Vegye úgy, hogy nem hivatalosan teszem. Maga jött el hozzám.

– Hamarosan úgyis feltette volna, nem igaz?

– Lehetséges, sőt nagyon valószínű.

Az idős pár háromasztalnyira ült tőlük, és volt a teremben egy középkorú nő is, aki a tekintetével követte tizennyolc éves fia minden mozdulatát, és úgy kiszolgálta, mint egy kisgyereket. Egy távolabbi asztalnál fiatal lányok ültek, a nevetésük hullámokban érkezett el Maigret-ékig.

Maigret és Arlette látszólag nyugodtan vacsorázott, és közben halkan, közömbösen beszélgetett.

– Mióta nem szereti az anyját?

– Amióta rájöttem, hogy ő sem szeretett soha, csak valami balesetnek tekintett, amely tönkretette az életét.

– Mikor tette ezt a felfedezést?

– Még nagyon kicsi voltam. Bár nem mondok igazat, ha csak magamról beszélek. Azt mondhatnám, hogy mama soha nem szeretett senkit.

– Az ön édesapját sem?

– Attól a naptól kezdve, hogy az apám meghalt, nem létezett többé a számára. Nem talál egyetlen fényképet sem az édesapámról a házban. Az előbb volt anyámnál. Járt a szobájában is. Nem tűnt fel önnek valami furcsaság?

Maigret kutatott az emlékezetében, majd bevallotta:

– Nem.

– Talán azért, mert nem jár gyakran idős hölgyek otthonában. A legtöbbjüknél a falakat és a bútorokat elborítják a fényképek.

Arlette-nek igaza volt. Maigret-nek hirtelen mégis eszébe jutott egy arckép, egy idős férfi fényképe, csodálatos ezüstkeretben, Valentine éjjeliszekrényén.

– Az a mostohaapám – felelte Arlette Maigret ellenvetésére. – Először is, anyám leginkább a keret miatt tette oda. Másrészt Ferdinand mégiscsak a Juva termékek tulajdonosa volt, márpedig ez számít. És végül is a mostohaapám a fél életét arra áldozta, hogy teljesítse az anyám összes kívánságát, és mindenét neki adta, amije csak volt. De látott akár egyetlen fényképet rólam? Vagy a mostohatestvéreimről? Charles-nak például az a mániája, hogy lefényképezi a gyerekeit minden életkorukban, a műremekeket pedig szétküldi a családnak. Mamánál ezek a

fényképek mind egy fiókban hevernek, ceruzavégek, régi levelek, törött kacatok között. De a falakat beborítják a róla készült fényképek, az autóiról, a kastélyáról és a macskáiról… főleg a macskáiról…

– Látom, hogy tényleg nem szereti.

– Nem szeretem, de nem is haragszom rá.

– De miért nem?

– Nem fontos. Mégis, ha megpróbálták megmérgezni…

– Bocsánat. Mintha azt mondta volna: „ha”.

– Tételezzük fel, hogy ez csak egy megfogalmazási mód. Mamánál soha nem tudhatja az ember.

– Talán azt akarja állítani, hogy Valentine úgy tett, mintha meg akarták volna ölni?

– Ezt nem tudnám alátámasztani, főleg azért nem, mert tényleg volt méreg a pohárban, ráadásul elég nagy mennyiségben, hiszen az a szegény Rose meg is halt.

– A mostohafivérei és a sógornője is osztották az ön édesanyja iránti, mondjuk úgy: közömbösségét vagy inkább ellenszenvét?

– Mások voltak az okaik, mint nekem. Mimi nem szereti mamát, mert azt gondolja, hogy nélküle a mostohaapám nem vesztette volna el a vagyonát.

– És ez igaz?

– Nem tudom. Az biztos, hogy az anyám miatt szórta a legtöbb pénzt, főleg őt akarta elkápráztatni.

– Milyen volt az ön és a mostohaapja kapcsolata?

– Mama a házasság után szinte azonnal beadott egy nagyon divatos, nagyon drága svájci intézetbe, azzal az ürüggyel, hogy mivel az apám tuberkulózisban halt meg, az én tüdőmre is vigyázni kell.

– És ez csak ürügy volt?

– Még csak el sem köhögtem magam egész életemben. Anyámat egyszerűen csak zavarta egy nagylány jelenléte a házban. Talán féltékeny is volt.

– Kire?

– Ferdinand hajlamos volt agyonkényeztetni engem. Amikor tizenhét éves koromban visszajöttem Párizsba, állandóan körülöttem forgolódott.

– Azt akarja ezzel mondani, hogy…

– Nem. Nem rögtön. Tizennyolc és fél éves voltam, amikor megtörtént, egy este, amikor éppen színházba készültünk; bejött a szobámba, és én még nem voltam teljesen felöltözve.

– És mi történt?

– Semmi. Elveszítette a fejét, erre én pofon vágtam. Akkor térdre rogyott előttem, sírva fakadt, és elkezdett könyörögni, hogy el ne mondjam anyámnak, és ne utazzam el. Megesküdött nekem, hogy egy pillanatra elragadta az őrület, de hogy soha többé nem fog előfordulni.

Arlette ridegen hozzátette:

– Nevetséges volt a frakkjában, kikeményített ingmelle kitüremkedett a zakójából. Hirtelen fel kellett pattannia, mert belépett a szobalány.

– És maga maradt?

– Igen.

– Talán szerelmes volt valakibe?

– Igen.

– Kibe?

– Théóba.

– És ő is szerelmes volt magába?

– Észre sem vett. Volt egy legénylakása a földszinten, és tudtam, hogy az apja tilalma ellenére gyakran visz oda nőket. Éjszakákat töltöttem leselkedéssel. Volt egy

szeretője, egy kis táncosnő a Châtelet-ből, aki egy bizonyos időszakban minden este eljött. Egyszer elrejtőztem Théo lakásában…

– És jelenetet rendezett?

– Nem tudom pontosan, mit csináltam, a lány mindenesetre dühöngve elrohant, és én egyedül maradtam Théóval.

– És akkor mi történt?

– Nem akarta. Szinte meg kellett erőszakolnom.

Arlette halkan beszélt, és olyan természetesen, hogy az egész káprázatnak tűnt, főleg a nyaraló kispolgároknak berendezett díszletek között, a fekete ruhás és fehér kötényes pincérnővel, aki időnként megzavarta őket.

– És utána? – kérdezte Maigret.

– Nem volt utána. Kerültük egymást.

– Miért?

– Ő nyilván azért, mert kínban érezte magát.

– És maga őt?

– Mert megundorodtam a férfiaktól.

– Ezért ment férjhez olyan váratlanul?

– Nem rögtön mentem férjhez. Több mint egy éven keresztül lefeküdtem minden férfival, aki közelített hozzám.

– Undorból?

– Igen. De ezt biztosan nem érti.

– És utána?

– Megértettem, hogy ebből nagy baj lehet. Undorodtam, és be akartam fejezni az egészet.

– Úgy, hogy férjhez megy?

– Úgy, hogy megpróbálok úgy élni, mint mindenki más.

– És mégis folytatta azután, hogy férjhez ment?

Arlette komolyan nézett Maigret-re, és azt mondta:

– Igen.

Hosszan hallgattak, csak a távoli asztalnál ülő lányok nevetése hallatszott.

– Már az első évtől?

– Már az első hónapoktól.

– Miért?

– Nem tudom. Mert nem tudok mást tenni. Julien soha nem is sejtette, és bármit megtennék, hogy ne is tudja meg soha.

– Szereti?

-Nem érdekel, ha kinevet is: igen! Mindenesetre ő az egyetlen férfi, akit tisztelek. Akar még kérdezni valamit?

– Ha már feldolgoztam mindazt, amit az imént hallottam magától, egészen biztosan lesznek még kérdéseim.

– Gondolkozzék csak nyugodtan.

– A Vityillóban akar aludni?

– Nincs más lehetőségem. Az emberek nem értenék, miért alszom szállodában, és holnap reggelig nem indul vonat Párizsba.

– Veszekedtek az édesanyjával?

– Mikor?

– Ma délután.

– Egymás arcába vágtunk néhány igazságot, mint általában. Amikor együtt vagyunk, szinte mindig ezt a játékot játsszuk.

Arlette nem kért desszertet, és mielőtt felállt volna az asztaltól, végighúzta a rúzst az ajkán, belepillantott a kézitükrébe, és lesöpört egy apró púderszemcsét az arcáról. A szeme a világ legélénkebb színében ragyogott, még áttetszőbb kék volt, mint az anyjáé, és olyan üres, mint az ég az előbb, amikor Maigret hiába kereste a zöld sugarat a tenger felett.

NEGYEDIK FEJEZET

Ösvény a sziklafalon

Maigret azon tűnődött, hogy vajon a vacsora vége egyben a beszélgetésük befejezését is jelenti-e, vagy elmennek-e még valahová. Arlette éppen rágyújtott, amikor a szállodaigazgató lépett oda a felügyelőhöz, és komikusan lehalkított hangon odasúgott neki valamit, de olyan halkan, hogy Maigret-nek meg kellett vele ismételtetnie.

– A telefonhoz hívják.

– Kicsoda?

Az igazgató jelentőségteljesen a fiatalasszonyra nézett, és ezt a pillantást mind a ketten félreértették. Arlette vonásai megkeményedtek, bár az arca továbbra is közömbös maradt.

– Lenne olyan szíves elárulni, ki szeretne velem beszélni? – kérdezte Maigret türelmetlenül.

A szállodaigazgató erre sértődötten kibökte, mintha valamilyen államtitkot kellene elárulnia:

– Monsieur Charles Besson.

Maigret sietősen rámosolygott Arlette-re, aki az előbb nyilván azt hitte, hogy a férjéről van szó, és miközben felállt, megkérdezte:

– Megvár itt?

Arlette a beleegyezése jeléül megrebbentette a szempilláit, Maigret pedig elindult a telefonfülke felé. Az igazgató elkísérte, közben buzgón magyarázott:

– Jobb lett volna, ha csak odacsúsztatok egy cédulát, ugye? Azt hiszem, bocsánatot kell kérnem az

alkalmazottaim tévedése miatt. Úgy tudom, Monsieur Besson kétszer-háromszor is hívta önt napközben, de nem szóltak önnek róla, amikor megérkezett.

A vonal túlsó végén megszólaló mély hang megrezegtette a készülék membránját.

– Maigret főfelügyelő úr? Le vagyok sújtva. Remélem, meg tud nekem bocsátani! Talán kevésbé haragszik rám, ha elmondom önnek, mi történt velem.

Maigret-nek megszólalni sem volt ideje – a hang folytatta:

– Elszakítom a munkájától, a családjától. Ideráncigálom Etretat-ba, és még csak el sem jövök, hogy fogadjam önt! El kell hinnie, hogy ma reggel ki akartam menni ön elé az állomásra, de nem sikerült elérnem az állomásfőnököt, hogy üzenetet hagyjak. Halló! Ott van még?

– Igen.

– Képzelje csak, múlt éjszaka hirtelen Dieppe-be kellett utaznom, mert a feleségem édesanyja haldoklott.

– És meghalt?

– Ma délután, és mivel csak leányai vannak, én voltam az egyetlen férfi a házban, így kénytelen voltam ott maradni. Tudja, hogy mennek az ilyen dolgok. Mindenre gondolni kell. És vannak előre nem látható események. A házból nem tudtam telefonálni, mert a haldokló nem tűrt meg semmiféle zajt, és csak háromszor sikerült kiszöknöm a szomszéd bisztróba, ahonnan megpróbáltam felhívni önt. Szörnyű volt.

– És sokat szenvedett az anyósa?

– Nem különösebben sokat, és végig tiszta maradt a tudata.

– Hány éves volt?

– Nyolcvannyolc. Most már itthon vagyok Fécamp-ban, és a gyerekeimre vigyázok, mert a feleségem Dieppe-ben maradt. Csak a kisbaba van vele. De ha kívánja, most rögtön autóba szállok, és elmegyek önhöz. Ám ha nem, mondja meg, legyen szíves, holnap reggel mikor zavarom a legkevésbé, és akkor mindenképpen ott leszek.

– Szeretne valamit közölni velem?

– Úgy érti, azzal kapcsolatban, ami vasárnap történt? Nem tudom, eddig mit tudott meg az ügyről. Á! Azt mindenesetre közölhetem önnel, sikerült elérnem, hogy a normandiai, vagyis a Le Havre-i és roueni újságokban semmi sem jelent meg a dologról, tehát Párizsban sem fog. Ez nem kis fáradságomba került. Személyesen kellett Rouenba mennem kedd reggel. Három sorban írtak az ügyről, és balesetnek állították be.

Végre lélegzetet vett, de a felügyelőnek nem volt mondanivalója.

– Jó a szállása? Jó szobát adtak önnek? Remélem, fényt derít erre a sötét ügyre. Nem tudom, mennyire korán kelő. Szeretné, hogy kilencre a szállodájában legyek?

– Ha meg tudja oldani.

– Köszönöm, és még egyszer kérem, hogy bocsásson meg nekem.

Maigret kijött a telefonfülkéből, és megpillantotta Arlette-et, aki egyedül üldögélt az üres étteremben. A pincérnők már félig leszedték a terítékeket.

– Azt mondta, hogy Dieppe-be kellett utaznia.

– Végre meghalt az anyósa?

– Beteg volt?

– Már húsz vagy harminc éve azt állította, hogy haldoklik. Charles most nagyon boldog lehet.

– Nem szerette az anyósát?

– A halála jó hosszú időre kihúzza a bajból, mert sokat fog örökölni. Ismeri Dieppe-et?

– Nem igazán.

– A Montet családé a város házainak legalább a negyede. Charles gazdag lesz, de persze megoldja majd, hogy valamilyen őrült üzlettel elveszítse az egész pénzt. Feltéve, hogy Mimi hagyja, hiszen végül is övé a pénz. Nem, azt hiszem, Mimi meg tudja védeni magát.

Furcsa volt: Arlette érzelemmentesen beszélt az ügyről, a hangjában nem volt sem rosszindulat, sem irigység; elfogadta az embereket olyanoknak, amilyenek, és ettől élesebb fényben látszottak, mint az Antropometriai Osztály fényképein.

Maigret újra leült Arlette-tel szemközt, megtömte a pipáját, de egyelőre nem gyújtott rá.

– Kérem, szóljon, ha zavarom.

– Úgy nézem, nem nagyon siet vissza a Vityillóba.

– Nem, nem sietek.

– Annyira nem, hogy még az én társaságommal is beéri?

De Maigret tudta, hogy nem erről van szó; most, hogy Arlette elkezdett magáról beszélni, szeretett volna még többet elmondani. De ebben a túlméretezett hodályban, ahol már eloltották a legtöbb lámpát, és a személyzet éreztette velük, hogy zavarnak, nehéz volt ott folytatni a beszélgetést, ahol abbahagyták.

– Elmenjünk valahová?

– De hová? Ha egy bárba megyünk, félő, hogy Théóval találkozunk, akit jobban szeretnék elkerülni.

– Még mindig szereti?

– Nem. Nem tudom.

– Haragszik rá?

– Nem tudom. Gyerünk. Sétálni még mindig elmehetünk.

Odakint a sötét éjszaka várt rájuk. A köd nagy köröket vont a lámpák köré, és most sokkal erősebben hallatszott a tenger ütemes morajlása, mint napközben.

– Nem zavarja, ha felteszek még néhány kérdést?

Arlette cipőjének nagyon magas volt a sarka, ezért elkerülték a járda nélküli utcákat, főleg azokat, amelyek nagy kövekkel voltak kikövezve, ahol Arlette megrándíthatta volna a bokáját.

– Ezért vagyok itt. Előbb-utóbb úgyis fel kell tennie őket, nem? Nyugodt lélekkel szeretnék hazamenni Párizsba.

Kamaszkora óta ritkán fordult elő Maigret-vel, hogy egy kisváros sötét és hideg utcáin csatangolt egy szép nővel, és majdnem bűntudatot érzett. Alig találkoztak járókelővel. Előbb hallották meg a gyalogosok lépéseinek zaját, és csak utána tűnt fel a körvonaluk. A legtöbb szembejövő megfordult a kései párocska után, és valószínűleg őket lesték a kivilágított ablakok függönyei mögül is.

– Ha jól értettem, vasárnap volt az édesanyja születésnapja.

– Igen, szeptember 3-án. A mostohaapám ebből a napból olyan fontos eseményt csinált, mint valami nemzeti ünnepből, és nem tűrte, hogy valaki a családból ne vegyen részt rajta. Így megtartottuk azt a szokást, hogy ilyenkor összegyűlünk anyám házában. Valóságos hagyománnyá vált ez, érti?

– Kivéve Théónál, ahogyan az imént mondta.

– Kivéve Théónál, az apja halála után.

– Hoztak ajándékokat is? Megtudhatnám, hogy miket?

– Furcsa véletlenből Mimi és én ugyanolyan ajándékot hoztunk: csipkegallért. Nagyon nehéz bármit is ajándékozni

az anyámnak, aki mindent megkapott, amit megkívánt, a legdrágább és legritkább tárgyakat is. Amikor az ember egy jelentéktelen apróságot ajándékoz neki, nagyon bántón elneveti magát, és túlzott hálálkodással köszöni meg. Mivel imádja a csipkéket, mind a kettőnknek ez jutott eszébe.

– Semmi bonbon, csemege?

– Tudom, mire gondol. Nem. Senkinek nem támadna az az ötlete, hogy csokoládét vagy édességet ajándékozzon neki, mert utálja. Tudja, anyám egyike azoknak a látszólag törékeny és kifinomult asszonyoknak, akik jobban szeretnek egy sült vagy egy sózott heringet, egy üveg ecetes uborkát vagy egy szép darab szalonnát bármilyen édességnél.

– Maga is ilyen?

– Én nem.

– Sejtette-e a családból bárki is, hogy mi játszódott le annak idején maga és a mostohaapja között?

– Őszintén szólva nem vagyok biztos benne, de megesküdnék rá, hogy a mama tudott róla.

– Kitől tudott volna?

– Ehhez nem volt szüksége senkire. Kérem, bocsássa meg, hogy állandóan rosszat mondok róla, de az az igazság, hogy mindig hallgatózott az ajtóknál. Szinte mániája volt. Az én ajtómnál is hallgatózott, de Ferdinand ajtajánál is. Mindenkiről tudni akart mindent, aki az ő házában élt, beleértve a főszakácsot, a sofőrt és a cselédeket is.

– Miért?

– Csak hogy mindent tudjon. Mert az *ő* házában éltek.

– És azt hiszi, hogy tudott Théóról is?

– Szinte biztos vagyok benne.

– Soha nem mondott róla semmit, egyetlen célzást sem tett? Hiszen maga még húszéves sem volt akkor. Az anyja megóvhatta volna Théótól.

– Miért tette volna?

– Amikor bejelentette neki, hogy férjhez akar menni Julien Sudre-hoz, nem próbálta lebeszélni róla? Hiszen akkoriban ez a házasság igazán rangon alulinak számított. Ferdinand Besson a karrierje csúcsán állt, maga luxusban élt, és férjhez ment egy vagyontalan és jövő nélküli fogorvoshoz.

– Mama semmit sem szólt.

– És a mostohaapja?

– Ő pedig nem mert szólni, mert még mindig zavarban érezte magát velem szemben. Azt hiszem, lelkiismeret-furdalást érzett. Ferdinand a lelke mélyén nagyon becsületes, sőt aggályos ember volt. Nyilván azt hitte, ő az oka, hogy így cselekszem. Nagy hozományt akart adni nekem, de Julien visszautasította.

– A maga tanácsára?

– Igen.

– És vajon tudta ezt az édesanyja?

– Nem.

Most a sziklára vezető ösvényen kapaszkodtak fölfelé; az égen szabályos időközönként megpillantották az antiferi világítótorony fényének villanását, és néha hallották a ködsziréna gyászos búgását. Erős moszatszag kúszott fel hozzájuk. Magas cipősarkai és párizsias eleganciája ellenére Arlette-en nem látszott fáradtság, és nem panaszkodott a hidegre sem.

– Akkor most felteszek egy jóval személyesebb kérdést.

– Nagyjából tudom, milyen kérdéseket tehet még fel.

– Mikor tudta meg, hogy nem lehet gyermeke? Már a házassága előtt?

– Igen.

– És hogyan?

– Elfelejtette, mit vallottam be magának az imént?

– Nem felejtettem el, de…

– Nem, nem védekeztem semmilyen módon, és a férfiaknak sem engedtem meg, hogy védekezzenek.

– Miért?

– Nem tudom. Talán valamiféle becsületességből.

Maigret-nek úgy tűnt, hogy Arlette elpirult a sötétben, és a hangja kicsit megváltozott.

– Hogy tudhatta ennyire biztosan?

– Egy fiatal orvostól, aki belgyógyász volt a Lariboisière Kórházban.

– És aki a szeretője volt?

– Mint mindenki. Megvizsgált, és megvizsgáltatott a barátaival is.

Maigret habozott egy kicsit, tétovázott, mert maga is zavarba jött attól, amit kérdezni akart. Arlette észrevette a zavarát:

– Kérdezzen csak! Ha már ennyit elmondtam…

– Ez a barátokkal lefolytatott találkozó tisztán orvosi jellegű volt, vagy talán…

– Vagy talán… Igen!

– Most már értem.

– Ugye érti már, hogy miért akartam véget vetni ennek az egésznek?

Arlette még mindig ugyanazzal a hidegvérrel beszélt, monoton hangon, mintha nem is róla, hanem valamilyen orvosi esetről lenne szó.

– Tegye föl azt a másik kérdést is.

– Istenem, hát rendben. A szerelmi tapasztalatai gyűjtése közben, vagy később, a férjével vagy másokkal átélt-e valaha…

– Normális szexuális élvezetet? Ezt akarta mondani?

– Én a kielégülés szót használtam volna.

– Sem az egyiket, sem a másikat. Tudja, ezt nem maga kérdezi tőlem először. Néha előfordul, hogy követek egy gyalogost az utcán, és az is megtörténik olykor, hogy intelligens, sőt különleges férfiakkal fekszem le.

– Hervé Peyrot különleges férfi?

– Hervé kretén, önelégült barom.

– Mit tenne, ha az édesanyja hirtelen kijelentené, hogy jól ismeri az ön életének ezt a részét?

– Azt mondanám neki, hogy törődjön a saját dolgával.

– Tételezzük fel, hogy azt hivén, ez a kötelessége, úgy próbálja megóvni önt, hogy beszél a dologról a férjével.

Arlette hallgatott. Hirtelen megtorpant.

– Szóval ide akart kilyukadni? – kérdezte szemrehányóan.

– Igazán nem szándékosan jutottam idáig.

– Nem tudom. Mondtam már önnek, hogy a világ minden kincséért sem szeretném, ha Julien tudomást szerezne a dologról.

– Miért?

– Hát nem értette meg?

– Mert attól fél, hogy fájdalmat okozna neki?

– Erről van szó. Julien boldog. Ő ez egyik legboldogabb ember, akit ismerek. Senkinek nincs hozzá joga, hogy tönkretegye a boldogságát. És aztán…

– És aztán?

– Valószínűleg ő az egyetlen férfi, aki tisztel engem, aki máshogy kezel, mint… mint a többiek.

– És magának szüksége van erre?

– Talán.

– Annyira, hogy ha az anyja…

– Ha az anyám azzal fenyegetne, hogy felnyitja Julien szemét, bármit megtennék, hogy megakadályozzam benne.

– Akár meg is ölné?

– Igen.

Arlette hozzátette:

– De kijelenthetem önnek, hogy egyelőre erről még nincs szó.

– Miért mondja, hogy egyelőre?

– Mert most már nemcsak tudja, de bizonyítéka is van rá. Anyám ma délután megemlítette nekem, hogy tud Hervéről.

– És mit mondott?

– Biztosan elcsodálkozna, ha elismételném a szavait. Bár úgy néz ki, mint egy márkinő, megmaradt a nép leányának, egy halász lányának, és családi körben szívesen használ trágár szavakat. Azt mondta, hogy kurválkodhatnék máshol is, mint az ő házában, és a lehető legdurvább szavakkal írta le, mi történt Hervé és közöttem. Julienről is nagyon durván beszélt, egy olyan szót használt, amivel arra utalt, hogy Julien tud a dologról, és hasznot húz belőle…

– És maga megvédte Julient?

– Ráparancsoltam az anyámra, hogy hallgasson.

– Hogyan?

– Belenéztem a szemébe, és kijelentettem, azt akarom, hogy hallgasson. Mivel nem hagyta abba, pofon vágtam, és ettől úgy megdöbbent, hogy hirtelen megnyugodott.

– Mit gondol, ébren várja magát?

– Biztos nem fekszik le, amíg haza nem érek.

– Tényleg ott akar aludni nála?

– Most, hogy már ismeri a helyzetemet, nyilván megérti, hogy nemigen tehetek másként. Mielőtt elutazom, meg kell róla győződnöm, hogy anyám semmit sem mond el Juliennek, és semmit sem tesz, amivel nyugtalaníthatná.

Arlette nyilván észrevette Maigret nyugtalanságát, mert rövid csend után száraz kis nevetéssel tette hozzá:

– Ne féljen! Nem lesz semmiféle tragédia!

Felértek a sziklafal tetejére; tejszerű ködtömeg telepedett közéjük és a tenger közé. Hallották, ahogy a hullámok a sziklához csapódtak.

– Itt jobbra fordulunk, és lemegyünk. Az ösvény a Vityillóhoz visz. Biztos benne, hogy nincs több kérdése?

A hold nyilván felkelt a ködön túl, mert a köd finoman kivilágosodott, és amikor Arlette megállt, Maigret meglátta az arca fehér foltját, és a száját, amely olyan volt, mint egy vérző vonal.

– Pillanatnyilag nincs – felelte Maigret.

És akkor Arlette, aki még mindig mozdulatlanul állt Maigret előtt, közömbös, de valahogy mégis kegyetlen hangon megkérdezte:

– És maga nem akarja kihasználni a helyzetet, mint a többiek?

Maigret majdnem megtette ugyanazt, mint Arlette az anyjával: legszívesebben pofon vágta volna, mint egy perverz kislányt. De fékezte magát, csak keményen megmarkolta Arlette csuklóját, és maga után vonszolta az ösvényre.

– Jobb, ha tudja, hogy csak maga miatt meséltem ilyeneket.

– Hallgasson!

– Vallja csak be, hogy kísértésbe jött!

Maigret egyre dühödtebben szorította a karját.

– Biztos benne, hogy nem fogja megbánni?

A hangja gunyorosan egy oktávval feljebb emelkedett.

– Gondolja csak meg, főfelügyelő úr!

Maigret hirtelen elengedte, megtömte a pipáját, folytatta az útját, és nem törődött többé Arlette-tel. Hallotta, hogy a nő megint megáll, majd elindul, végül szapora lépésekkel utoléri.

A pipája fölé tartott gyufa fénye megvilágította Maigret arcát.

– Bocsásson meg, kérem. Úgy viselkedtem, mint egy hülye.

– Igen.

– Nagyon haragszik rám?

– Ne beszéljünk többet a dologról.

– Azt hiszi, hogy tényleg akartam?

– Nem.

– Tudja, miután kényszerítettem magam, hogy megalázkodjam, magának is fájdalmat akartam okozni, és meg akartam alázni.

– Tudom.

– Úgy érzem, jóvátétel lett volna a megaláztatásomért, ha látom, hogy úgy fekszik rajtam, mint egy állat.

– Jöjjön, menjünk.

– Bevallja, hogy azt hitte, meg akartam ölni az anyámat?

– Még nem.

– Azt akarja mondani, hogy még nem biztos benne?

– Csak azt akarom mondani, amit a szavaim jelentenek, vagyis hogy még semmit sem tudok.

– Ha úgy gondolja, hogy bűnös vagyok, megmondja nekem?

– Valószínűleg.

– És csak nekem mondja meg, négyszemközt?

– Ezt megígérhetem.

– De nem én vagyok a bűnös.

– Nagyon örülnék, ha így lenne.

Maigret-nek már elege volt ebből a túlfűtött beszélgetésből. Arlette makacssága felidegesítette. Úgy érezte, túlságosan önelégülten próbálja elemezni és bemocskolni önmagát.

– Mama még ébren van.

– Honnan tudja?

– Látja, a szalonban még ég a kislámpa.

– Hánykor indul holnap a vonata?

– Szeretnék a reggeli nyolcórás vonattal elmenni. Persze csak akkor, ha nem tart itt. Ha itt kell maradnom, telefonálok Juliennek, hogy az anyámnak szüksége van rám.

– Julien tudja, hogy gyűlöli az anyját?

– Nem gyűlölöm az anyámat. Csak nem szeretem, ez minden. Elmehetek a nyolcórás vonattal?

– Igen.

– És találkozom még önnel az elutazásom előtt?

– Fogalmam sincs róla.

– És nem lehet, hogy az elutazásom előtt meg akar róla győződni, hogy az anyám életben van-e még?

– De, lehet.

Most egy meredekebb lejtőre érkeztek, egy árokszélre, és hirtelen ott találták magukat az úton, ötven méterre a Vityilló kapujától.

– Bejön?

– Nem.

Nem látszottak az ablakok, csak a lámpák fénye sejlett át a sűrű bozótoson.

– Jó éjszakát, Monsieur Maigret!

– Viszontlátásra!

Arlette-nek nem akaródzott még bemennie.

– Még mindig haragszik rám?

– Nem tudom. Menjen be aludni!

Maigret a zsebébe süllyesztette a kezét, és nagy léptekkel elindult a város felé. Zavaros gondolatok cikáztak a fejében, és most, hogy elvált Arlette-től, száz kérdés is eszébe jutott, amelyet feltehetett volna neki. Haragudott magára, amiért beleegyezett, hogy Arlette holnap reggel elutazzék, és már azon volt, hogy visszafordul, és ráparancsol, hogy maradjon.

Nem követett el hibát, amikor megengedte, hogy a két nő egyedül töltse az éjszakát? Vajon nem fog újra kitörni köztük a délutáni veszekedés, még hevesebben, még veszélyesebb indulatokkal? Szívesen látta volna viszont Valentine-t, beszélt volna vele, és ült volna az apró szalonban az ártatlan csecsebecsék között. Reggel kilenckor találkozni fog azzal a hangos Charles Bessonnal, aki majd telekiabálja a fülét.

A város elcsendesedett, és mivel már egy vendég sem volt, a Kaszinóban is eloltották a lámpákat. Az utcasarkon csak egy kivilágított bisztró állt, inkább kocsma, amely nyilván télen is nyitva tart a környékbeli emberek miatt. Maigret benyitott, nagyon szomjas volt. A bent terjengő sárgás fényben észrevette Théo Bessont, aki megint nagyon angolosan mutatott a tweed-öltönyében. Poharat tartott a kezében, és a mellette álló fiatalemberhez beszélt. A téglaszín arcú, cserzett nyakszirtű fiú fekete öltönyt viselt, afféle ünneplős öltönyt, fehér inget és sötét nyakkendőt. Maigret odalépett a pulthoz, de nem nézett a két férfira, rendelt egy korsó sört.

Most mindkettőjükre rálátott a fali polcon lévő üvegek mögötti tükörből, és észrevette, hogy Théo csendre inti a beszélgetőtársát. Mivel így mind a ketten elhallgattak, elnémult a kocsma, ahol a tulajt is beleértve csak ők négyen voltak, no meg egy fekete macska; összegömbölyödve feküdt egy széken a tűzhely előtt.

– Már megint köd van – mondta végül a tulaj. – Hiába, ez már az ősz jele. De azért napközben még hét ágra süt a nap.

A fiatalember hátrafordult, hogy megnézze magának Maigret-t, aki a cipősarkához ütögetve kiürítette a pipáját. Kihívó tekintettel méregette, és Maigret látta, hogy afféle falu bikájával van dolga, aki esküvőkön és temetéseken mindig jól beiszik, aztán meg nagy verekedést provokál.

– Nem maga jött ma reggel Párizsból? – kérdezte a kocsmáros, csak hogy mondjon valamit.

Maigret biccentett, erre a kinyalt fiatalember még merevebben bámult rá.

Ez így ment néhány percig; közben Théo Besson az előtte álló üvegeket nézegette. A bőrén, a szemén, de főleg a szeme alatti táskákon látszott, hogy sokat iszik; már reggel elkezdi, és egész nap folytatja. Erre utalt közömbös arckifejezése és enyhén bizonytalan járása is.

– Még egyszer ugyanazt! – mondta most a csaposnak.

A tulaj a fiatalemberre nézett, aki beleegyezően bólintott. Tehát együtt jöttek.

Théo egy hajtásra kiitta az italát, a fiatalember is a magáét, majd Théo papírpénzt dobott a pultra, és mind a ketten távoztak. A fiatalember kétszer is visszafordult, hogy megnézze magának a főfelügyelőt.

– Ki ez?

– Nem ismeri? Ez Monsieur Théo, Valentine mostohafia.

– És a fiatalabbik?

– A Rose egyik bátyja, tudja, azé a szegény kislányé, aki meghalt, mert megitta az asszonyának szánt mérget.

– Ez a bátyja?

– Igen, Henri, heringhalász Fécamp-ban.

– Együtt jöttek ide?

– Azt hiszem, igen. Várjon csak. Akkor még többen voltak itt. Mindenesetre, ha nem is együtt jöttek, mindenképpen egymás után.

– Nem tudja, miről beszéltek?

– Nem. Először is, mert nagy volt a zaj, és többen beszéltek egyszerre. Másodszor, mert közben lementem a pincébe, hogy csapra verjem a hordót.

– Látta már őket együtt régebben is?

– Azt hiszem, nem. Nem vagyok benne biztos. De a kisasszonnyal viszont láttam Théo urat.

– Milyen kisasszonnyal?

– Hát a Rose-zal.

– Az utcán látta őket?

– Itt láttam őket, a bisztrómban, legalább kétszer.

– Monsieur Théo udvarolt neki?

– Attól függ, mit ért udvarláson. Nem csókolták meg egymást, és Monsieur Théo hozzá sem ért a Rose-hoz, ha erre gondol. De nagyon kedvesen beszélgettek, sokat nevettek, és úgy láttam, Monsieur Théo le akarja itatni a lányt. Ami egyébként nem volt nehéz, mert a Rose már egy pohár bor után is majd szétrepedt a nevetéstől, ugyanis egy perc alatt be tud csiccsenteni.

– Ennek mennyi ideje?

– Várjon csak. Utoljára körülbelül egy hete jártak itt. Igen, kedd volt, mert a feleségem aznap ment Le Havre-ba, és oda mindig kedden megy.

– És először?

– Talán egy vagy két héttel korábban.

– Monsieur Théo jó vendégnek számít?

– Monsieur Théo nem csak az én vendégem. Mindenkinek a vendége, aki italt mér. Egész nap nincs semmi dolga, tehát sétálgat. Csak nem tud úgy elmenni egy nyitott kávéház vagy bisztró mellett, hogy ne állna meg egy percre. De soha nem részeg, és nem kötekedik senkivel. Csak esténként néha kicsit nehezen forog a nyelve, és néhány szót nehezen tud kimondani, de ez minden.

Úgy látszott, hogy a tulaj hirtelen megijedt, hátha túl sokat mondott.

– Remélem, nem gyanúsítja azzal, hogy megmérgezte a mostohaanyját! Ha én egyáltalán valakire gyanakodnék, hát akkor a másikra. Egyébként azok az emberek, akik túl sokat isznak, soha nem veszélyesek. Azokkal van a baj, akik csak időnként rúgnak be, de akkor alaposan, és ilyenkor nem tudják, mit csinálnak.

– Rose bátyja gyakran jár ide?

– Nem, inkább ritkán. Az yport-iak nem szívesen jönnek Etretat-ba. Ez túl kifinomult hely nekik. Szívesebben mennek Fécamp-ba, az közelebb van Yport-hoz, és egyébként is jobban illik hozzájuk. Egy kis calvadost, hogy elvigye a sör ízét? Meghívom.

– Nem, inkább még egy sört.

A sör nem volt jó, és fél éjszakán át ott lötyögött Maigret gyomrában. Rosszul aludt tőle, szörnyű álmai voltak, amelyek ugyan később nem jutottak az eszébe, de nagyon nyomasztó emléket hagytak maguk után. Amikor végül felkelt, a ködkürt még mindig küldözgette éles kiáltásait a tenger fölött, és olyan magas volt a dagály, hogy a szálloda minden újabb hullámcsapásra megremegett.

ÖTÖDIK FEJEZET

Egy derék ember véleménye

A köd már majdnem feloszlott a föld és a nap között, de a békésen lélegző tenger még mindig gőzölgött, és szivárványok ragyogtak a párafelhőiben. A város házai csillogtak a felkelő nap fényében, és Maigret minden pórusával igyekezett belélegezni a kora reggel üde, jó szagú levegőjét. A zöldségespultok illatoztak, a tejesüvegek még kint álltak a küszöbökön, a pékségekből a ropogós kenyér friss, meleg illata áradt. Maigret megint gyereknek érezte magát, és sajnálta, hogy a világ nem olyan, amilyennek látni szeretné. Etretat a maga apró, frissen festett házaival túl békésnek és ártatlannak tűnt egy ilyen tragédiához; a sziklák éppen úgy emelkedtek ki a ködből, mint a bazárok pultjaira kitett képeslapokon, a hentes, a pék, a zöldséges pedig nyugodtan lehettek volna egy mese szereplői is.

Vajon csak Maigret-nek voltak ilyen érzései? Vagy mások is ugyanezt a nosztalgiát érezték, csak nem merték bevallani? A főfelügyelő nagyon vágyott rá, hogy a világ pontosan olyan legyen, amilyennek gyermekkorunkban látjuk – ahogyan titokban gondolta: mint a képeken. És nemcsak a díszletek, hanem az emberek is: a papa, a mama, a jó gyerekek és a kedves, fehér hajú nagyszülők.

Amikor még kezdő volt a rendőrségnél, a világ legderűsebb helyének tartotta Le Vésinet-t. Csak két lépésre volt Párizstól, és akkoriban még alig jártak autók arrafelé. A tehetősebb nagypolgárok még vidéki házat tartottak, tágas és kényelmes téglaházakat, szépen

gondozott kerttel, ahol hinta állt, szökőkút csobogott, és nagy, ezüstözött gömbök díszítették a virágágyásokat. Az inasok sárga csíkos mellényt viseltek, a cselédlányok pedig fehér főkötőt és csipkés kötényt.

Maigret úgy érezte, hogy Le Vésinet-ben csak boldog és erényes családok élhetnek, az életük csupa öröm és béke, és titokban nagyon elkeseredett, amikor egy csúnya ügy robbant ki az egyik ilyen gereblyézett ösvényes villában – valaki meggyilkolta az anyósát a pénzéért.

Most már persze tudta. Hiszen voltaképpen az egész életét a díszlet másik oldalán élte, de olykor még mindig feltámadt benne a gyerekes bánat, hogy a világ nem olyan, mint a képeken.

A kis állomás is szép volt, mintha egy ügyes kisiskolás festette volna vízfestékkel, éppen a kémény fölött kis rózsaszín felhő lebegett. Maigret újra látta a kis játék vonatot, és az embert, aki a jegyeket lyukasztotta – kisfiúkorában mindig arra vágyott, hogy egyszer majd ő lyukasztgassa a vonatjegyeket –, és hirtelen meglátta a finom, elegáns Arlette-et is, aki párizsi ruhájában, krokodilbőr utazótáskájával a kezében ugyanolyan csinos volt, mint előző este.

Majdnem eléje ment a homokos úton, ahol most nyilván a sövény és a vadfüvek jó illata terjengett, de félt, hogy úgy fog kinézni, mintha randevúra sietne. Arlette, miközben apró lépésekkel ereszkedett lefelé a meredek úton a magas cipősarkain, túlságosan is úgy festhetett, mint „az ifjabbik várúrnő”.

Miért van az, hogy a valóság mindig annyira más? Vagy miért ültetnek a gyerekek fejébe illúziókat egy nem létező világról, hogy azután egész életükben mindig a kegyetlen valóságba ütközzenek?

Arlette azonnal meglátta Maigret-t, aki a peronon várta, az újságos stand mellett, és lustán rámosolygott, amikor átnyújtotta a jegyét az alkalmazottnak. Fáradtnak tűnt, és kicsit nyugtalan volt a tekintete.

– Gondoltam, hogy itt lesz – mondta.

– Hogy telt az éjszaka?

– Elég szörnyű volt.

A tekintetével üres fülkét keresett, mert a kocsikban nem volt folyosó. Csak egyetlen olyan első osztályú fülke volt, ahol Arlette-nek nem adódott szomszédja.

– És az édesanyja?

– Életben van. Legalábbis életben volt, amikor eljöttem.

Már csak néhány percük volt az indulásig, és miután Arlette feltette a csomagját az ülésre, megállt a lépcsőn.

– Megint veszekedtek?

– Jóval éjfél után feküdtünk le. Mondanom kell magának valamit, Monsieur Maigret. Csak megérzés, de nagyon kínoz. Rose meghalt, de az az érzésem, hogy még nincs vége, és újabb tragédia fog történni.

– Az édesanyja miatt gondolja?

– Nem. Nem tudom, miért érzem így.

– Úgy érzi, hogy még mindig veszélyben van?

Arlette nem felelt. Világos szemével az újságos felé nézett.

– Ott a felügyelő, és önre vár – jegyezte meg, mintha megtört volna a varázs, majd felszállt a kocsiba.

Az állomásfőnök a szájához emelte a sípját, és a mozdony gőzt pöfögött ki magából. Castaing tényleg ott volt. Korábban érkezett, mint ahogy előző este ígérte, és mivel nem találta Maigret-t a szállodában, úgy gondolta, hogy elmegy az állomásra. Kicsit kínos helyzet. De tényleg, miért is kínos?

A vonat nagyon lassan indult el, majd egy nagy rándulás után újra megállt. Maigret kezet fogott a felügyelővel.

– Van valami újság?

– Semmi különös – felelte Castaing. – De valahogy mégis nagyon nyugtalan vagyok. A két nővel álmodtam, anyával és lányával, akik egyedül voltak a kis házban.

– És ki ölt meg kicsodát?

Most Castaing jött zavarba.

– Honnan tudja? Az álmomban az anya ölte meg a lányát. És találja ki, mivel! Egy tűzhelyből kiragadott fahasábbal!

– Charles Besson kilenckor érkezik. Meghalt az anyósa. Lucas nem telefonált még az adatokkal?

– Egyelőre nem sok mindent talált, de majd felhívja az irodámat, amikor többet fog tudni, meghagytam, hogy keressenek minket az ön szállodájában.

– Théóról semmi?

– Többször akadtak gondjai fedezetlen csekkek miatt, de végül mindig sikerült fizetnie, mielőtt bajba került volna. A legtöbb barátja gazdag. Általában olyan emberek, akik szeretnek tivornyázni, és szeretik, ha mások is velük mulatnak. Théo időről időre összehoz egy kisebb üzletet, többnyire közvetítő különféle tranzakciókban.

– Semmi nő?

– Úgy tűnik, nem igazán izgatják a nők. Néha van barátnője, de soha nem hosszabb ideig.

– Ez minden?

Egy kis bisztróból kávé és konyak finom illata áradt, ennek nem tudtak ellenállni, így hát beléptek, és most ott könyököltek a nagy, alkoholt párálló csészék előtt.

– Nem annyira az álmom nyugtalanított – folytatta halkan Castaing felügyelő –, hanem valami más, amire

elalvás előtt jöttem rá. Elmondtam a feleségemnek is, mert szívesebben gondolkodom fennhangon, mint magamban, és ő is egyetértett velem. Az öreg Ferdinand Besson még csak öt éve halt meg, ugye?

– Körülbelül.

– És azóta, tudomásunk szerint, a helyzet nem sokat változott. Márpedig Valentine-t csak múlt vasárnap próbálták megmérgezni. Gondoljon bele, kiválasztották azt az egyetlen napot, amikor éppen elég személy van a házban, akire gyanakodni lehet.

– Úgy van. És?

– Nem Valentine halt meg, hanem a szegény Rose. Tehát ha valakinek érdekében állt megölni Valentine-t, ez az ok még most is megvan. És amíg nem ismerjük az okot…

– A veszély továbbra is fennáll, azt akarja mondani?

– Igen. Sőt a veszély nagyobb, mint valaha, éppen az ön jelenléte miatt. Valentine-nak nincs vagyona, tehát nem pénzért akarták megölni. Vajon nem azért, mert tud valamit, és valaki nem akarja, hogy ezt elárulja? Ebben az esetben…

Maigret hallgatta az okoskodást, de nem úgy festett, mint akit különösebben izgat a dolog. Kibámult az ablakon, és a csodálatos reggeli fényeket figyelte – a hajnali nedvesség még ott remegett a nap sugaraiban.

– Lucas nem beszélt Julienről?

– A Sudre házaspár nagyon kispolgári módon él egy meglehetősen olcsó, ötszobás lakásban. Van egy cselédlányuk, egy autójuk, és vidéken töltik a hétvégéiket.

– Ezt tudom.

– Hervé Peyrot, a borkereskedő gazdag ember. Van egy nagy üzlete a quai de Bercyn, és az ideje legnagyobb részét

nőkkel tölti, mindenféle nőkkel. Három autója van, az egyik egy Bugatti.

„Családi üdülőhely” – olvasta Maigret Etretat-ról egy prospektusban, és ez igaz is volt. Anyák a gyerekeikkel, apák, akik csak szombaton jönnek le a családjuk után, idős urak és hölgyek az ásványvizes üvegeikkel és az orvosságos dobozaikkal a szállodai asztaluknál, akik mindig ugyanabba a fotelba ülnek le a Kaszinó teraszán; a Seuret kisasszonyok cukrászdája, ahol hajdanában annyi süteményt és fagylaltot ettek az emberek; az öreg halászok, mindig ugyanazok, akiket le lehet fényképezni a partra húzott csónakok mellett…

Ferdinand Besson maga is tiszteletre méltó, idős úriember volt, és Valentine a legelragadóbb idős hölgy a világon; Arlette a ma reggeli kosztümjében akár modell is lehetett volna egy képeslap címlapján, a férje derék fogorvos, Théo pedig a tökéletes úriember prototípusa, akinek megbocsátják, hogy kicsit sokat iszik, mert mindig olyan nyugodtan és kifinomultan viselkedik.

Charles Besson is megérkezett, akinek volt egy felesége, négy gyermeke – az egyik néhány hónapos kisbaba –, és aki, amíg a gyászruhái el nem készülnek, fekete karszalagot viselt a karján, mert meghalt az anyósa. Képviselő volt, és tegeződött a miniszterrel. A korteskörútja során nyilván sok kezet szorított meg barátságosan, megcsókolta a fejkendős anyókákat, halászokkal és parasztokkal kvaterkázott.

Ő is amolyan „szép ember” volt – legalábbis Maigret anyja az ilyen férfiakat nevezte szép embernek annak idején –, nagydarab és széles vállú, egy kicsit kövér, pocakos, a tekintete ártatlan, és csak úgy duzzadt a szája a vastag bajusza alatt.

– Nem várattam sokáig, főfelügyelő úr? Jó napot, Castaing. Örülök, hogy újra találkozunk.

Az autóján látszott, hogy nemrég fényeztette.

– Nincsenek újabb rossz hírek?

– Nem, nincsenek.

– A mostohaanyám?

– Úgy tűnik, jól van. Arlette az imént utazott el.

– Ó, visszajött? Ez nagyon kedves volt tőle. Gondoltam, hogy eljön megvigasztalni az édesanyját.

– Megbocsát egy pillanatra, Monsieur Besson?

Maigret félrevonta Castaing-t, és elküldte Yport-ba, majd Fécamp-ba.

– Bocsásson meg. Utasításokat kellett adnom neki. Be kell vallanom, nem igazán tudom, hol is beszélhetnénk. A szobám még biztosan nincs kitakarítva.

– Szívesen innék valamit. Utána, ha nem zavarja az erős szél, kiülhetnénk a Kaszinó teraszára. Remélem, nem haragszik rám túlságosan, amiért tegnap nem tudtam eljönni ön elé. A feleségem szörnyen odavan. A húga most érkezett Marseille-ből – egy hajózási vállalkozó felesége. Most már csak ketten maradtak. A Montet családban nem volt fiú, és rám szakad az összes ügyes-bajos dolog.

– Miért, sok nehézség merülhet fel?

– Semmi rosszat nem mondhatok az anyósomról. Nagyszerű asszony volt, de kissé bogaras, főleg a vége felé. Mondták már önnek, hogy a férje építési vállalkozó volt? Ő építette fél Dieppe-et, no meg néhány középületet. A hátrahagyott vagyon nagy része ingatlanban fekszik. Az anyósom a férje halála után személyesen irányította az üzleti ügyeket, és soha nem volt hajlandó tatarozási munkálatokat végeztetni a házakon. Így valószínűleg

számtalan per vár ránk a bérlőkkel, a várossal, sőt még az államkincstárral is.

– Kérdezhetnék valamit, Monsieur Besson? Jó volt a kapcsolat az anyósa és Valentine között?

– Sajnos nem. Soha nem voltak hajlandók találkozni egymással.

– Melyiküktől indult a dolog?

– Tulajdonképpen az anyósom nem volt hajlandó találkozni Valentine-nal. Elég nevetséges történet. Amikor bemutattam Mimit Valentine-nak, a mostohaanyám figyelmesen megnézte Mimi kezét, és valami ilyesmit mondott neki: – *Úgy látom, nem az apja kezét örökölte.* – *Hogyhogy?* – *Mert úgy képzelem, hogy a kőművesek keze szélesebb és erősebb, mint a magáé.* – Ez persze nagy butaság volt Valentine részéről, mert bár az apósom tényleg kőművesként kezdte, csak nagyon rövid ideig végzett kétkezi munkát. De később is eléggé modortalan maradt. Azt hiszem, szántszándékkal csinálta, hiszen nagyon gazdag volt; fontos személyiség lett Dieppe-ben, sőt az egész megyében, és jól mulatott azon, hogy megbotránkoztatja az embereket az öltözködésével és a beszédével. Amikor az anyósom megtudta, mit mondott Valentine, nagyon feldühödött: – *Inkább legyen az ember egy kőműves lánya, mint egy halászé, aki szétitta magát a fécamp-i kocsmákban!* – Utána azokat az időket kezdte emlegetni, amikor Valentine eladónő volt a Seuret cukrászdában.

– És tulajdonképpen megvádolta, hogy nem viselkedett mindig példásan?

– Igen. Célozgatott arra, hogy milyen nagy korkülönbség van Valentine és a férje között. Egyszóval soha nem volt hajlandó találkozni vele.

Megvonta a vállát, és hozzátette:

– Minden családban vannak ilyen történetek, nem igaz? Attól még mind a ketten csodálatos asszonyok, a maguk módján.

– Nagyon szereti Valentine-t?

– Nagyon. Mindig kedves volt hozzám.

– És a felesége?

– Mimi természetesen nem szereti annyira.

– Szoktak veszekedni?

– Ritkán látják egymást, általában egyszer egy évben. Mielőtt jövünk, megkérem Mimit, hogy legyen türelmes, hiszen ő is tudja, hogy egy idős emberről van szó. Ő meg is ígéri, de mindig vannak kesernyés megjegyzései.

– A múlt vasárnap is voltak?

– Nem tudom. Elmentem sétálni a gyerekekkel.

Tényleg, vajon mit gondolnak a gyerekei az apjukról? Valószínűleg azt, amit a legtöbb gyerek: hogy erős, okos ember, aki képes megvédeni és eligazítani őket az életben. Ők nem látják, hogy tulajdonképpen tehetetlen alak, aki képtelen a valósághoz alkalmazkodni.

Mimi nyilván azt mondja róla: „Olyan jó ember!”

Hiszen Charles mindenkit szeretett, ártatlan és ínyenc tekintettel követte az élet eseményeit. Természetesen szeretett volna erős és okos lenni, a legkülönb a férfiak között! Voltak ötletei, sőt tele volt ötletekkel. Még ha nem valósította is meg valamennyit, és ha megvalósította őket, rendre kudarcot vallott is velük, ennek az volt az oka, gondolta ő, hogy minden összeesküdött ellene. De végül is, nem sikerült-e neki elérni, hogy képviselővé válasszák? Most már végre el fogják ismerni az érdemeit! Az egész ország róla fog beszélni, előbb-utóbb miniszter lesz, igazi államférfi!

– Fiatalkorában nem volt szerelmes Valentine-ba? Hiszen alig tíz évvel volt idősebb önnél.

Charles méltatlankodó, sértett arcot vágott.

– Soha!

– És később nem szeretett bele Arlette-be?

– Mindig úgy gondoltam rá, mint a kishúgomra.

Íme még valaki, aki úgy néz a világra és a benne lévő emberekre, mint egy képeskönyv illusztrációira. Charles szivart húzott elő a zsebéből, csodálkozott, hogy Maigret nem csatlakozik, aprólékos gonddal meggyújtotta, csendesen kifújta a füstöt, majd hosszan követte a tekintetével, ahogy ott kavarog az aranyló levegőben.

– Nem akarja, hogy kiüljünk a teraszra? Jó karosszékek vannak ott, szemben a tengerrel. Nézhetnénk a tengert.

Egész évben a tenger mellett élt, de még mindig őszinte boldogságot jelentett neki, hogy nézheti – egy kényelmes karosszékből, jól öltözötten, frissen borotválva, fontos és jómódú emberként.

– És a bátyja, Théo?

– Azt kérdezi, hogy ő szerelmes volt-e Valentine-ba?

– Igen.

– Biztos vagyok benne, hogy nem. Semmi ilyesmit nem vettem észre soha.

– És Arlette-be?

– Még annyira sem. Én még kölyök voltam, de Théónak már számtalan kalandja adódott, főleg olyan nőkkel, akiket én „könnyű nőcskének” nevezek.

– És Arlette sem volt szerelmes Théóba?

– Lehet, hogy egy kicsit belezúgott, ahogy a feleségem mondja, amikor a fiatal lányok szerelmi ügyeiről beszél. Tudja, hogy van az. Nincs semmi folytatása. Az is ezt bizonyítja, hogy Arlette olyan hamar férjhez ment.

– Nem volt meglepve?

– Micsodán?

– Arlette és Julien Sudre házasságán.

– Nem. Talán egy kicsit, mert Julien nem volt gazdag, és mi azt hittük, hogy Arlette nem tud luxus nélkül élni. Akkoriban elég sznob volt. De ez elmúlt. Azt hiszem, Julien az élete nagy szerelme. Julein nagyon derék ember. Az apám nagy hozományt akart adni Arlette-nek, mert akkoriban még nagyon gazdagok voltunk, de Julien nem fogadta el.

– És Arlette sem?

– Ő sem. Úgyhogy egyik napról a másikra jóval szerényebben kellett élnie. Mi is kénytelenek voltunk ezt tenni, de jóval később.

– A felesége és Arlette jól kijönnek?

– Azt hiszem, hogy igen. Pedig nagyon nem hasonlítanak egymásra. Miminek gyerekei vannak, és egy egész házat kell ellátnia. Ritkán mozdul ki otthonról.

– És nem szeretne néha kimozdulni? Soha nem vágyott rá, hogy Párizsban éljenek?

– Mimi irtózik Párizstól.

– És nem vágyik Dieppe-be sem?

– De, talán egy kicsit. Sajnos most, hogy képviselő lettem, nem költözhetünk oda. A választóim nem értenék meg.

Charles Besson szavai csodálatos összhangban voltak a díszlettel: a képeslapra kívánkozóan kék tengerrel, a ragyogó sziklafalakkal, a fürdőzőkkel, akik egymás után kezdték elfoglalni a helyüket, mintha fotózáshoz ültek volna be. De vajon tényleg létezett-e mindez, vagy csak szemfényvesztés volt? Vajon volt oka rá ennek a kövér

fickónak, hogy ennyire elégedett legyen magával? És vajon Rose tényleg meghalt?

– Nem csodálkozott vasárnap, hogy itt találkozik a bátyjával?

– Őszintén szólva egy kicsit meglepődtem, mert azt hittem, hogy Deauville-ben van, vagy még inkább, valamelyik sologne-i kastélyban, mivel már szeptember elején járunk, és elkezdődött a vadászidény. Mint tudja, Théo folytatja nagyvilági életét. Amikor még tekintélyes vagyona volt, szórta a pénzt, és bőkezűen megvendégelte a barátait. Ők nem felejtették ezt el neki, és most viszonozzák a szívességet.

Hirtelen más megvilágításba kerültek a dolgok. Néhány mondat, és mintha egy másik Théóról beszéltek volna.

– Vannak forrásai?

– Úgy érti, anyagi forrásai? Nem tudom. Ha van is valami, nagyon kevés. Viszont nincsenek kiadásai – nőtlen ember.

Egy kis sóvárgás bujkált a nagydarab férfi hangjában, hiszen az ő nyakán ott ült a négy gyereke.

– Théo mindig nagyon elegáns, de azért is, mert hosszú ideig tudja hordani a ruháit. Gyakran hívják meg a felső tízezer köreibe. Azt hiszem, hogy ilyenkor alkalmi üzleteket is köt. Tudja, Théo nagyon intelligens fiú, és ha akarta volna…

Igen, és ha ő, Charles akarta volna…

– Rögtön beleegyezett, hogy elmegy önnel Valentine-hoz?

– Ezt nem állítanám.

– Elmondta, miért van itt?

– Remélem, főfelügyelő úr, nem gyanúsítja Théót?

– Senkit sem gyanúsítok, Monsieur Besson. Egyszerűen csak beszélgetünk. Megpróbálom magamban a lehető legpontosabb képet kialakítani a családról.

– Nos, ha kíváncsi a véleményemre, Théo nagyon érzelmes alkat, bár titkolja. Nyilván vágyni kezdett Etretat után, ahol a gyerekkori vakációinkat töltöttük. Tudja, hogy már az anyánk életében is idejártunk?

– Most már értem.

– Mondtam neki, hogy semmi oka haragban lenni Valentine-nal, és hogy Valentine sem haragszik rá. Végül velem jött.

– Hogy viselkedett?

– Igazi világfiként. Az elején kicsit zavarban volt. Amikor meglátta az ajándékainkat, mentegetőzni kezdett, hogy üres kézzel jött.

– És Arlette-tel hogy viselkedett?

– Hogy Arlette-tel? Hiszen ők soha nem nehezteltek egymásra!

– Tehát a vacsorán már ott volt az egész család.

– Sudre kivételével, aki nem tudott eljönni.

– Őt kifelejtettem. És semmit nem vett észre, semmi olyan apró részletet, amelyből sejteni lehetett volna a tragédiát?

– Az égvilágon semmit. Pedig elég jó megfigyelő vagyok.

Ó, az együgyű! De milyen jó lehet néha együgyűnek lenni!

– Ami az igazat illeti, Mimit és engem eléggé lefoglaltak a gyerekek. Otthon viszonylag nyugodtan viselkednek. De ha ki kell mozdulniuk, idegesek lesznek. Mint látta, Valentine háza egészen kicsi. Az étkező annyira tele volt, hogy egy széket sem lehetett elmozdítani. A kisbaba, aki máskor egész nap alszik, most egy órán keresztül üvöltött,

és majd megbolondultunk az ordításától. A kisfiunkat le kellett fektetni Valentine ágyába, de a nagyokkal még mindig nem tudtunk mit kezdeni.

– Jól ismerte Rose-t?

– Mindig találkoztam vele, amikor a Vityillóban jártam. Nagyon derék lánynak látszott, egy kicsit zárkózott volt, mint a környékbeliek általában. De ha jobban megismeri őket az ember…

– Tehát körülbelül hatszor találkozott vele?

– Valamivel többször.

– És szóba is elegyedett vele?

– Ahogyan a cselédlányokkal szokott az ember, a konyhában. Rose nagyon jól főzött. Nem tudom, Valentine, aki annyira szereti a gyomrát, hogy fog boldogulni nélküle. Nézze csak, főfelügyelő úr, most, hogy így hallgatom önt, és válaszolok a kérdéseire, attól tartok, rossz nyomon jár.

Maigret nem reagált, nyugodtan elővette a pipáját, de a tekintetével egy kis hajót követett, amely hangtalanul lebegett a horizonton.

– Mivel előre tudtam, hogy milyen irányban folytatja majd a helyi rendőrség a nyomozást, azonnal a miniszterhez fordultam, hogy megkérjem: önt bízza meg a nyomozással.

– Nagyon köszönöm.

– Szó sincs róla! Én vagyok hálás önnek, hogy idejött! Bár mindig nagyon elfoglalt ember voltam, mint mindenki, néha én is elolvasok egy-egy bűnügyi regényt. Gondolom, fölösleges megkérdeznem, mit tart ezekről a regényekről. A krimikben mindenkinek van valami rejtegetnivalója, mindenkinek nyomja valami a lelkiismeretét, és kiderül, hogy a látszólag legegyszerűbb embereknek is zavaros életük van. Most már ismeri egy kicsit a családot, és azt hiszem, belátja, hogy egyikünknek sem volt oka haragudni

a mostohaanyámra, legalábbis nem annyira, hogy hidegvérrel meg akarjuk ölni. De Rose gyomrában arzént találtak, és kétségtelennek tűnik a számomra, ha jól értettem a jelentést, hogy a méreg Valentine orvosságos poharában volt. Nem szállok vitába a szakértők következtetéseivel, hiszen biztosan értenek a mesterségükhöz, még ha gyakran tévednek is, vagy nem értenek egyet egymással. Már találkozott Arlette-tel. Látta Théót. Látott engem. Ha Mimi családjában nem történik ez a szomorú eset, őt is elhoztam volna önhöz, és megbizonyosodhatott volna róla, hogy képtelen ártani bárkinek is. Vasárnap boldogok voltunk. És kijelentem, még ha kinevet is érte, hogy csak egy baleset okozhatta a tragédiát. Hisz a kísértetekben?

Charles el volt ragadtatva szónoki kérdésétől, amelyet olyan ravasz mosollyal tett fel Maigret-nek, mintha a képviselőházban ugratná az ellenfelét.

– Nem igazán.

– Én sem. Mégis Franciaországban minden évben előfordul valahol, hogy egy házban több napon, sőt több héten át kísértetek járnak, és a nép nyugtalankodni kezd. A körzetem egyik községében azt is láttam, hogy a csendőrök és a rendőrök, valamint néhány szakértő körülvettek egy házat, mert semmi magyarázatot nem találtak arra, hogy milyen erő mozgatja a bútorokat. Aztán egy napon az ilyen esetek mindig magyarázatot nyernek, méghozzá annyira egyszerű magyarázatot, hogy csak nevet rajtuk az ember.

– De Rose mégiscsak meghalt, vagy nem?

– Tudom. És nem állítanám, hogy ő mérgezte meg saját magát.

– Jolly doktor, aki az orvosa volt, azt állítja, hogy Rose testileg és szellemileg is egészséges volt. Életmódja nem indokolta, hogy öngyilkos legyen, se a kapcsolatai. Ne feledje, a méreg már a pohárban volt, amikor Valentine be akarta venni az orvosságát, csak túl keserűnek találta, és nem itta meg.

– Rendben. Nem sugallok semmit. Csak annyit mondok: az ismert személyek közül egyiknek sem állt érdekében, hogy meggyilkoljon egy idős, védtelen asszonyt.

– Tudja, hogy vasárnap éjszaka egy férfi tartózkodott a házban?

Charles kicsit elpirult, és legyintett, mintha egy pimasz legyet akarna elhessenteni.

– Igen, már szóltak nekem róla. Alig tudtam elhinni. De végül is Arlette harmincnyolc éves. Feltűnően szép, és nyilván több kísértésnek van kitéve, mint más asszonyok. Talán nem is olyan komoly a dolog, mint gondoljuk. Mindenesetre remélem, hogy Julien nem tudja meg soha.

– Valószínűleg nem fogja megtudni.

– Nézze, Monsieur Maigret, azt bárki meg tudja tenni, hogy gyanúba keveri a jelen lévő személyeket. De maga, ha jól tudom, képes a dolgok mélyére hatolni; maga átlát a felszínen, és meg vagyok győződve róla, hogy mint a szellemek esetében is, végül napvilágra hozza az egyszerű igazságot.

– Például azt, hogy a Rose tulajdonképpen még mindig életben van?

Charles Besson kicsit bizonytalanul elnevette magát, mint aki nem is tudja, hogy viccet hallott-e egyáltalán.

– És különben is, hogy juthattunk volna arzénhoz? Milyen formában?

– Ne feledje, hogy az édesapja gyógyszerész volt, és úgy tudom, hogy Théo is végzett kémiai tanulmányokat, sőt volt idő, amikor ön is dolgozott a laboratóriumban, tehát a családban mindenkinek vannak gyógyszerészeti ismeretei.

– Erre nem is gondoltam, de ez még nem változtat az elképzelésemen.

– Nyilvánvaló.

– Ez még nem jelenti azt sem, hogy valaki nem hatolhatott be kívülről.

– Például egy csavargó?

– Miért is ne?

– Egy csavargó, aki kivárta a pillanatot, amikor a ház tele van emberrel, és akkor bemászott az első emeleti ablakon, és mérget öntött a pohárba? Mert ez is fontos része a kérdésnek. A mérget nem az altatós üvegbe öntötték, azon nem találtunk nyomot, hanem egyenest a pohárba.

– Látja, hogy valahogy zűrzavaros az egész!

– De Rose meghalt.

– Akkor mit gondol ön? Mondja el nekem a véleményét, mint férfi a férfinak. Természetesen megígérem, hogy semmit nem teszek, és nem árulok el semmit, nehogy megzavarjam a nyomozást. Tehát ki volt az?

– Nem tudom.

– Miért?

– Mert még fogalmam sincs róla.

– Hogy lehet az?

– Majd azt is megtudjuk, ha már megfeleltem a két első kérdésre.

– Gyanakszik valakire?

Charles most már nem érezte jól magát a karosszékében, kialvó szivarját rágcsálta, amelytől nyilván megkeseredett a szája íze. Talán, ahogy ez Maigret-vel is

történt, megpróbált belekapaszkodni az illúzióiba, a képbe, amelyet magában az életről kialakított, és amely lassan szétfoszlott a szeme előtt. Megrázó látványt nyújtott, ahogy nyugtalanul, zavarodottan leste a főfelügyelő minden szavát.

– Valaki elkövetett egy gyilkosságot – mondta Maigret.

– Ez vitathatatlannak látszik.

– Senki nem öl ok nélkül, főleg nem méreggel, mert a méreg összeegyeztethetetlen a haraggal vagy a szenvedéllyel. A munkám során még soha nem találkoztam olyan mérgezéses esettel, ahol ne valamilyen érdekről lett volna szó.

– De az ördögbe is, milyen érdek játszhatott itt szerepet?

Charles-t most már elragadta az indulat.

– Arra még nem jöttem rá.

– A mostohaanyámnak nincs semmije, csak az életjáradéka, néhány bútora és a csecsebecséi.

– Tudom.

– Nekem nincs szükségem pénzre, főleg most. Arlette-nek sem. Théo pedig nem törődik a pénzzel.

– Ezt már mások is elmondták.

– Hát akkor?

– Hát akkor semmi. Még csak most kezdtem a nyomozást, Monsieur Besson. Ön elhívott, és én eljöttem. Valentine is megkért, hogy foglalkozzam az üggyel.

– Levelet írt önnek?

– Nem írt és nem telefonált, hanem eljött hozzám Párizsba.

– Tudtam, hogy Párizsba utazott, de azt hittem, hogy csak Arlette-et látogatja meg.

– Nem, eljött hozzám a Bűnügyi Rendőrségre, és éppen az irodámban volt, amikor átadták nekem a miniszter üzenetét.

– Hát ez érdekes.

– Miért?

– Mert nem gondoltam volna, hogy Valentine ismeri az ön nevét.

– Azt mondta, hogy érdeklik a nyomozásaim, és hogy ki is vágott néhány rólam szóló újságcikket. Talán bántja valami?

– Semmi.

– Szeretne inkább hallgatni róla?

– Biztosíthatom, semmi lényeges, de soha nem láttam a mostohaanyámat újságot olvasni. Nem fizetett elő egyik lapra sem, és nem volt hajlandó arra sem, hogy rádiót vegyen, vagy beköttesse a telefont. Valentine-t semmi nem érdekli, ami a külvilágban történik.

– Látja, mindig tehet az ember érdekes felfedezéseket.

– És vajon hová vezet minket ez a felfedezés?

– Majd később megtudjuk. Lehet, hogy sehová. Nem inna valamit?

– Théo még mindig Etretat-ban van?

– Tegnap este még itt láttam.

– Akkor össze fogunk futni vele a bárban. Beszélt már vele?

– Még nem volt alkalmam rá.

– Bemutatom önöket egymásnak.

Érezni lehetett, hogy valami nyugtalanítja Charles-t, idegesen leharapta a szivarja végét, és ügyetlenül meggyújtotta.

Kamaszok játszottak egy nagy piros labdával a hullámok között…

HATODIK FEJEZET

A Rose és az ő gondjai

Besson nem tévedett. A bárban Charlie-n kívül, aki még a levesét kanalazta, csak egyetlen ember volt: Théo, aki partner híján egyedül kockapókerezett.

Charles odament hozzá, szemlátomást boldog volt, hogy bemutathatja a bátyját Maigret-nek, de Théo közömbösen nézett rá, és nyilvánvaló kelletlenséggel mászott le a bárszékről.

– Ismered Maigret főfelügyelőt?

Théo mondhatta volna, hogy „csak névről”, vagy azt, hogy „mint mindenki”, bármit, amivel jelezte volna, hogy nem idegen számára ez a név, de ő csak nagyon udvariasan meghajtotta magát, kezet sem adott, hanem ezt dünnyögte:

– Tartom szerencsémnek.

Közelről idősebbnek látszott, mert finom repedésekhez hasonló ráncok hálózták be az arcát. Reggelenként valószínűleg hosszú ideig masszíroztatja magát a fodrászszalonban, mert olyan volt a bőre, mint a fonnyadt saláta.

– Nyilván tudod, hogy én is intézkedtem, és Valentine is megkérte a főfelügyelőt (egyenest ezért utazott fel Párizsba), ezért Monsieur Maigret beleegyezett, hogy levezeti a nyomozást.

Charles kicsit el volt keseredve, hogy a bátyja olyan kimérten fogadja őket, mint egy átutazóban lévő fejedelem.

– Talán zavarunk?

– Egy cseppet sem.

– Egy órát töltöttünk a strandon a napon, és kicsit megszomjaztunk. Charlie!

Charlie rákacsintott a főfelügyelőre.

– Mit iszol éppen, Théo?

– Skót whiskyt.

– Utálom a whiskyt. Mit iszik, főfelügyelő úr? Én egy gránátalmakoktélt kérek.

Vajon miért rendelte Maigret is ugyanazt? Talán mert már nagyon régen ivott ilyesmit, és valamilyen titokzatos okból ez az ital a vakációkra emlékeztette.

– Találkoztál Valentine-nal vasárnap óta?

– Nem.

Théónak nagy, ápolt, de halvány, vöröses szőrszálakkal tarkított keze volt, egy nagy pecsétgyűrűt hordott. Egyetlen olyan ruhadarabot sem viselt, amelyet egy átlagos boltban be lehetett volna szerezni. Nyilvánvaló volt, hogy kialakította a stílusát egyszer s mindenkorra. Biztosan lenyűgözte valaki, valószínűleg egy angol arisztokrata, akinek tanulmányozta a mozdulatait, a járását, az öltözködését, sőt még az arckifejezéseit is. Időnként hanyagul a szájához emelte a kezét, mintha ásítást fojtana el, de nem ásított.

– Sokáig maradsz még Etretat-ban?

– Nem tudom.

Charles Maigret-hez fordult – megpróbálta előnyös színben feltüntetni a bátyját:

– Érdekes fiú ez. Előző este még soha nem tudja, mit csinál majd másnap. Hazamegy a Fouquet's-ből vagy a Maxim's-ból, és minden ok nélkül, csak úgy hirtelen becsomagolja a bőröndjét, és repülőre száll Cannes, Chamonix, London vagy Brüsszel felé. Nem így van, Théo?

De Maigret hirtelen támadásba lendült.

– Feltehetnék önnek egy kérdést, Monsieur Besson? Mikor találkozott Rose-zal legutoljára?

Szegény Charles megdöbbenve bámult mind a kettőjükre, kinyitotta a száját, mintha szeretett volna ellentmondani – szemlátomást arra várt, hogy a bátyja energikusan tiltakozzék.

De Théo nem tiltakozott. Láthatóan bosszankodott, és egy percig a poharába bámult, mielőtt válaszolt.

– A pontos dátumra kíváncsi?

– Amennyire lehetséges.

– Charles is bizonyíthatja, hogy soha nem tudom, hányadika van, ahogyan azt sem, hogy milyen napon vagy hétben járunk.

– Több mint nyolc napja találkoztak?

– Körülbelül nyolc napja.

– Vasárnap volt?

– Nem. Ha eskü alatt kell vallanom, kétszer is átgondolom, de első blikkre azt mondanám, hogy múlt kedden vagy csütörtökön.

– Sokszor találkozott Rose-zal?

– Nem tudom pontosan. Kétszer vagy háromszor.

– A mostohaanyjánál ismerkedett meg vele?

– Nyilván mondták már önnek, hogy nem tartottam a kapcsolatot a mostohaanyámmal. Amikor a lánnyal találkoztam, még nem tudtam, hogy hol dolgozik.

– Hol találkozott vele?

– A vaucottes-i búcsún.

– Mostanában szobalányoknak csapod a szelet? – tréfálkozott Charles, csak hogy mutassa, ez igazán nem szokása a bátyjának.

– Éppen a zsákban futást néztem. Rose mellettem állt, és nem is tudom, melyikünk szólította meg a másikat.

Mindenesetre megjegyezte, hogy ezek a falusi ünnepek mind egyformák, az idegeire mennek, és hogy szeretne elmenni, és mivel én is éppen indultam, nagy udvariasan felajánlottam neki, hogy elviszem autóval.

– Ez minden?

– Még egy kört, Charlie!

Charlie újratöltötte a poharakat, és Maigret-nek eszébe sem jutott, hogy tiltakozhatna.

– Elmesélte, hogy sokat olvas, beszélt az olvasmányairól, olyan könyvekről, amelyeket meg sem érthetett, és amelyek megzavarták. Főfelügyelő úr, ezt most kihallgatásnak kell tekintenem? Higgye el, szívesen alávetem magam, de tekintve a helyszínt…

– Figyelj, Théo! – vágott közbe Charles. – Ne felejtsd el, hogy én hívtam ide a főfelügyelő urat.

– Ön az első ember – tette hozzá Maigret –, aki kicsit is ismerte ezt a lányt, mindenesetre az első, aki beszél róla.

– Mit szeretne még tudni?

– Hogy mit gondolt róla.

– Kis parasztlány volt, aki túl sokat olvasott, és furcsa kérdéseket tett fel magának.

– Miről?

– Mindenről: a jóságról, az önzésről, az emberek egymás közötti kapcsolatáról, az intelligenciáról, mit tudom én, még miről.

– És a szerelemről is?

– Kijelentette nekem, hogy nem hisz a szerelemben, és hogy soha nem alacsonyodik le odáig, hogy odaadja magát egy férfinak.

– Még a házasságban sem?

– Rose úgy tekintett a házasságra, mint valami mocskos dologra.

– Így azután nem is volt semmi kettőjük között?

– Abszolút semmi!

– Semmi intimitás?

– Néha megfogta a kezemet, amikor sétáltunk, vagy amikor autóztunk, nekidőlt a vállamnak.

– Soha nem beszélt önnek gyűlöletről?

– Nem. A vesszőparipája az önzés és a gőg volt, a „gőg” szót mindig erős normandiai akcentussal ejtette ki. Charlie!

– Tehát jellemtanulmányt készítettél? – kérdezte Charles.

Théo nem vette magának a fáradságot, hogy válaszoljon neki.

– Ez minden, főfelügyelő úr?

– Már Rose halála előtt is ismerte Henrit?

Charles tett egy igazán nyugtalan mozdulatot. Hogy lehet, hogy Maigret, aki neki semmit nem mondott, máris ilyen sok mindent tud? Hirtelen úgy érezte, Théo viselkedése nem is annyira természetes, és az sem az, hogy ilyen hosszú időt tölt Etretat-ban.

– Csak névről ismertem; Rose hosszan beszélt nekem az egész családjáról. Nem szerette őket, mert persze úgy érezte, hogy nem értik meg őt.

– És ön csak Rose halála után találkozott Henri Trochuvel?

– Megszólított az utcán, megkérdezte, hogy én vagyok-e az, aki a húgával járt, és látszott rajta, hogy verekedni akar. De én határozottan beszéltem hozzá, ettől megnyugodott.

– Találkozott vele azóta?

– Éppen tegnap este.

– Miért?

– Véletlenül összefutottunk.

– Haragszik az ön családjára?

– Főleg Valentine-ra haragszik.

– Miért?

– Ez az ő dolga. Gondolom, őt éppen úgy ki tudja hallgatni, ahogy engem. Charlie!

Maigret hirtelen rájött, kire próbál Théo olyan nagy műgonddal hasonlítani: a windsori hercegre.

– Már csak két-három kérdést teszek fel, ha már olyan nagyon kedves, hogy válaszol nekem. Soha nem látogatta meg Rose-t a Vityillóban?

– Soha.

– És nem is várt rá valahol a közelben?

– Nem, mindig ő jött ide.

– És nem rúgott be, amikor önnel volt?

– Neki már egy-két pohár is a fejébe szállt.

– Soha nem beszélt arról, hogy meg akar halni?

– Nem, rettegett a haláltól, és amikor autóban ültünk, mindig könyörgött, hogy menjek lassabban.

– Szerette Valentine-t? Ragaszkodott hozzá?

– Nem hiszem, hogy két nő, aki reggeltől estig együtt van, szerethetné egymást.

– Azt akarja ezzel mondani, hogy halálosan gyűlölték egymást?

– Én nem mondtam ki ezt a szót.

– Erről jut eszembe – szólt közbe Charles Besson –, meg kellene látogatnom Valentine-t. Nem lenne túl szép tőlem, ha már egyszer Etretat-ban vagyok, hogy nem kérdezem meg őt az újabb fejleményekről. Velem tart, főfelügyelő úr?

– Köszönöm, nem.

– A bátyámmal marad?

– Maradok még néhány percig.

– Ma nincs már szüksége rám? Holnap Dieppe-ben leszek, a temetésen. Igaz is, Théo, meghalt az anyósom.

– Részvétem.

Charles elment, az arca lángolt, és nem lehetett tudni, mi okozta: az elfogyasztott aperitifek vagy a bátyja hideg viselkedése.

– A hülye! – morogta Théo a fogai között. – Tehát egyenest Párizsból hívatta ide önt?

Megvonta a vállát, és a kezébe vette a slusszkulcsot, mintegy közölve a főfelügyelővel, hogy nincs több mondanivalója. Maigret benyúlt a zsebébe a tárcájáért, Charlie felé fordult, de Théo odavetette a csaposnak:

– Írd hozzá a számlámhoz.

Amikor kijöttek a Kaszinóból, Maigret észrevette Castaing autóját, a szálloda mellett pedig megpillantotta az őt kereső felügyelőt is.

– Van egy perce, főfelügyelő úr? – kérdezte Castaing. – Iszunk valamit?

– Inkább nem. Úgy érzem, mintha felhajtottam volna már legalább három aperitifet, legszívesebben azonnal asztalhoz ülnék.

Maigret kicsit kábának érezte magát, és hirtelen valahogy komikus színben látta az egész ügyet. A komoly és gondterhelt képével Castaing is meglehetősen mulatságosnak tűnt.

– Azt hiszem, jól tenné, ha körülnézne Yport-ban. Már öt éve élek a vidéken, és azt hittem, hogy kiismertem a normandiaiakat, de most megállt a tudományom.

– Miért, mit mondtak?

– Semmit. Sem igent, sem nemet – semmit. Alulról pislogtak rám, hellyel sem kínáltak, láthatóan arra vártak, hogy tűnjek már el. Néha egymásra sandítottak, mintha azt mondanák: – *Na, elmondjunk neki valamit? – Én nem, inkább te! – Nem, inkább te.* – Az anya néha kibökött egy

mondatot, ami lehet, hogy semmit sem jelentett, de lehet, hogy nagyon is fontos volt.

– Miféle mondatot?

– Például ilyet: – *Azok ott mind egy húron pendülnek, és egy sem fog beszélni!*

– És még mit mondott?

– *Biztos volt rá okuk, hogy ne engedjék haza a lányomat.*

– Miért, Rose soha nem látogatta meg őket?

– Nem túl gyakran, és én meg is értem. Azzal a népséggel nem könnyű zöld ágra vergődni. Mintha a szavak náluk nem ugyanazt jelentenék, mint máshol. Kimondanak egy szót, de azonnal vissza is vonják. És ezzel csak azt érik el, hogy nem derül ki az igazság, „azokat ott" pedig megkímélik egy rakás kellemetlenségtől. Mintha nem hinnék, hogy Rose tévedésből halt meg. Ha őket hallgatja az ember, azt hiszi, hogy nem Valentine-t, hanem Rose-t akarták megmérgezni. Amikor az apa hazajött, megkínált egy pohár almaborral, de csak hosszas habozás után, és csak azért, mert a vendége voltam. A nagyfiúk, aki éppen otthon volt, mert csak ma éjszaka megy ki a tengerre, nem is ivott velünk.

– Henri, a legidősebb fiú?

– Igen. Egy szót sem szólt, sőt a többieknek is intett, hogy hallgassanak. Lehet, hogy ha csak az apával találkozom Fécamp-ban, amikor már lehajtott egy-két pohárral, többet is mondott volna. Maga mit végzett?

– Beszéltem a két Bessonnal, előbb Charles-lal, aztán Théóval.

Leültek. Egy üveg fehérbor állt az asztalon, és Castaing teletöltötte a poharakat. Maigret ezt észre sem vette, de amikor kijöttek az étteremből, leginkább arra vágyott, hogy felmenjen egy kicsit szundikálni a szobájába, ahol a kitárt ablakon beárad a nap fénye és a tenger mormolása.

De valami furcsa szemérem visszatartotta. Gyermekkorából maradt meg benne az erős kötelességtudat, amelynek szívesen engedelmeskedett, mert mindig úgy érezte, hogy nem dolgozik meg eléggé a pénzéért; és amikor nyaralt, ami nem minden évben fordult elő vele – például az idén sem –, szabályosan bűntudata volt.

– Most mit csináljak? – kérdezte Castaing felügyelő, akit nagyon meglepett, hogy ilyen álmosnak és határozatlannak látja Maigret-t.

– Amit akarsz, öregem. Keresgélj. Nem is tudom, hol. Talán menj el még egyszer az orvoshoz.

– Jolly doktorhoz?

– Igen. Vagy kérdezd ki az embereket! Mindegy, hogy kit. Csak úgy találomra. Az idős Mademoiselle Seuret például valószínűleg nagyon beszédes, és nyilván unatkozik egyedül.

– Kitegyem valahol?

– Igen, az jó lesz.

Maigret tudta, hogy minden nyomozás során jön egy pillanat, amelyen valahogy túl kell jutnia, amikor véletlenül – vagy inkább valamiféle ösztöntől hajtva? – kicsit túl sokat iszik. Olyankor, amikor, ahogy magában mondja: „ösztönösen kezdenek beindulni a dolgok”. Az elején nem tud semmit, csak a rendőri jelentés száraz tényeit ismeri. Azután hirtelen rengeteg emberrel találkozik, akiket addig nem látott soha, akiknek a létezéséről előző este még fogalma sem volt, és úgy nézegeti őket, mint a fotókat egy fényképalbumban. Össze kell ismerkednie velük, amilyen gyorsan csak lehet, kérdéseket kell feltennie nekik, válaszaikat el kell hinnie vagy nem, és igyekeznie kell elkerülni, hogy túl hamar véleményt alakítson ki róluk.

Ez az a szakasz, amikor az emberek és a dolgok még tisztán állnak előtte, de egy kicsit távoliak, névtelenek, személytelenek. Azután egyszer csak, különösebb ok nélkül minden „zubogni kezd”. Az alakok elmosódottabbak és emberibbek, de főleg sokkal összetettebbek lesznek, és hirtelen nagyon oda kell figyelnie rájuk. Egyszóval váratlanul meglátja a lelküket is; és ügyetlenül, tétován tapogatózik előre, azzal a homályos érzéssel, hogy csak egy kis erőfeszítésre lenne szükség, és minden határozottabb alakot öltene, és az igazság magától napvilágra kerülne.

Zsebre vágott kézzel, pipáját szívogatva bandukolt a már ismerős poros úton, és hirtelen egy nagyon egyszerű, de talán fontos részlet jutott az eszébe. Párizshoz volt szokva, ahol minden utcasarkon talál valamilyen közlekedési eszközt az ember. Vajon mekkora lehet a távolság a Vityilló és Etretat központja között? Körülbelül egy kilométer. Valentine-nak nincs telefonja. Már autója sincs. És nem valószínű, hogy valaha is biciklire szállna. Tehát az idős hölgynek valóságos utazást kell tennie, ha más emberi lényekkel akar találkozni, és feltehetően néha napokig nem lát senkit. A legközelebbi szomszédja Mademoiselle Seuret, aki kilencvenkét éves, és nyilván nem mozdul már ki a szobájából.

Vajon Valentine maga vásárolt? Vagy Rose-t bízta meg vele?

Nagy fekete szedrek virultak a sövényen, de Maigret nem állt meg, hogy leszedjen akár egy szemet is, mint ahogy azért sem állt meg, hogy törjön magának egy botot; sajnos, ehhez már túl öreg volt. Jót mulatott ezen a gondolaton. Eszébe jutott Charles Besson, meg a bátyja, Théo, és megfogadta, hogy ő is elmegy egy pohár almabort inni a Trochu családhoz. Vajon őt is megkínálják majd? Belépett

a zöldre festett kertkapun, és beszívta a különféle virágok és cserjék illatát. Monoton kapirgálást hallott, és az ösvény egyik fordulójából megpillantott egy öregembert, aki a rózsatövek ágyását kapálta. Az öreg nyilvánvalóan Honoré volt, a kertész, aki egy héten háromszor Valentine-nál, a másik három napon az idős Mademoiselle Seuret-nál dolgozott.

A férfi felegyenesedett, hogy szemügyre vegye a betolakodót, és a homlokához emelte a kezét, de nem lehetett tudni, hogy ezt a mozdulatot köszönésnek szánja-e, vagy csak a szemét árnyékolja el a napsugaraktól.

A mesekönyvek kertészeire hasonlított: olyan sokat görnyedt a kapa fölé, hogy szinte púposnak látszott, és úgy nézegette a főfelügyelőt, mint egy gyanakvó állat, mely egy pillanatra kidugja a fejét föld alatti üregéből. Egy szót sem szólt, követte Maigret-t a tekintetével, és csak az ajtó kattanása után folytatta az egyhangú kapirgálást.

Nem Madame Leroy-nak kellett fáradnia az ajtónyitással, maga Valentine nyitott ajtót, és úgy mosolygott Maigret-re, mintha már nagyon régóta ismerné.

– Látogatóm volt ma délelőtt – jelentette ki élénken. – Charles járt nálam. Úgy tűnt, nagyon bántja, ahogyan a bátyja fogadta magát.

– Charles elmesélte a beszélgetésünket?

– Milyen beszélgetésüket? Várjon csak. Leginkább az öreg Madame Montet haláláról beszélt, mert ez alaposan meg fogja változtatni az ő anyagi helyzetét. Charles most nagyon gazdag, gazdagabb, mint valaha, mert a vén hárpiának hatvan háza volt, nem számolva az értékpapírokat és valószínűleg egy kis dugi aranykészletet. Iszik valamit?

– Egy pohár hideg vizet. Minél hidegebb, annál jobb.

– Csak akkor kap vizet, ha iszik hozzá még valamit. Kérem, tegye meg a kedvemért. Soha nem iszom egyedül. Szörnyű lenne, nem igaz? El tud képzelni egy öregasszonyt, aki dönti magába a calvadosokat? De ha jön valaki, bevallom, kihasználom az alkalmat.

Végül is már olyan mindegy volt! Maigret jól érezte magát. Kicsit melege volt a túl aprócska szobában, mert a nap is éppen a vállára sütött. Valentine helyet mutatott neki az „ő” karosszékében, gyorsan és kecsesen kiszolgálta – vidám kis tűz égett a szemében.

– Charles nem beszélt önnek semmi másról?

– Mire gondol?

– Például a bátyjáról.

– Csak annyit mondott, hogy nem értette, miért volt Théo olyan kellemetlen hangulatban, és azt is hozzátette, hogy szerinte szándékosan csinálta. El volt keseredve. Charles borzasztóan csodálja Théót, és nagyon erős benne a családi érzés. Feltételezem, hogy nem ő mondott önnek rosszakat rólam.

– Így van.

– Hát ki?

Maigret még csak három perce volt a házban, és szinte észre sem vette, hogy máris ő az, akit vallatnak.

– A lányom, ugye?

De Valentine mosolygott, amikor ezt kérdezte.

– Nyugodtan elmondhatja. Meg sem próbálta eltitkolni előlem. Tudatta velem, hogy minden gondolatába beavatta magát.

– Nem hiszem, hogy a lánya túl boldog lenne.

– Miért, maga szerint boldog akar lenni?

Előbb a poharába, azután Maigret-re mosolygott.

– Nem tudom, hogy sok nőt ismer-e, főfelügyelő úr. A Rose például szörnyen boldogtalan lett volna, ha nem töprenghet állandóan fontos kérdéseken, filozófiai problémákon, tudja. Mindig ilyesmiken rágódott, nem felelt nekem, ha szóltam hozzá, és nagy dérrel-dúrral mosogatott, mintha abban akarnám megakadályozni, hogy megtalálja a megoldást, amelytől az egész világ sorsa függ.

– Igaz, hogy nem látogatta meg gyakran a családját?

– Ritkán ment haza, mert mindig szörnyű jelenetek voltak otthon.

– Miért?

– Nem találja ki? Hazament a családjához a maga nagy problémáival, olyan tanácsokat osztogatott, amelyeket a frissen olvasott könyveiből merített, ezért aztán a többiek teljesen hülyének nézték.

– Nem voltak barátnői?

– Éppen ezért nem, és ezért nem járt helybeli fiúkkal sem. Túl faragatlannak és földhözragadtnak tartotta őket.

– Ezek szerint önön kívül nem is nagyon beszélgetett senkivel?

– Bement a városba, bevásárolt, de azt hiszem, nem nagyon nyitotta ki a száját. Ja, bocsánat! Elfelejtettem a doktort. Mert Rose felfedezett a könyvtáramban egy orvosi könyvet, időnként beleolvasott, és ilyenkor mindig nekem rontott: – *Vallja csak be, maga tudja, hogy nekem már nincs sok hátra.* – *Miért, Rose, beteg vagy?* – Időnként kitalálta, hogy rákos, vagy egyéb ritka betegséget diagnosztizált önmagán. Néhány napig rágódott, majd kért egy óra szabadságot, és elszaladt az orvoshoz. Ezek az alkalmak talán arra is jók voltak, hogy beszéljen az őt foglalkoztató kérdésekről, mert Jolly türelmesen meghallgatta, nem nevette ki, és nem mondott ellent neki.

– Önnel töltötte az estéit?

– Soha nem láttam, hogy leült volna a szalonban, egyébként ezt nem is nagyon szerettem volna. Úgy gondolja, hogy régimódi vagyok? Amint elmosogatott, felment a szobájába, le sem vetkőzött, elnyúlt az ágyon egy könyvvel a kezében, és cigarettázott. De egészen biztosan nem szerette a dohány ízét, még cigarettázni sem tudott. Csípte a füst, állandóan be kellett hunynia a szemét, de a dohányzás is hozzátartozott a „költőiről" alkotott fogalmához. Maga szerint kegyetlen vagyok? Nem annyira, mint hiszi. Amikor felmentem lefeküdni, Rose rögtön megjelent, kipirult arccal, ragyogó szemekkel, és csak arra várt, hogy lefeküdjek, és végre odaadhassa az orvosságomat. – *Ne felejtsd el kiszellőztetni a szobát, mielőtt lefekszel* – minden este ezt a rituális felszólítást intéztem hozzá, mert a cigarettafüst kiszivárgott az ajtóréseken. Ő erre azt felelte: – *Igenis, asszonyom* – majd olyan nagy zajjal vetkőzött le, mint egy egész katonai hálóterem.

Madame Leroy is nagy zajt csapott a konyhában, de ő puszta kedvtelésből, azért, hogy a függetlenségét bizonyítsa. Morcosan kivágta az ajtót, gyilkos pillantást vetett Maigret-re, majd inkább úgy döntött, hogy tudomást sem vesz róla.

– Feltegyem főni a levest?

– Igen, de ne felejtse ki a velős csontot! – felelte Valentine, majd ismét Maigret-hez fordult.

– Egyszóval, Julient kivéve most már az egész családdal találkozott. Nem különösebben elbűvölő család, de nem is olyan szörnyű, nem igaz?

Maigret némileg reménytelenül próbált visszaemlékezni arra, mit mondott Arlette az anyjáról.

– A végén én is arra a meggyőződésre jutok, mint az a szegény Charles, hogy valamilyen megmagyarázhatatlan

baleset történt. Mint látja, még mindig életben vagyok, és ha valaki valamiért úgy döntött – de úristen, vajon miért? –, hogy megöl engem, most már biztosan elveszítette a bátorságát. Maga nem így gondolja?

Nem, Maigret egyáltalán nem így gondolta. Kissé zavaros tekintettel bámulta Valentine-t a kettőjük között villódzó napsugarakon keresztül. Valentine ajkán széles mosoly játszott – Madame Maigret „üdvözült mosolynak” hívta volna –, és a főfelügyelő különösebb indulat nélkül, mintegy játékosan eltűnődött azon, hogy vajon lehetséges-e kihozni a sodrából egy olyan nőt, mint Valentine.

Kényelmesen hátradőlt, hallgatta az asszony csevegését, és időnként a szájához emelte a calvadosos poharat – a calvados gyümölcsös illata most már eggyé vált számára a ház illatával, amelyhez hozzájárult még a jó konyha, a padlóviasz és a tisztaság szaga is. Valentine nyilván nem hagyta teljesen a cselédekre a takarítást, és Maigret nagyon jól el tudta képzelni, ahogy főkötővel a fején maga törli le a számtalan törékeny csecsebecsét.

– Úgy gondolja, hogy túl eredeti vagyok? Vagy inkább úgy, mint a környékbeliek: egy vén bolond? Majd ha idősebb lesz, meglátja: nem fog már törődni az emberek véleményével, és csak azt teszi, amihez kedve van.

– Vasárnap óta nem látta Théót?

– Nem. Miért?

– Tudja, hogy melyik szállodában lakik?

– Ha jól emlékszem, azt mondta, hogy az Hôtel des Anglais-ben.

– Nem, az Hôtel de la Plage-ban.

– Miért gondolja, hogy meg kellett volna látogatnia engem?

– Nem is tudom. Jól ismerte a Rose-t.

– Ki, Théo?

– Többször is találkoztak.

– Nem találkozhattak túl gyakran, mert Rose alig mozdult ki itthonról.

– Maga nem engedte el?

– Természetesen nem engedtem, hogy este az utcán mászkáljon.

– Pedig mégiscsak megtette. Hány kimenőnapja volt?

– Havonta két vasárnap. Ebéd után elmosogatott, azután elmehetett, és amikor a szüleihez ment, csak a hétfő reggeli autóbusszal jött vissza.

– És ilyenkor ön egyedül volt a házban?

– Mondtam már magának, hogy nem vagyok félős. Azt állítja, hogy volt valami közte és Théo között?

– Théo szerint nem, Rose csak a mindkettejüket foglalkoztató kérdéseket vitatta meg vele.

És egy kicsit gunyorosan hozzátette:

– És közben fogta a kezét, és a vállára hajtotta a fejét!

Valentine olyan jóízűen kacagott, hogy kicsordultak a könnyei.

– Mondja, hogy ez nem igaz!

– Pedig száz százalékig igaz. Ez is az oka, hogy ma Charles kicsit szégyellte magát a bátyja miatt.

– Miért, Théo Charles előtt beszélt a dologról?

– Kénytelen volt, mert rájött, hogy én is tudok róla.

– És maga hogyan tudta meg?

– Tegnap véletlenül megláttam Théót Rose bátyjával.

– Henrival?

– Igen. Nagy beszélgetésben voltak az egyik bárban.

– Vajon hol ismerték meg egymást?

– Nem tudom. Théo szerint Henri tudott a Rose-zal való kapcsolatáról, és magyarázatot követelt tőle.

– Ez nagyon furcsa. Ha nem magától hallanám… Tudja, Monsieur Maigret, ismernie kellene Théót ahhoz, hogy megérezze, milyen sajátságos dolog a kettejük kapcsolata. Théo akkora sznob, amilyen nem élt még a földön. A sznobizmus lett az élete értelme. Szívesen halálra unja magát bárhol, csak választékos hely legyen, és több száz kilométert is hajlandó utazni, csak hogy egy híres személy társaságában mutatkozhasson.

– Tudom.

– Hogy kéz a kézben sétáljon Rose-zal! Figyeljen ide! Van valami, amit még nem tud, mert valószínűleg senki sem gondolt rá, hogy elmondja magának a cselédemről. Sajnálom, hogy a szülei elvitték a holmiját. Megmutathattam volna a ruháit, de főleg a kalapjait. Képzelje el a lehető legrikítóbb, a lehető legjobban elütő színeket! Rose nagyon erős volt mellben. Mivel nem engedtem, hogy itthon ezt a sok feltűnő holmit hordja, amikor kimozdult, mindig olyan szűk ruhát vett fel, hogy alig tudott lélegezni. Ilyenkor mindig vigyázott, hogy jövet vagy menet ne fusson össze velem, mert ki is festette magát, de olyan rikítóan és ügyetlenül, hogy leginkább azokhoz a lányokhoz hasonlított, akik bizonyos párizsi negyedek utcasarkain álldogálnak. Théo és ő! Uramisten!

Valentine megint elnevette magát, de most már jóval idegesebben.

– És mondja csak, hová jártak együtt?

– Csak annyit tudok, hogy a vaucottes-i búcsún találkoztak, és hogy néha beültek egy etretat-i bárba.

– És régóta tartott már a dolog?

– Utoljára múlt kedden találkoztak.

– Théo vallotta be önnek?

– Nem túl szívesen, de végül bevallotta.

– Igen, mert nyilván meglátták őket. Legalább azt remélem, hogy Théo nem látogatta meg Rose-t az én házamban, mint a lányomat a szeretője, az ablakon beugorva!

– Théo azt állítja, hogy nem.

– Hogy Théo… – ismételte újra Valentine hitetlenkedve.

Felállt, és újratöltette a poharakat.

– Szinte látom, ahogy Henri, a család kemény fiúja számon kéri Théón a húga tisztességét! De…

Csúfondáros arca hirtelen elkomolyodott, majd megint felderült.

– Az lenne mindennek a teteje… Ugye Théo két hónappal ezelőtt jött Etretat-ba… Tételezzük fel, hogy… Nem, ez már túl hihetetlen lenne…

– Arra gondol, hogy Théo esetleg teherbe ejtette Rose-t?

– Nem! Bocsásson meg. Csak eszembe jutott, de… Maga is gondolt erre?

– Igen, futólag bennem is felmerült az ötlet.

– Egyébként ez nem magyarázna meg semmit.

Most a kertész jelent meg az üvegezett ajtó túloldalán, és mozdulatlanul várta, hogy végre észrevegyék.

– Megbocsát egy pillanatra? Néhány utasítást kell adnom neki.

Maigret hirtelen felfigyelt egy ingaóra ütéseire – idáig észre sem vette –, és végre sikerült azonosítania az emeletről érkező ütemes zaj forrását is: a macska nyilván a gazdasszonya ágyán hevert, és a dorombolása áthallatszott a játék házacska vékony plafonján.

Az üvegablak négyszögei szabályos darabokra osztották a napfényt, a fénysugarak táncoltak a csecsebecséken, a lakkozott asztalkára egy hársfa levelének éles körvonalú árnyéka vetült. Madame Leroy akkora zajt csapott a

konyhában, mintha átrendezné a bútorokat. A kertben újrakezdődött a kapirgálás.

Maigret úgy érezte, hogy végig hallotta a finom neszezést, mégis, amikor kinyitotta a szemét, meglepve pillantotta meg Valentine arcát egy méterre az övétől. Valentine gyorsan Maigret-re mosolygott, nehogy kínosan érezze magát, ő pedig azt motyogta:

– Azt hiszem, kicsit elszundítottam.

HETEDIK FEJEZET

A naptár jóslatai

Amikor Maigret és Valentine elbúcsúztak, olyan jókedvükben voltak, hogy az sem lett volna meglepő, ha hátba veregetik egymást.

Vajon Valentine azután is mosolygott, hogy becsukta az ajtót? Vagy – mint ez nagy nevetések után gyakran előfordul – hirtelen megsavanyodott a kedve, amikor kettesben maradt az ellenséges Madame Leroy-val?

Maigret mindenesetre meglehetősen gondterhelten és súlyos léptekkel ballagott vissza a városba, és megindult Jolly doktor háza felé. Castaing hirtelen felbukkant, mintha a falból lépett volna elő, bár ez a fal tulajdonképpen egy kiskocsma volt, ahol a felügyelő kártyázással múlatta az időt.

– Voltam az orvosnál, főnök. Rose-nak nem volt semmi szervi baja, majd kicsattant az egészségtől. Időnként mégis elment a doktorhoz, aki, hogy megnyugtassa, ártalmatlan gyógyszereket írt fel neki.

– Milyen gyógyszereket?

– Hormonkészítményeket. Rose akarta, mert folyton a mirigyeivel foglalkozott.

Castaing csodálkozva látta, hogy Maigret mégis megindul az orvosi rendelő felé.

– Elmegy az orvoshoz?

– Csak egyetlen kérdést teszek föl neki. Megvárhatsz, ha akarsz.

Amióta itt volt, most tegezte le másodszor Castaing felügyelőt, aki pedig nem is volt a közvetlen beosztottja, és ez jelentett valamit. Egy nagy, repkénnyel befuttatott négyszögletes házhoz érkeztek, amely egy parkszerű, nagy kertben állt.

– Ez az orvos háza – mondta Castaing –, de abban a melléképületben rendel, ott balra.

A melléképület leginkább egy garázsra hasonlított. Nyilván létezik egy Madame Jolly is, aki nem szereti a betegeket és a gyógyszerek szagát, így hát kiűzte őket az otthonából.

– Intézze úgy, hogy az orvos felismerje magát, amikor ajtót nyit, különben akár órákig is várhat.

A falakat fehérre meszelték. A váróban, körben, a padokon gyerekek, asszonyok és öregemberek ültek, legalább tizenketten.

Egy kisfiúnak széles kötés volt a fején, egy nagykendőbe bugyolált asszony pedig meglehetősen reménytelenül próbálta elhallgattatni üvöltő kisbabáját. Minden tekintet a terem végében lévő ajtóra szegeződött, amely mögül mormogás hallatszott ki, és Maigret-nek olyan szerencséje volt, hogy ez az ajtó szinte azonnal kinyílt: egy kövér asszony lépett ki rajta, az orvos pedig körülnézett a szobában, és meglátta Maigret-t.

– Kérem, jöjjön be. Elnézést, megengedi…?

Megszámolta a betegeket, majd elválasztotta a tiszta búzát az ocsútól, vagyis rámutatott három-négy emberre, és kijelentette:

– Ma már nem tudom fogadni magukat. Jöjjenek vissza holnapután ugyanebben az időben.

Majd becsukta az ajtót.

– Menjünk át a házba. Iszik valamit?

– Csak egyetlen kérdést szeretnék feltenni.

– De én annyira boldog vagyok, hogy végre megismerhetem önt! Nem engedem, hogy ilyen hamar elmenjen.

Kinyitotta a rendelő hátsó ajtaját, és a nagy, kocka alakú házba vezette Maigret-t.

– Milyen kár, hogy a feleségem éppen ma utazott Le Havre-ba! Ő is nagyon örült volna, hogy találkozhat önnel!

A ház jómódú volt, kényelmes, de a kert nagy fái miatt kicsit sötét.

– Castaing felügyelő úr nemrég járt itt, és mondtam neki, hogy a Rose egyáltalán nem volt beteg, sőt olyan egészséges volt, hogy akár száz évig is elélhetett volna. Ritkán találkozom olyan egészséges családdal, mint az övé. Kár, hogy ön nem látta Rose testfelépítését.

– Nem volt terhes?

– Miket kérdez itt tőlem? Ez lett volna az utolsó dolog, amire gondolok. Nemrég járt nálam, és semmi ilyesmiről nem beszélt. Körülbelül három hónapja tetőtől talpig kivizsgáltam, és szinte megesküdnék rá, hogy soha senkivel nem volt még szexuális kapcsolata. Mit iszik?

– Semmit. Most jövök Valentine-tól, és jóval többet kellett innom, mint amennyit kívántam volna.

– Hogy van Valentine? Ő is olyan erős, hogy semmi szüksége orvosokra. Elragadó asszony, ugye? Ismertem már a második, sőt az első házassága előtt is. Én vezettem le a szülését.

– Ön szerint teljesen egészséges?

– Mármint szellemileg? Csak mert néha különcködik? Vigyázzon az ilyen emberekkel, főfelügyelő úr, általában ők a leghiggadtabbak. Valentine nagyon is tudja, mit csinál, mindig is tudta. Szereti a maga kis életét, a kis házacskáját,

a jó kis kényelmét. És lehet-e ezért haragudni rá? Tudja, én nemigen aggódnék érte.

– És a Rose?

Maigret a betegekre gondolt, az asszonyra a kisbabával a karjában, és a bekötözött fejű kisfiúra. De az orvosnak láthatólag nem volt sietős, rágyújtott egy szivarra, és olyan kényelmesen elfészkelődött a karosszékében, mintha hosszú beszélgetésre készülne.

– Sok ezer olyan lány van Franciaországban, mint a Rose. Ön is tudja, honnan jött. Valószínűleg legfeljebb három évig járt a falusi iskolába, utána hirtelen egy egészen más közegben találta magát. Túl sokat beszéltek a fülébe. Túl sokat olvasott. Tudja, mit kérdezett tőlem a múltkor? Hogy mi a véleményem Freud elméleteiről. És nagyon szerette volna tudni, hogy a mirigyrendszere nem hibás-e, meg mit tudom én, még mit. Igyekeztem komolyan venni, és hagytam, hadd beszéljen. Az orvosságok, amelyeket felírtam neki, körülbelül olyan hatásosak, mint a víz.

– Hajlott a mélabúra?

– Cseppet sem. Éppen ellenkezőleg, ha elengedte magát, mindig nagyon vidám volt. Azután elkezdett gondolkodni, ahogy ő mondta, és akkor megint elkomolyodott. Nyilván Valentine-nál bukkant rá Dosztojevszkijre, és az elejétől a végéig elolvasta.

– Az ön által felírt orvosságok közül egyik sem tartalmazott arzént?

– Egyik sem, higgye el nekem.

– Köszönöm, doktor úr.

– Csak nem akar máris elmenni? Annyira szerettem volna, ha hosszabb ideig marad!

– Még egészen biztosan visszajövök.

– Hát, ha megígéri…

Az orvos felsóhajtott, nyilván semmi kedve nem volt visszatérni a betegeihez.

Castaing kint várta Maigret-t.

– Mit fog most csinálni?

– Elmegyek Yport-ba.

– Elvigyem a Simcával?

– Nem. De azt hiszem, jobb lenne, ha felhívnád a feleséged, hogy ma este későn érsz haza, sőt esetleg haza sem mész.

– Már megszokta. De maga hogy fog akkor eljutni Yport-ba? Ilyenkor már nincs oda autóbusz, és gyalog túl messze van.

– Hát akkor majd hívok egy taxit.

– Nem biztos ám, hogy a két taxi közül bármelyik is szabad. Etretat-ban ugyanis csak két taxi van. Nézze csak: abban az irodában lehet taxit hívni, ott a sarkon. És én mit csináljak közben?

– Keresd meg Théo Bessont.

– Ez nem lesz nehéz. Csak körbe kell járnom a bisztrókat. És azután?

– Semmit. Figyeld Théót.

– Titokban?

– Az sem baj, ha észrevesz. Az a lényeg, hogy ne veszítsd el szem elől. Ha autóval hagyja el a várost, menj utána. Parkolj le az ő autójához közel, nyilván valahol a szállodájánál tartja. Ha követned kell, előtte próbálj nekem üzenetet hagyni a szállodámban. Nem hiszem, hogy messzire menne.

– Mindenesetre sok szerencsét kívánok a látogatáshoz Trochuéknál!

A nap már lenyugodni készült, amikor Maigret taxival elhagyta a várost. A sofőr minduntalan hátrafordult, és

szóval tartotta. A főfelügyelő félig-meddig még mindig szundikált, néha kifújt egy-egy füstpamacsot a pipáján, és a sötét és borongós, zöld fényben úszó vidéket bámulta. A lenyugvó nap bevilágította a tanyákat és a kerítés mögött bőgő teheneket.

Yport egyszerű halászfalucska volt. Mint minden ilyen faluban, állt néhány házacska a tengerparton, ahol szobákat adtak ki a nyaralóknak. A sofőr kérdezősködött, mert nem ismerte a Trochu családot, majd megálltak egy földszintes ház előtt, amely körül hálók száradtak.

– Megvárjam?

– Legyen szíves.

Elmosódott arc jelent meg az ablak mögött, és amikor Maigret bekopogott a barnára festett ajtón, kanálcsörömpölést hallott. Ebből kitalálta, hogy a család éppen vacsorázik.

Henri nyitott ajtót, a szája tele volt; egy szó nélkül Maigret-re bámult, de nem hívta beljebb. A háta mögött a tűzhelyben égett a tűz, és bevilágította a szobát. A plafonról egy nagy fazék lógott láncon, mellette egy új, hatalmas, nyeles serpenyő, amelyen látszott, hogy tulajdonképpen luxustárgy, és csak ritka alkalmakkor használják.

– Beszélhetnék az édesapjával?

Az apa is ott ült az asztalnál, de egyelőre még semmit sem mondott. Öten vagy hatan ültek a hosszú, csupasz asztal mellett, gőzölgő tányérok előtt, az asztal közepén pedig főtt krumplival és tejszínes tőkehallal púpozott tál állt. Egy szőke kisfiú odafordította a fejét, és megbámulta a betolakodót.

– Engedd be, Henri – mondta végül a családfő.

Megtörölte a száját a keze fejével, és olyan lassan állt fel, hogy a mozdulatai kifejezetten ünnepélyesnek hatottak.

Mintha azt közölte volna a család apraja-nagyjával: „Ne féljetek, amíg engem láttok. Majd én megvédelek benneteket.”

Henri nem ült vissza az asztalhoz, hanem állva maradt egy vaságy mellett, Millet *Angelusá*nak színes nyomata alatt.

– Gondolom, maga a főnöke annak, aki már járt itt nálunk.

– Maigret főfelügyelő vagyok.

– És mit akarnak megint?

A családfőnek szép, a vasárnapi festők ecsetjére kívánkozó tengerészfeje volt, és még otthon sem vette le a sapkáját. Úgy tűnt, legalább olyan széles, mint amilyen magas a kék zubbonyában, amely kicsit eltúlozta válla szélességét.

– Azt szeretném kideríteni, ki ölte meg…

– …a lányomat! – fejezte be helyette Trochu, mintha le akarná szögezni, hogy az ő lánya halt meg és nem valaki másé.

– Erről van szó. Kérem, bocsássák meg, hogy kénytelen vagyok zavarni magukat, nem gondoltam, hogy éppen vacsoráznak.

– Miért, maguknál hány órakor kezdik enni a levest? Persze jóval később, hiszen nem kell hajnali fél ötkor kelniük.

– Megtenné a kedvemért, hogy befejezi a vacsorát?

– Már befejeztem.

A család többi tagja csendben, kimért mozdulatokkal evett tovább, de le nem vették a szemüket Maigret-ről, és nem vesztettek el egy hangot sem az apjuk beszédéből.

Henri rágyújtott, talán kihívásnak szánva a mozdulatot. Egyelőre még nem kínálták hellyel a főfelügyelőt, aki

óriásnak hatott ebben az alacsony mennyezetű szobában, ahol kolbászok lógtak a gerendákról.

A szobában nemcsak egy vaságy állt, hanem egy másik is, egy gyerekágy, és a nyitott ajtón keresztül a másik szobába is be lehetett látni, ahol Maigret még három ágyat fedezett fel, de sehol nem látott mosdóállványt – a család nyilván kint mosdott a kútnál.

– Elhozta a lánya holmiját?

– Jogom volt hozzá, nem?

– Nem számon kérni akarom, egyszerűen csak segítene a munkámban, ha tudnám, mi volt benne.

Trochu a felesége felé fordult, és Maigret végre megpillantotta az asszony arcát. Túl fiatalnak látszott ahhoz képest, hogy ennyi gyereke volt, köztük olyan nagyok is, mint Henri és Rose. Sovány volt, fekete ruhát viselt, és egy Madonna-érem lógott a nyakában. Férj és feleség zavartan egymásra nézett – a gyerekek fészkelődtek a padokon.

– Már mindent elosztottunk.

– És már nincs is itt az összes holmi?

– Jeanne, aki Le Havre-ban dolgozik, elvitte azokat a ruhákat és fehérneműket, amelyeket használni tudott. De a cipőket itt hagyta, mert neki túl kicsik.

– Azok már az enyémek! – jelentette ki egy tizennégy év körüli vastag, vörös copfos kislány.

– Hallgass!

– Nem annyira a ruhaneműk érdekelnek, inkább Rose személyes tárgyai. Nincsenek például levelei?

A szülők most Henri felé fordultak, akin látszott, hogy nincs túl nagy kedve válaszolni. Maigret elismételte a kérdést.

– Nincsenek! – vetette oda végül Henri.

– Naplója és valamiféle feljegyzései sem voltak?

– Csak a kalendáriumot találtam.

– Milyen kalendáriumot?

Henri végre rászánta magát, hogy átmenjen a szomszéd szobába a kalendáriumért. Maigret jól emlékezett, hogy fiatalkorában, amikor még ő is falun élt, látott ilyen rossz papírra nyomott, együgyű rajzokkal zsúfolt kalendáriumokat. Csodálkozott, hogy ez a műfaj még létezik.

A hónap minden napja után egy jóslat következett, ilyesfélék:

Augusztus 17. – Szomorúság.

Augusztus 18. – Ne kezdjen bele semmibe. Csak semmi utazás!

Augusztus 19. – A délelőtt vidáman telik, de vigyázzon az estével!

Maigret nem mosolygott, komolyan átlapozta az elrongyolódott kis könyvecskét. Semmi érdekeset nem talált a szeptembernél, sem az előző hónap végénél.

– Ezen kívül nem talált papírokat?

Ekkor az anya elhatározta, hogy most ő is feláll, és amikor megszólalt, érezni lehetett, hogy az övéi mind mögötte állnak, és szinte megtapsolják a mondókáját.

– Igazán azt hiszi, hogy itt, nálunk kell feltennie ezeket a kérdéseket? Szeretném, ha végre valaki megmondaná nekem, hogy a lányom halt-e meg, vagy valaki más. És ha ő halt meg, akkor szerintem nem minket kellene szekálni, hanem másokat, akiket gondosan békén hagynak.

Megkönnyebbülés érződött a levegőben, a tizennégy éves kislány majdnem tapsolni kezdett.

– Azért, mert mi szegény emberek vagyunk – folytatta az asszony –, mert egyesek olyan jól tudják tenni-venni magukat…

– Kijelenthetem magának, asszonyom, hogy a gazdagokat éppúgy kikérdezem, mint a szegényeket.

– És azokat is, akik játsszák a gazdagot, pedig nem is azok? Azokat is, akik játsszák a nagyasszonyt, pedig mélyebbről indultak, mint mi?

Maigret meg sem mozdult, mert remélte, hogy az asszony folytatja, és folytatta is, de előbb körülnézett, mintha bátorságot gyűjtene.

– Tudja maga, ki ez az asszony? Hát majd én megmondom. Amikor szegény anyám férjhez ment, egy derék fiú felesége lett, aki előtte hosszú ideig egy másik leánynak udvarolt, méghozzá éppen Valentine anyjának, és anyám és az a lány majdhogynem szomszédok voltak. De a fiú szülei soha nem egyeztek volna bele, hogy a fiuk elvegye azt a lányt. Hát ebből tudhatja, milyen leány volt az…

Ha Maigret jól értette, Valentine anyja volt olyan lány, akit rendes fiú nem vehetett feleségül.

– Most erre mondhatja nekem, hogy végül mégis férjhez ment, de csak egy részegest talált, egy semmirekellőt – no, ennek a kettőnek a gyereke a nagyságos asszony!

Az idősebbik Trochu rövid pipát húzott elő a zsebéből, és megtöltötte dohánnyal egy disznóhólyagból készült dohányzacskóból.

– Én soha nem akartam beleegyezni, hogy a leányom egy ilyen személynél dolgozzon, aki talán még az anyjánál is rosszabb. Ha hallgattak volna rám…

És mélységesen szemrehányó tekintetet vetett a neki háttal álló apa felé – annak idején nyilván ő egyezett bele, hogy Rose belépjen Valentine-hoz szolgálni.

– A tetejében Valentine gonosz is! Nevessen csak, ha akar! Tudom, mit beszélek. Valószínűleg elbűvölte magát a bűbájos modorával. Ha akarja, még egyszer elmondom: gonosz, minden kell neki a világon, és mindig gyűlölte az én szegény kis Rose-omat.

– Miért maradt mégis nála a lánya?

– Én is állandóan ezen rágódom. Merthogy ő sem szerette Valentine-t.

– Mondta is magának?

– Nem mondott az nekem semmit! Soha nem beszélt a gazdáiról. A vége felé már egyáltalán nem is beszélt velünk. Már nem voltunk elég jók neki, tudja? Ezt tette vele az a nő. Megtanította arra, hogy megvesse a szüleit, és ezt soha nem bocsátom meg neki. És most már Rose halott, és az a másik ott parádézott a temetésén, miközben talán a börtönben lenne a helye!

A férje tekintetén most már látszott, hogy szeretné lecsendesíteni valahogy a nejét.

– Úgyhogy nem itt kell keresgélni! – fejezte be az asszony haragosan.

– Megengedi, hogy én is mondjak valamit?

– Hagyjátok beszélni! – szólt most közbe Henri.

– Mi ott a rendőrségnél nem vagyunk varázslók. Hogyan jöhetnénk rá, hogy ki követte el a bűncselekményt, ha nem tudjuk, hogy *miért* követte el?

Maigret csendesen, kedvesen beszélt a családhoz.

– A maguk lányát megmérgezték. De kicsoda? Valószínűleg tudni fogom, ha sikerül megtudnom, hogy miért mérgezték meg.

– Mondtam már, hogy az az asszony gyűlölte őt.

– Ez nem biztos, hogy elég. Ne felejtse el, hogy a gyilkosság súlyos cselekedet, és a gyilkos a saját fejével vagy legalábbis a saját szabadságával is játszik.

– De aki ravasz, nem sokat kockáztat.

– Gondolom, a fia érteni fogja, ha azt is hozzáteszem, hogy voltak még olyanok, akik elég jól ismerték Rose-t.

Henri láthatólag zavarba jött.

– És talán vannak olyanok is, akiket nem is ismerünk. Ezért szeretném átvizsgálni a holmiját. Talán találok néhány levelet, címeket, vagy olyan tárgyakat, amelyeket ajándékba kapott valakitől.

Az utolsó szavak után hirtelen csend lett, és a családtagok megint összenéztek. Mintha egymást kérdezgették volna, végül az anya még mindig kicsit gyanakodva odaszólt a férjéhez:

– Megmutatod neki a gyűrűt?

Trochu végre elhatározta magát, és nehézkesen előhúzott egy nagy, viharvert tárcát a nadrágja zsebéből. A tárcának számtalan rekesze volt, az egyiket egy patent zárta le. Trochu ebből a rekeszből előhúzott egy selyempapírba bugyolált tárgyat, és átnyújtotta Maigret-nek. Régies gyűrű volt, a foglalatában egy zöld kővel.

– Gondolom, a lányuknak voltak más ékszerei is.

– Tele volt velük egy kis doboz, olyan csecsebecsék, amiket a fécamp-i vásárokon vett magának. Már elosztottuk mindet, maradt belőlük itt is…

A kislány egy szó nélkül beszaladt a szobába, és egy kék porcelánkövekkel kirakott ezüst karkötővel jött vissza.

– Ez az én részem! – mondta büszkén.

Az egész nem ért valami sokat: gyűrűk, medalionok, első áldozási emlékek.

– Ez a gyűrű is ott volt a többi között?

– Nem.

A halász a felesége felé fordult, de az asszony még nem adta be teljesen a derekát.

– Egy cipő orrába dugva találtam egy kis darab selyempapírban. A vasárnapi cipőjében, az legfeljebb ha kétszer volt rajta.

A tűzhely fénye kevésnek bizonyult a kő alaposabb vizsgálatához, és Maigret nem is volt drágakőszakértő, de szembeötlő volt, hogy a gyűrű nem ugyanaz a minőség, mint a gyűjtemény többi darabja.

– Megmondom én úgy, ahogy van – mondta Trochu, és elvörösödött –, ez a gyűrű itt nem hagyott nyugodni. Tegnap elmentem Fécamp-ba, és ha már arra jártam, bementem az ékszerészhez is, akinél annak idején a jegygyűrűinket is vettem. Felírtam ide, egy darab papírra a szót, amit mondott. Ez egy smaragd. Az ékszerész még azt is mondta, hogy legalább annyit ér, mint egy hajó, és ha találtam valahol, jobban tenném, ha elvinném a rendőrségre.

Maigret Henri felé fordult.

– Hát ez az oka? – kérdezte tőle.

Henri bólintott. Az anyja gyanakodva megkérdezte:

– Mit susmutoltok itt ti ketten? Már ismeritek egymást?

– Azt hiszem, jobb lenne, ha maguk is tudnának róla. Megláttam a fiukat Théo Bessonnal. Akkor meglepődtem a dolgon, de most már értem. Ugyanis Théo kétszer-háromszor is találkozott Rose-zal.

– Igaz ez? – kérdezte Henritől az anyja.

– Igaz.

– Te tudtad? És nem szóltál róla?

– Csak meg akartam kérdezni tőle, hogy ő adta-e a gyűrűt a húgomnak, és hogy mi is volt köztük pontosan.

– Na, és mit mondott?

– Kérte, hogy mutassam meg a gyűrűt. Nem tudtam neki megmutatni, mert éppen a papa zsebében volt, de elmagyaráztam, hogy milyen. Akkor én még nem tudtam, hogy ez egy smaragd, de ő is rögtön ezt a szót mondta.

– Ő adta Rose-nak?

– Megesküdött rá, hogy nem, és azt is elmagyarázta, hogy ő és Rose csak barátok voltak, és nagyon szeretett Rose-zal beszélgetni, mert okos lány volt.

– És te elhitted? Elhiszel bármit is, ami abból a családból származik?

De Henri Maigret-re nézett, úgy folytatta:

– Ő is megpróbálja kideríteni az igazságot. Esküszik rá, hogy a rendőrségnek úgysem fog sikerülni. És azt is mondta – itt az ajka kicsit megremegett –, hogy magát Valentine hívatta ide, ezért maga olyan, mintha az ő szolgálatában állna.

– Nem állok senki szolgálatában.

– Én csak az ő szavait ismétlem.

– Biztos vagy benne, Henri, hogy nem ő adta azt a gyűrűt a húgodnak? – kérdezte kicsit zavartan Trochu.

– Őszintének tűnt. Azt is hozzátette, hogy ő nem valami gazdag, és még ha az autóját is eladná, akkor sem tudna ilyen drága gyűrűt vásárolni, ha a kő nem hamisítvány.

– És mit gondol, hogy kerülhetett Rose-hoz ez a gyűrű?

– Ő sem tudja.

– Járt Rose néha-néha Párizsban?

– Életében be sem tette oda a lábát.

– És én sem – avatkozott közbe az anya. – És nincs is semmi kedvem odautazni. Éppen elég nekem, hogy néha kénytelen vagyok bemenni Le Havre-ba.

– És Rose bejárt Le Havre-ba?

– Néha meglátogatta a nővérét.

– És Dieppe-be?

– Nem hiszem. Miért ment volna Dieppe-be?

– Az az igazság – mondta Rose anyja –, hogy az utóbbi időben már szinte semmit sem tudtunk róla. Amikor meglátogatott minket, csak átsöpört a házon, mint a forgószél, és mindent megkritizált, amit mondtunk vagy csináltunk. Ha kinyitotta a száját, akkor nem úgy beszélt, ahogyan én tanítottam, hanem teljesen érthetetlen szavakat használt.

– Ragaszkodott Valentine-hoz?

– Azt akarja tudni, hogy szerette-e? Én azt hiszem, hogy gyűlölte. Megértettem néhány elejtett szavából.

– Például miket mondott?

– Most nem jut éppen eszembe, de akkor nagyon meglepődtem.

– Akkor miért maradt meg nála?

– Ezt én is gyakran kérdeztem tőle, de soha nem válaszolt.

Trochu végre elhatározta, hogy Maigret-t is megilleti az a megtiszteltetés, amelyben Castaing is részesült.

– Még nem kínáltuk meg semmivel. Elfogadna egy pohár almabort? Mivel nem evett semmit, nem kínálom erősebb alkohollal.

Kiment a fészerbe, hogy fejtsen egy kancsó almabort a hordóból, és vissza is tért egy kékes homokkő korsóval, majd egy törlőruhával tisztára törölgetett két poharat.

– Ide tudná adni nekem ezt a gyűrűt egy-két napra?

– Nem a miénk. Nem úgy tekintek rá, mintha valaha is a lányomé lett volna. De ha elviszi, adjon róla elismervényt.

Maigret megírta az elismervényt az asztal sarkán, amelyet a kérésére letakarítottak. Megitta az almabort,

kicsit fanyarnak találta, de agyba-főbe dicsérte, mert Trochu saját termése volt.

– Higgye el – mondta az asszony, miközben kikísérte –, hogy Rose-t akarták megölni. És azért akarják az ellenkezőjét elhitetni mindenkivel, mert nagyon jó okuk van rá.

– Remélem, hamarosan megtudjuk.

– Mit gondol, sokáig tart még?

– Talán hamarabb véget ér, mint gondolná.

A selyempapírba bugyolált gyűrűt becsúsztatta a zakója zsebébe. Elnézte a rácsos ágyat, amelyben Rose aludhatott, amikor kicsi volt, a szobát, ahol később a húgaival aludt, és a tűzhelyet, amely előtt kuporogva a levest főzte.

Bár Maigret már nem volt ellenség ebben a házban, azért továbbra is idegen maradt, és amikor elment, tartózkodóan bámultak utána. Csak Henri kísérte ki a taxijáig.

– Nem okozna gondot magának, ha elvinne Etretat-ba?

– Ellenkezőleg, örömömre szolgálna.

– Akkor csak beszaladok a zsákomért és a sapkámért.

Maigret hallotta, ahogy azt magyarázza a családjának:

– Kihasználom, hogy a főfelügyelő autóval van. Etretat-ból reggel egyenesen Fécamp-ba megyek, és hajóra szállok.

Egy vitorlásvászon zsákkal jött vissza, amelyben nyilván a halászfelszerelését tartotta. Az autó elindult, és a visszanéző Maigret még látta a nyitva hagyott ajtó keretében mozgó árnyalakokat.

– Azt gondolja, hogy Théo hazudott? – kérdezte Henri, és rágyújtott.

A ruháiból erős tengerillat áradt.

– Nem tudom.

– Meg fogja neki mutatni a gyűrűt?

– Lehet.

– Először azért mentem el hozzá, hogy beverjem a pofáját.

– Erre én is rájöttem. Csak azt nem értem, hogy sikerült Théónak lebeszélnie magát erről.

Henri elgondolkodott:

– Hát azt én sem értem. Nem olyan volt, amilyennek elképzeltem, és biztos vagyok benne, hogy nem próbálta meg lefektetni a húgomat.

– Miért, mások megpróbálták?

– Igen, például a Baboeuf fiú, amikor Rose tizenhét éves volt, és elhiheti nekem, nem vitte el szárazon.

– Rose soha nem beszélt arról, hogy férjhez szeretne menni?

– Mégis, kihez?

Láthatólag Henri is úgy gondolta, hogy az egész környéken senki nem volt méltó a húgához.

– Akar esetleg mondani nekem valamit?

– Nem.

– Miért jött velem?

– Nem tudom. Szeretnék újra találkozni Bessonnal.

– Hogy megint a gyűrűről beszéljen vele?

– A gyűrűről meg másról is. Én nem vagyok olyan tanult, mint maga, de arra még én is rájöttem, hogy furcsa dolgok történtek itt.

– Azt gondolja, rá fog akadni abban a kis bárban, ahol először láttam együtt magukat?

– Ott vagy máshol. De szeretnék még előbb kiszállni az autóból.

Ég valóban kiszállt a város szélén, hanyagul megköszönte a fuvart, majd a zsákját a vállára dobva elballagott.

Maigret először a szállodájába ment, ahol nem várt rá üzenet, utána átment Charlie bárjába, a Kaszinóba.

– Nem láttad a felügyelőmet?

– Már vacsoraidő előtt elment.

Charlie a faliórára nézett, amely kilencet mutatott, és hozzátette:

– Vagyis már jó ideje.

– És Théo Bessont?

– Egymás után jöttek, és egymás után is mentek el.

Kacsintott, jelezve, hogy érti, miről van szó.

– Nem iszik valamit?

– Köszönöm, nem.

Úgy látszik, Henri hiába jött Etretat-ba, mert Maigret végül az Hôtel de la Plage előtt őrködve akadt rá Castaing-re.

– Itt van?

– Negyedórával ezelőtt ment fel a szobájába.

És Castaing felmutatott a második emeletre, ahol az egyik szobában égett a villany.

NYOLCADIK FEJEZET

Fény a kertben

Castaing az este folyamán többször is csodálkozva fürkészte Maigret-t a szeme sarkából, és azon tűnődött, hogy vajon a főfelügyelő tudja-e, hogy most merre induljon, és hogy vajon tényleg ez a nagydarab ember-e az a hős, akire fiatal nyomozók annyira szeretnének hasonlítani. Most úgy nézett ki, mint aki csak ide-oda téblábol, és sodortatja magát az eseményekkel.

– Üljünk be valahová egy kicsit – mondta Maigret Castaing-nek.

Etretat erényes polgárai, akik mindig hevesen kikeltek az elszaporodó ivóhelyek ellen, biztosak voltak benne, hogy a kocsmák a rendőrök védelme alatt állnak. Hiszen az Hôtel de la Plage-zsal szemben is volt egy kis bisztró, és csak kicsit kellett lehajtaniuk a fejüket, máris ráláttak Théo ablakaira. Castaing azt hitte, hogy Maigret beszélni szeretne vele, vagy utasításokat akar adni neki.

– Nagyon vágyom egy konyakos kávéra – vallotta be Maigret ehelyett. – Nincs túl meleg ma este.

– Vacsorázott már?

– Ja tényleg, nem is vacsoráztam.

– És nem akar?

– Most nem.

Mégsem volt részeg. Reggel óta már nagyon sokat ivott mindenfelé, nyilván ezért látszott olyan nehézkesnek.

– Théo valószínűleg éppen most fekszik le – jegyezte meg az ablakra nézve.

– Azért figyeljem továbbra is?

– Figyeld, fiacskám. De nyugodtan itt maradhatsz. Figyeled a szálloda kapuját is, az még fontosabb, mint Théo ablaka. Én elmegyek jó éjszakát kívánni Valentine-nak.

De még jó negyedóráig nem indult el, hanem szótlanul, szórakozottan bámult maga elé. Végül nagyot sóhajtva felállt, és pipával a szájában, zsebre vágott kézzel elindult a kihalt utcákon. Castaing hallgatta távolodó lépteit.

Maigret tíz előtt tíz perccel érkezett a Vityilló kapuja elé. Az utat csak a növő hold fénye világította meg – a hold körül fénykör remegett. Maigret útközben nem találkozott senkivel. Nem hallott kutyaugatást, és egyetlen macska sem ugrott át előtte a sövényen, amikor csendesen Valentine háza felé bandukolt. Csak a békák ütemes kuruttyolása hallatszott a pocsolyák felől.

Maigret lábujjhegyre ágaskodott, hogy lássa, világos van-e még az idős hölgynél, és amikor úgy látta, hogy a földszintről fény szűrődik ki, elindult a kapu felé. Nyitva találta.

A kert nedves volt, és átjárta a frissen forgatott föld erős illata. Maigret az ösvényen haladva hozzáért a sövény ágaihoz, és a levélzet furcsa, surrogó hangot adott.

Kiért a kövezett udvarra, a ház elé, és megpillantotta a kivilágított szalont, benne Valentine-t. Az idős hölgy nyilván az előbb állt fel a foteljából, egy pillanatra megmerevedett, majd amikor az ember a legkevésbé várta volna, leoltotta a villanyt. Maigret épp abban a pillanatban eltüsszentette magát. Csikorgást hallott, ebből rájött, hogy Valentine kinyitotta az ablakot.

– Ki van odakint?

– Én, Maigret.

Valentine idegesen elnevette magát, nyilvánvaló volt, hogy megijedt egy kicsit.

– Elnézést kérek. Azonnal felgyújtom a lámpát.

És valamivel halkabban, mintegy magának azt mondta:

– Az a legdühítőbb, hogy nem találom a kapcsolót. Á, itt van…

Nyilván két kapcsolót is felkapcsolt, mert nemcsak a szalon borult fénybe, hanem a kertben, majdnem a főfelügyelő feje fölött is felgyulladt egy lámpa.

– Mindjárt kinyitom az ajtót.

Úgy volt öltözve, ahogyan máskor is, és a fotel mellett, amelyben ült, amikor Maigret meglepte, egy kerek asztalkán pasziánszhoz kirakott kártyalapok hevertek. Valentine szapora, apró léptekkel járkált az üres házban, átment az egyik szobából a másikba, elfordított egy kulcsot, elhúzott egy reteszt.

– Látja, nem is vagyok olyan bátor, mint állítom, és elbarikádoztam magam. Nem vártam magát ma estére.

Nem akart rákérdezni, hogy Maigret miért jött, de látszott rajta, hogy nyugtalan.

– Van egy perce? Kérem, üljön le.

Maigret a kártyákra pillantott, erre Valentine megjegyezte:

– Valamivel el kell szórakoztatnia magát az embernek, ha egyedül van, hát nem? Mit iszik?

– Képzelje, amióta Etretat-ban vagyok, reggeltől estig iszom. A mostohafia reggel megitatott gránátalmakoktéllal. Utána Théo is csatlakozott hozzánk, így aztán ittam még egyet. Találkoztam a felügyelővel, és rögtön betértünk egy bisztróba. Idejövök, hát a calvadosos üveg nyomban az asztalra kerül. A doktor ugyanilyen vendégszerető volt. Trochuék almaborral kínáltak.

– Jól fogadták?

– Nem volt vészes.

– Megtudott tőlük valami érdekeset?

– Lehetséges. Az ügy befejezése előtt nagyon nehéz elválasztani az érdekes információkat a jelentéktelenektől. Amióta elmentem, nem volt látogatója?

– Nem járt itt senki. Én voltam látogatóban. Elmentem jó éjszakát kívánni Mademoiselle Seuret-hoz. Már olyan öreg, hogy mindenki azt hiszi, meghalt, és soha nincs látogatója. Ő a legközelebbi szomszédom. Akár úgy is átmehetnék hozzá, hogy átugrom a sövényt, de ehhez már nem vagyok elég fiatal. Hát, ennyi. Látja, most egyedül vagyok. Jó ideje már annak, hogy az én sárkányom elrepült… Eredetileg úgy terveztem, hogy olyan cselédlányt veszek fel, aki hazamegy aludni, de lehet, hogy ezt meggondolom, mert túlságosan egyedül érzem magam.

– Nem fél?

– Mint látja, néha bizony félek. Az előbb, amikor meghallottam a maga lépéseit, kicsit elveszítettem a hidegvéremet. Nem tudtam, mit csináljak, ha történetesen egy csavargó jár erre. Van egy tervem, kérem, mondja el, mit gondol róla. Először eloltom a házban a villanyt, azután felgyújtom a kinti lámpát, és akkor én látom a betolakodót, de ő nem lát engem.

– Ragyogó módszernek találom.

– Csak az előbb elfelejtettem felgyújtani a kinti lámpát. Erre legközelebb gondolnom kell, és az sem árt, ha megtalálom a kapcsolót is.

Maigret lenézett Valentine lábára, és látta, hogy utcai cipő van rajta, és nem papucs. Lehetséges, hogy még a saját házában sem visel papucsot, csak a hálószobában?

– Még mindig semmi újság, Monsieur Maigret?

Maigret leült a fotelba, amelyet szinte már kezdett a magáénak érezni, és úgy találta, hogy a szoba este még meghittebb, mint napközben, a lámpák alatti fényköreivel és árnyékos szögleteivel. A macska most a szalonban volt, az egyik fotelban ült, de hirtelen leugrott, és feltartott farokkal a főfelügyelő lábához dörgölőzött.

– Nem ismeri a macskák nyelvét? – tréfálkozott Valentine.

– Nem. Miért?

– Mert most éppen azt szeretné, ha megsimogatná. Miért jött, talán nyugtalanította, hogy mi lehet velem?

– Meg akartam bizonyosodni róla, hogy minden rendben van-e.

– Miért, nem volt benne biztos? Mondja csak! Remélem, nem rendelt ki egy szerencsétlen felügyelőt, hogy a kertben töltse az éjszakát, és rám vigyázzon? Ha így van, meg kell nekem mondania, és akkor beteszek egy kempingágyat a konyhába.

Valentine nagyon vidám volt, nevetős fény csillogott a szemében. Fogta a calvadosos üveget, és legalább annyit töltött magának, mint Maigreit-nek.

– A felesége nem panaszkodik a munkája miatt?

– Már volt ideje megszokni.

Maigret befészkelte magát a fotelba, rágyújtott a pipájára, és a bronz ingaórára bámult, amelyen egy pirospozsgás szerelmespár incselgett egymással.

– Jól megy a pasziánsz?

– Tudja, kevés kártyajáték van, amelyet egyedül is lehet játszani.

– Rose nem játszott?

– Megpróbáltam megtanítani alsózni, de nem mentem vele semmire.

Valentine nyilván azon tűnődött, hogy mit tesz most Maigret, aki annyira le volt lassulva, hogy attól félt, megint el fog szundikálni a fotelban, mint délután.

– Azt hiszem, jobb lesz, ha visszamegyek a szállodámba, és lefekszem aludni.

– Egy utolsó pohárral?

– Maga is iszik velem?

– Igen.

– Akkor elfogadom. Lassan már kívülről tudom az utat, úgyhogy nem fogok eltévedni. Gondolom, hamarosan maga is lefekszik.

– Körülbelül fél óra múlva.

– Altató?

– Nem. Nem is vettem újabb adagot – most egy kicsit félek tőle.

– De azért tud majd aludni?

– Igen, végül biztosan elalszom. Az öregeknek már nincs szükségük sok alvásra.

– Hát akkor a holnapi viszontlátásra.

– Viszontlátásra.

Maigret kifelé menet megint súrolta az ágakat, majd becsukta maga után a nyikorgó kertkaput. Egy percig még elálldogált az út szélén, és a hold sápadt fényében a lombok közül kiemelkedő háztetőt és kéményt bámulta. Utána felhajtotta a felöltője gallérját, mert fázott a nyirkos hidegben, és nagy léptekkel elindult a város felé.

Még egyszer végigjárta a még nyitva tartó bisztrókat, de egyikbe sem nyitott be, csak benézett az ablakokon, és csodálkozott, hogy sehol nem látja Henrit, aki nyilván még mindig Théót keresi.

Vajon Henri is tudja, hogy Théo hazament már a szállodájába? Nem lehet, hogy meglátogatta a hotelban?

Persze az is előfordulhat, hogy már el is ment Etretat-ból, dolgavégezetlenül. Maigret nem tudta, mikor indul Henri hajója Fécamp-ból kéthetes útjára az Északi-tengerre.

Egy pillanatra bekukkantott a Kaszinó bárjába. A bár üres volt, Charlie éppen a bevételt számolta.

– Nem láttál itt egy halászt?

– A Trochu fiút? Körülbelül egy órája ment el. Már jócskán be volt állítva.

– Nem mondott semmit?

– Nekem ugyan nem. Magában beszélt. Majdnem itt felejtette a tengerészzsákját, és amikor végül a vállára dobta, végigsöpört vele a pulton, és levert két poharat.

Castaing már megint az utcán volt, nyilván azért, hogy el ne álmosodjék. Théo szobájában még mindig égett a villany.

– Főnök! Nem találkozott Rose bátyjával? Az előbb ment el az orrom előtt, erősen tántorogva.

– Bement a szállodába?

– Nem tudom, egyáltalán észrevette-e, hogy ez egy szálloda.

– Mondott neked valamit?

– A falhoz tapadtam.

– Melyik oldalon ment?

– Lejött az utcán, aztán jobbra fordult, nyilván azért, hogy ne kelljen elszakadnia a járdától. Most mit csinálunk?

– Semmit.

– Itt maradunk?

– Miért ne?

– Maga szerint Théo ma este elmegy még valahová?

– Nem tudom, de előfordulhat.

Castaing már másodszor tűnődött el azon, nem túlzás-e, hogy Maigret-nek akkora hírneve van. Mindenesetre nem tesz jót neki, ha iszik, gondolta.

– Menj be a szállodába, és kérdezd meg, hogy kereste-e valaki Théót, és hogy nem ment-e fel valaki a szobájába.

Castaing néhány perc múlva visszajött a nemleges válasszal.

– Biztos vagy benne, hogy amikor ma követted őt a bárba, nem hívott fel senkit?

– Nem, csak italt rendelt. Tudta, hogy követem. Néha habozva rám is nézett, azt hiszem, azon gondolkodott, hogy nem volna-e egyszerűbb együtt inni.

– Levelet sem adtak át neki?

– Semmi ilyesmit nem láttam. Nem gondolja, hogy jobb lenne, ha enne egy szendvicset?

Maigret láthatólag nem értette meg a célzást. Elővette a zsebéből kihűlt pipáját, és lassan megtömte. A hold körül egyre tágult a fény kör, és a tenger felől érkező köd lassan elárasztotta az utcákat – bár ez még nem lehetett igazi köd, mert egyelőre nem szólaltak meg a ködszirénák.

– Egy hét múlva – jegyezte meg Castaing –, itt már nem lesznek nyaralók, csak helybeliek. A szálloda személyzete elutazik délre, ott új szezont kezdenek, új vendégekkel.

– Hány óra van nálad?

– Tizenegy lesz húsz perc múlva.

Valami nyilván nyugtalanította Maigret-t, mert egy perc múlva kijelentette:

– Itt hagylak egy pillanatra. Átmegyek a szállómba telefonálni.

Belépett a telefonfülkébe, és felhívta Charles Besson fécamp-i lakását.

– Maigret vagyok. Ne haragudjon, hogy zavarom. Remélem, még nem aludt.

– Nem. Van valami újság? Képzelje, a feleségem hörghurutot kapott, de mégis el akar menni holnap a temetésre.

– Mondja csak, Monsieur Besson, a feleségének soha nem volt egy smaragdköves gyűrűje?

– Egy micsodája?

Maigret megismételte.

– Nem.

– És soha nem is látott ilyen gyűrűt a környezetében? Arlette-en például?

– Nem hiszem.

– Köszönöm.

– Halló! Monsieur Maigret…

– Igen?

– Mi ez a gyűrűhistória? Talált egy ilyen gyűrűt?

– Nem tudom. Pár napon belül elmondom önnek.

– Minden rendben van arrafelé?

– Pillanatnyilag minden békés.

Maigret visszatette a hallgatót, kicsit habozott, azután Arlette párizsi számát kérte a központtól. Azonnal megkapta, hamarabb, mint a fécamp-i hívás esetében. Férfihang szólt bele a hallgatóba – Maigret most lépett először kapcsolatba Juliennel.

– Julien Sudre vagyok – mondta a higgadt és komoly hang. – Kivel beszélek?

– Maigret főfelügyelő vagyok. Szeretnék egy szót váltani Madame Sudre-rel.

Hallotta, hogy Julien nyugodtan odaszól a feleségének.

– Téged keresnek. A főfelügyelő.

– Halló, van valami újság?

– Nem hiszem. Egyelőre semmi. Csak egy kérdést szeretnék feltenni. Soha nem loptak öntől ékszert?

– Miért kérdezi?

– Kérem, válaszoljon.

– Nem. Ha jól tudom, nem.

– Sok ékszere van?

– Van néhány. Mindet a férjemtől kaptam.

– Volt valaha olyan gyűrűje, amelyet egy szép nagy smaragd díszít?

Rövid csend a túloldalon.

– Nem.

– Nem is emlékszik ilyesféle gyűrűre?

– Nem, nem.

– Köszönöm.

– Nem tud nekem semmi újat mondani?

– Ma este nem.

Arlette nem akarta, hogy Maigret letegye a kagylót. Érezhetően arra vágyott, hogy Maigret tovább beszéljen. Talán ő is akart mondani valamit, de a férjétől nem tudott beszélni. Ezért csak annyit kérdezett:

– Nem történt semmi kellemetlenség?

– Semmi. Jó éjszakát. Gondolom, hogy már mind a ketten lefeküdni készülnek.

Arlette azt hitte, hogy Maigret gúnyolódik, ezért szárazon válaszolt:

– Igen. Jó éjszakát.

Már csak az éjjeliőr volt a szálloda halljában. A terem mélyén ott állt a fotel, amelyben ülve Arlette várta őt az első este. Maigret akkor még nem ismerte a nőt. Nem ismert akkor még senkit. Eszébe jutott, hogy nem hozta magával az átmeneti kabátját, majdnem felhívta a feleségét, hogy jó éjszakát kívánjon neki, azután megvonta a vállát, és

csatlakozott Castaing-hez, aki búsan őrködött a másik szálloda előtt. Théo szállodájának a hallja is kihalt volt. Egy-két kivétellel az ablakok is sötétek voltak, most megint kialudt egy lámpa, de nem Théónál.

– Nem tudom, mi a fenét csinálhat – morogta Castaing. – Nyilván olvas az ágyban. De az is lehet, hogy elaludt, és égve hagyta a villanyt.

– Hány óra van?

– Éjfél.

– Biztos vagy benne, hogy senki…

Castaing ekkor a homlokára csapott, nagyot káromkodott, és azt morogta:

– Milyen hülye vagyok! Elfelejtettem elmondani…

– Micsodát?

– Igaz, hogy Théo senkivel sem beszélt, és levelet sem adtak át neki. De amikor a posta melletti bisztróban voltunk, a másodikban, ahol együtt voltunk, a tulaj egyszer odaszólt neki: – *Telefonon keresik…*

– Hány óra volt akkor?

– Alig múlt nyolc.

– Nem mondták, hogy ki keresi?

– Nem. Théo bement a telefonfülkébe. Az üvegen keresztül figyeltem. Ő alig beszélt, végig hallgatott, csak néha azt mondta: – *Igen… Igen…*

– Ez minden?

– Nem tudom, hogy mehetett ki a fejemből. Remélem, főnök, hogy nem nagy baj!

– Majd meglátjuk. Milyen arcot vágott, amikor kijött a fülkéből?

– Nem tudnám pontosan elmondani. Egy kicsit talán meg volt lepődve, nyugtalan volt. De nem haragos.

– Gyere. Várj meg a hallban.

És Maigret megkérdezte a portást:

– Melyik Monsieur Besson szobája?

– A 29-es, a második emeleten. Azt hiszem, Monsieur Besson alszik. Meghagyta, hogy senki ne zavarja.

Maigret minden magyarázkodás nélkül elhaladt a portás mellett, felment a lépcsőn, megállt egy pillanatra, hogy kifújja magát, és hamarosan ott állt egy fehér ajtó előtt, amelyre nagy rézbetűkkel a 29-es számot illesztették. Bekopogott, de senki sem válaszolt. Még egyszer bekopogott, hangosabban, majd áthajolt a lépcsőkorláton, és lekiabált.

– Castaing!

– Igen, főnök?

– Kérj egy tolvajkulcsot. Nyilván van olyan kulcsuk, amelyik az összes ajtót nyitja.

A kulcsszerzés időbe került. Maigret kiverte a pipáját a szőnyegre, éppen a nagy cseréptál mellé, amely tele volt homokkal és csikkekkel.

A portás jött elsőnek, és nagyon mogorva kedvében volt.

– Ahogy akarja! Maga fogja holnap elmagyarázni a főnöknek. Rendőrség vagy nem, ezt nem lehet bevezetni!

Kiválasztott egy kulcsot a lánc végén függő csomóból, de mielőtt kinyitotta volna az ajtót, óvatosan bekopogott, és a fülét az ajtóra tapasztotta.

Végre benyitottak a szobába, amelyik üres volt, még az ágyat sem bontották meg. Maigret kinyitott egy szekrényt, ahol felfedezett egy tengerészkék öltönyt, egy pár fekete cipőt és egy ballonkabátot. A borotva és a fogkefe is a fürdőszobában volt.

– Az úrnak joga van ahhoz, hogy elmenjen, nem?

– Nem tudja, a garázsban van még az autója?

– Ezt könnyen ellenőrizhetjük.

Lementek, de nem a nagy bejárati ajtó felé fordultak, hanem egy kis folyosóra, megtettek néhány lépést, és Maigret észrevette, hogy a kis garázsba nyíló ajtó nincsen kulcsra zárva.

– Ez az úr autója.

A szerencsétlen Castaing olyan arcot vágott, mint egy kisiskolás, aki nem tudja még, milyen büntetés vár rá a rosszaságáért.

– Most hová menjünk?

– Hol a kocsid?

– A szállodával szemben.

A Simca kétlépésnyire volt tőlük. Már majdnem beültek az autóba, amikor Maigret szállodájának portása lélekszakadva odarohant hozzájuk:

– Monsieur Maigret! Monsieur Maigret! Éppen most hívták önt telefonon!

– Kicsoda?

– Nem tudom!

– Nő volt az illető?

– Nem, férfihang volt. Azt kérik, hogy menjen azonnal az idős hölgyhöz. Úgy tűnt, hogy ön tudni fogja, kiről van szó.

A Simcával néhány pillanat alatt odaértek. Már állt egy autó a kapu előtt.

– Az orvos kocsija – jegyezte meg Castaing.

Már majdnem a házhoz értek, de furcsa módon egy hangot sem hallottak. Mindenhol égett a villany, az emeleti szobákban is. Théo Besson nyitott ajtót, nagyon nyugodtan, és a főfelügyelő megdöbbenve bámult rá.

– Ki sérült meg?

Az orrcimpái megremegtek. A szalonban megérezte a hideg puskapor szagát. A kis asztalkán, ahol még mindig

ott hevertek a kártyalapok, nagy katonai revolvert pillantott meg.

Belépett a vendégszobába, ahonnan mozgást hallott, és majdnem fellökte Valentine-t, akinek a keze tele volt véres fehérneművel, és úgy bámult Maigret-re, mint egy alvajáró.

Azon az ágyon, amelyben Arlette is aludt, most egy férfi feküdt meztelen felsőtesttel. A cipője és a nadrágja még rajta volt. A fölé hajló Jolly doktor háta eltakarta az arcát, de Maigret már felismerte a kék vászonnadrágjáról.

– Meghalt? – kérdezte az orvost.

Jolly doktor megrezzent, és szinte megkönnyebbülve felegyenesedett.

– Megtettem mindent, amit lehetett – sóhajtotta.

Injekciós tű hevert az éjjeliszekrényen. A nyitott és rendetlen orvosi táska az ágy mellett állt. Vér volt mindenütt, és Maigret később azt is észrevette, hogy vércsík húzódik a szalonban és kint a kertben is.

– Amikor Valentine telefonált, azonnal iderohantam, de akkor már késő volt. A golyó az aortát érte, úgyhogy még egy vérátömlesztéssel sem értünk volna semmit.

– Maga hívta fel a szállodámat?

– Igen, Valentine megkért, hogy értesítsem önt.

Az idős hölgy ott állt mellettük az ajtóban; a keze és a ruhája is véres volt.

– Ez szörnyű! – mondta. – Amikor az előbb nálam járt, el sem tudtam képzelni, hogy ilyesmi fog történni. Mindennek az az oka, hogy elfelejtettem felgyújtani a kinti lámpát.

Maigret nem akart Valentine-ra nézni. Nagyot sóhajtott, amikor megpillantotta a halott Henri Trochu arcát. Arra gondolt, hogyan fogja megmondani a családnak, és ők mit fognak majd szólni hozzá.

– Mindjárt megmagyarázom.

– Tudom.

– Nem tudhatja. Már felmentem, és lefeküdtem aludni.

Tényleg, Maigret most először látta hanyagul öltözöttnek Valentine-t. A haja be volt csavarva, és nagy sietve egy ruhát kapott a hálóinge fölé, de a hálóing kilógott alóla.

– Éppen elaludhattam, amikor a macska hirtelen felugrott az ágyamra. Erre felébredtem. Hallgatóztam. Kintről zajt hallottam, mint amikor ön jött ma este.

– És hol volt a revolver?

– Az éjjeliszekrényemen. Ez a férjem revolvere. Tőle vettem át azt a szokást, hogy éjszaka mindig van egy revolver a kezem ügyében. Azt hiszem, mondtam már magának.

– Nem, de nem számít.

– Először kinéztem az ablakon, de túl sötét volt odakint. Magamra kaptam egy ruhát, és lementem.

– És nem gyújtott villanyt?

– Nem. Semmit sem láttam, de hallottam, hogy valaki megpróbálja kinyitni az ajtót. Megkérdeztem: „Ki az?” Senki nem felelt.

– Azonnal lőtt?

– Nem tudom. Valószínűleg többször is feltettem a kérdést, miközben az a valaki a zárat babrálta. Az üvegen keresztül lőttem rá. Hallottam, hogy a férfi elesik, de egy ideig még nem mertem kilépni az ajtón.

– Nem tudta, hogy ki az?

– Fogalmam sem volt róla. Csak akkor jutott eszembe, hogy felgyújtsam a kinti lámpát. A kitört ablakon keresztül megpillantottam egy testet, és mellette egy kis batyut. Az első gondolatom az volt, hogy biztosan egy csavargó.

Kimentem a konyhaajtón, odaléptem a testhez, akkor vettem észre, hogy Henri az.

– Akkor még életben volt?

– Nem tudom. Átszaladtam Mademoiselle Seuret-hoz, addig kiabáltam, amíg föl nem ébredt, mondtam neki, hogy azonnal telefonálnom kell, mire kinyitotta az ajtót. Felhívtam Jolly doktort, és megkértem, hogy értesítse magát is, és hogy menet közben vegye föl az autójába.

– És Théo?

– Amikor visszajöttem, itt állt a kapu előtt.

– Maga egyedül jött vissza?

– Nem, bevártam a doktort.

Az orvos letakarta a holttestet egy vászonlepedővel, és két véres kezét maga előtt tartva elindult a fürdőszoba felé.

Maigret és Valentine egyedül marad a holttesttel a túl kicsi szobában, ahol mozdulni sem lehetett. Maigret még mindig nem vette ki a pipát a szájából.

– És mit mondott magának Théo?

– Már nem is emlékszem. Azt hiszem, semmit.

– Nem csodálkozott, amikor a kapu előtt találta?

– Lehet, hogy csodálkoztam. Nem tudom. Ne felejtse el, hogy éppen akkor öltem meg egy embert. Miért gondolja, hogy Henri megpróbált behatolni hozzám?

Maigret nem válaszolt, a szalon felé indult, és hirtelen Castaing-nel és Théóval találta szemben magát, akik néma csendben álldogáltak ott. Kettőjük közül a felügyelő volt a nyugtalanabb; kétségbeesetten bámult Maigret-re.

– Az én hibám, ugye?

– Ez még egyáltalán nem biztos.

Théo Besson kicsit zavart arcot vágott, mint afféle nagyvilági ember, akit kínos helyzetben kapnak rajta.

– Gondolom, egészen véletlenül járt errefelé! – mondta neki Maigret.

Théo nem felelt, de úgy tett, mint aki nem veszi a szívére, hogy Maigret ilyen durván nekirontott.

– Gyere velem!

Maigret magával vonszolta Castaing-t az udvarra. A kövezett udvar csupa vér volt, és Henri halászzsákja még ott hevert, ahová leesett.

– Rohanj Théo szállodájába. Feltétlenül tudnom kell, hogy hívták-e telefonon az este folyamán. Ha véletlenül nem tudnának válaszolni erre a kérdésre, járd be azokat a bisztrókat, ahol Henri megfordult.

– De már bezártak.

– Hát csöngess be!

– És mit kérdezzek?

– Hogy telefonált-e Henri valakinek!

Castaing nem értette, miről van szó, de nagy buzgalommal igyekezett helyrehozni a baklövését; odarohant a Simcájához, és azonnal elindult.

Jolly doktor és Valentine már lejött a fürdőszobából, a doktor kezéről eltűnt a vér, a bőre szappantól illatozott.

– Hiába erőszakoskodom, Valentine nem hajlandó lefeküdni, és azt sem engedi, hogy beadjak neki egy nyugtató injekciót. Túlfeszített idegállapotban van. Most erősnek érzi magát, de negyedórán belül, hogy elmegyek, össze fog omlani. Nem is értem, hogy volt képes mindent egyedül elrendezni.

– Megöltem azt a szegény fiút – motyogta Valentine, és tekintete ide-oda járt Maigret és a sarokban csendben és mozdulatlanul álldogáló Théo között.

– Nem akarja ön is rábeszélni? Most jó mélyen aludna néhány órát, és holnap megint jó erőben lenne.

– Nem hiszem, hogy szüksége lenne rá.

Jolly összevonta a szemöldökét, de nem ellenkezett, és körülnézett, hogy megkeresse a kalapját.

– Mit gondol, telefonáljak Le Havre-ba, mint a múlt vasárnap, hogy vigyék el a holttestet? Felboncolják, ugye?

– Természetesen.

– Nem szeretné, ha az ön nevében is átadnék egy üzenetet?

– De, megköszönném.

Jolly meghajolt az idős hölgy előtt, és úgy tűnt, hogy kezet akar csókolni neki.

– Szerintem jobban tenné, ha lefeküdne. Mindenesetre hagytam néhány tablettát a szobájában. Kétóránként vegyen be egyet.

Odabiccentett Théónak, visszafordult Maigret-hez, de nem tudott neki mit mondani.

– Természetesen a rendelkezésére állok, amikor csak kívánja.

Elment, és a szobára csend borult. Amikor elhalt az orvos autójának hangja, Valentine kinyitotta a szekrényt, és gépiesen elővette a calvadosos üveget. Épp le akarta tenni az asztalra, amikor Maigret egy váratlan mozdulattal durván kitépte a kezéből, és a földhöz vágta.

– Üljenek le mind a ketten! – mondta, és a hangja remegett a dühtől.

Szinte öntudatlanul engedelmeskedtek, Maigret állva maradt, összekulcsolta a kezét a háta mögött, és hosszú lépésekkel elkezdett fel-alá járkálni, ahogyan a Quai des Orfèvres-i irodájában szokott.

Castaing éppen akkor érkezett vissza, amikor a ködsziréna gyászos búgása felhangzott az éjszakában.

KILENCEDIK FEJEZET

Théo bűne

Hallották, hogy Castaing leállítja a motort, kiszáll az autóból, egy pillanatig még megáll az úton, majd belöki a kaput, de Maigret még mindig nem szólt egy szót sem. Théo, aki abban a fotelban ült, amelyben Maigret is szokott, mindenek ellenére megpróbált a windsori herceghez hasonlítani, miközben Valentine hol az egyik, hol a másik férfira nézett, olyan nyugtalanul kapkodta a tekintetét, mint egy fiatal állat.

Castaing átvágott a kerten, belépett a házba, és annyira meglepődött a csenden és az összetört üvegen, hogy egy pillanatra azt sem tudta, mit csináljon, hová álljon. Mivel nem a Quai des Orfèvres-en dolgozott, még sohasem látta Maigret-t ilyen állapotban.

– Na, mi újság, kisfiam?

– Elértem a szálloda főnökét, aki már lefeküdt, de telefonon beszéltem vele. Ő kapcsolta az irodából a telefonhívást Théóhoz, de nem a szobájába, mert a szobákban nincs telefon, hanem arra a készülékre, amelyik minden emeleten ott van a folyosón. A hívás fél tizenegykor futott be. Azt mondja, hogy a telefonáló részeg volt.

– Van nálad papír és ceruza?

– Nálam van a jegyzetfüzetem.

– Ülj le az asztalhoz. Helyezkedj el kényelmesen, mert valószínűleg jó ideig itt fogsz ülni. Jegyezd fel a válaszaikat.

Maigret újra járkálni kezdett, Valentine a tekintetével követte, míg Théo a cipője orrát bámulta.

A főfelügyelő végül lehorgonyzott Théo előtt, de amikor megszólalt, a hangjában nem volt harag, csak megvetés.

– Számított rá, hogy Henri Etretat-ba jön ma este?

– Nem.

– Ha nem telefonált volna magának, akkor is eljött volna a Vityillóhoz?

– Nem tudom, de valószínűleg igen.

– Hol volt, amikor Valentine lelőtte Henrit? Még az úton? Vagy már a kertben?

– A kertben, a kapu mellett.

Valentine felpattant, amikor megtudta, hogy a mostohafia már a kertben volt, amikor ő átrohant Mademoiselle Seuret-hoz, hogy telefonáljon az orvosnak.

– És most legalább büszke magára?

– Az az én dolgom.

– Tudta, hogy Valentine-nak van egy revolvere?

– Tudtam, hogy megtartotta az apám revolverét. Mondja csak, főfelügyelő úr, most azt akarja nekem mondani, hogy…

– Semmit nem akarok mondani! És itt én kérdezek.

– És ha megtagadom a választ?

– Az nem változtat az égvilágon semmin, csak legfeljebb beverem a pofáját, már egy jó negyedórája úgyis nagyon vágyom rá.

A tragikus körülmények ellenére, a szomszéd szobában fekvő halott ellenére Valentine elégedetten, majdnem vidáman elmosolyodott.

– Mióta tudja?

– Miről beszél?

– Figyeljen ide, Besson. Jobban jár, ha nem tetteti hülyének magát. Mióta tudja, hogy soha nem adták el a mostohaanyja ékszereit, és hogy az eredeti ékszerek vannak

nála, nem a másolatok, ahogyan mindenkivel megpróbálták elhitetni?

Valentine összerezzent, és rémülten, akaratlan csodálattal bámult Maigret-re. Fészkelődni kezdett a fotelban, mintha meg szeretne szólalni, de Maigret egyáltalán nem figyelt rá.

– Soha nem kételkedtem benne.

– Miért?

– Mert ismertem Valentine-t, és ismertem az apámat is.

– Azt akarja mondani, hogy Valentine félt a nyomortól, és nem az a nő volt, aki nem tesz óvintézkedéseket?

– Igen, az apám pedig minden kívánságát teljesítette.

– Amikor összeházasodtak, vagyonközösségi szerződést kötöttek?

– Igen.

– Mennyire becsüli az ékszerek értékét?

– Valószínűleg több milliót érnek a jelenlegi árfolyamon. Olyan ékszereknek is kell lenniük, amelyekről mi nem is tudunk, mert az apám szégyellte előttünk, hogy milyen sokat költ Valentine-ra.

– Amikor az apjuk meghalt, és Valentine azt mondta, hogy már régen eladták az ékszereket, nem említette a gyanúját sem az öccsének, sem Arlette-nek?

– Nem.

– Miért nem?

– Mert nem voltam biztos a dologban.

– Nem inkább azért, mert egyedül akart megegyezni Valentine-nal?

Valentine egy hangot sem veszített el a beszélgetésből. Leste Maigret minden mozdulatát, Théo minden szavát. Feljegyzett magában mindent, sokkal jobban, mint Castaing, aki elég nehézkesen írt.

– Nem felelek erre a kérdésre.

– Mert méltatlan magához, ugyebár! És beszélt a gyanújáról Valentine-nak is?

– Nem igazán.

– Mert tudta, hogy erősebb magánál, és arra várt, hogy valamiféle bizonyítékot szerezzen. Hogyan sikerült megszereznie ezt a bizonyítékot? És mikor?

– Kérdezősködtem a gyémántszakmában dolgozó barátaimnál néhány ékszerről, amelyeket nem lehetne észrevétlenül eladni, és megtudtam, hogy Valentine ékszerei Franciaországban, de valószínűleg egész Európában sem kerültek kereskedelmi forgalomba.

– És türelmesen várt öt évig.

– Volt még egy kis pénzem, beütött néhány üzletem.

– És idén, mivel már nyakára hágott a pénzének, eljött Etretat-ba, hogy itt töltse a vakációját. Ugye nem véletlenül ismerkedett össze Rose-zal, és beszélgetett vele a mániáiról?

Théo nem válaszolt. Valentine a nyakát nyújtogatta, mint egy madár, és Maigret első ízben vette észre, hogy igazi öregasszonynyaka van, amelyet általában egy gyöngyökkel díszített, széles, fekete bársonysál takart.

– Gondolkozzék, mielőtt válaszol. Amikor találkoztak, Rose tudta már, hogy van mit keresnie, vagy az ön felvilágosítása után kezdett kutatni a házban?

– Kutatott ő már azelőtt is, hogy megismertük egymást.

– Miért?

– Kíváncsiságból, és azért is, mert gyűlölte a mostohaanyámat.

– Miért gyűlölte?

– Mert úgy érezte, hogy gőgös és kemény. Úgy éltek ebben a házban, mintha folyamatosan háborúban állnának

egymással, és azt hiszem, ezt nem is igen leplezték egymás előtt.

– És Rose-nak is eszébe jutottak az ékszerek?

– Nem. De egy fúróval lyukat fúrt a két szobát elválasztó falba.

Valentine méltatlankodva megmoccant, mintha azonnal fel akart volna rohanni a szobába, hogy meggyőződjék erről a felháborító dologról.

– És ez mikor történt?

– Körülbelül két hete, délután, amikor Valentine Mademoiselle Seuret-nál teázott.

– És mit látott Rose a lyukon át?

– Rögtön utána még semmit. Több napig is várnia kellett. Aztán egy este úgy tett, mintha elaludna, horkolni kezdett, de aztán zajtalanul felkelt, és meglátta, ahogy Valentine kinyitja az ágyával szembeni polcos szekrényt.

– Miért, Rose még soha nem nézett be ebbe a szekrénybe?

– A ház összes szekrénye, összes fiókja kulcsra van zárva, és Valentine mindig magánál tartja a kulcsokat. Rose-nak még egy doboz szardíniáért is Valentine-hoz kellett fordulnia.

– Akkor hogyan sikerült megszereznie az egyik gyűrűt?

– Egyszer, amikor Valentine fürdött. Rose nem szólt nekem előre. Gondosan, aprólékosan kellett megterveznie az akciót.

– És maga látta a gyűrűt?

– Igen.

– És Rose mit akart kezdeni vele?

– Semmit. Nem vihette volna el lebukás nélkül. Ez az ő részéről inkább afféle bosszú volt.

– És maga nem gondolta, hogy a mostohaanyja észre fogja venni, hogy eltűnt a gyűrű?

– De, eszembe jutott.

– Árulja el, azért is hagyta Rose-t, hogy csinálja, mert tudni akarta, mi lesz Valentine reakciója?

– Lehetséges.

– És akkor osztozhattak volna, és kihagyhatták volna Charles-t és Arlette-et, ugye?

– Erre a kérdésre nem felelek.

– Gondolom, feltételezi, hogy nem tehetünk maga ellen jogi lépéseket.

– Nem öltem meg senkit.

Valentine megint megmozdult, majdnem feltette a kezét, mint a gyerekek jelentkezésnél az iskolában.

– Csak ennyit akartam kérdezni magától.

– És most el kell mennem?

– Nem, maradhat.

– És szabad vagyok?

– Nem, amíg nincs más utasítás.

Maigret újra járkálni kezdett. Kicsit kivörösödött most, hogy az idős hölgyet kellett felelősségre vonnia.

– Hallotta az egészet?

– Semmi sem igaz abból, amit állít.

Maigret kivette a gyűrűt a felöltője zsebéből, és megmutatta Valentine-nak.

– Tagadja, hogy a valódi ékszerek a szobájában vannak? Azt akarja, hogy elkérjem a kulcsait, és magam keressem meg őket?

– Jogomban állt. A férjem is egyetértett velem. Úgy gondolta, hogy a fiai már elég nagyok, hogy maguk is elboldoguljanak, és nem akart anyagi bizonytalanságban itt hagyni egy olyan idős asszonyt, mint amilyen én vagyok. Ha

a gyerekei tudtak volna róla, eladták volna az egészet, és most éppen olyan rosszul állnának, mint azelőtt.

Maigret igyekezett nem ránézni Valentine-ra.

– Miért gyűlölte Rose-t?

– Nem gyűlöltem. Gyanakodtam rá, és az események is azt igazolják, hogy joggal gyanakodtam. Hiszen meglopott, pedig mindent megtettem érte.

– Mikor fedezte fel, hogy eltűnt a gyűrű?

Valentine kinyitotta a száját, már majdnem megszólalt, azután hirtelen megkeményedtek a vonásai.

– Több kérdésre nem válaszolok.

– Ahogy gondolja.

Maigret Castaing-hez fordult.

– Azért te csak jegyzetelj tovább.

Aztán nagy léptekkel rótta tovább a szobát olyan dühödten, hogy a szekrényekben összekoccantak a csecsebecsék. Senkihez sem fordulva folytatta:

– Valószínűleg múlt kedd előtt történt, hogy felfedezte a gyűrű eltűnését. Rose volt az egyetlen személy, aki megleshette magát, és ellophatta a gyűrűt. Maga nyilván feltúrta a holmiját, de nem talált semmit. Amikor Rose kedd este elment, követte, és meglátta, hogy Théóval találkozik Etretat-ban. Most már igazán félni kezdett. Nem tudta, hogy Rose beszélt-e a gyűrűről Théó-nak, de sejtette, hogy a maga ékszerei miatt találkoztak.

Hiába jelentette ki Valentine, hogy hallgatni fog, most akaratlanul is közbevágott:

– Amint Théo tudomást szerez az ékszerekről, az életem nincs többé biztonságban.

– Ez bizony nagyon valószínű. De jegyezze meg, hogy semmit sem kérdeztem. Szakítson félbe, ha úgy tartja kedve, de nincs szükségem megerősítésre. Tehát

elhatározta, hogy megöli Rose-t, mielőtt ideje lenne elárulni önt – legalábbis remélte, hogy ezt megelőzheti –, és kihasználta az egyedülálló lehetőséget: a híres szeptember 3-át. Ez az év egyetlen napja, amikor összegyűlik itt az egész család. A család, amelyet gyűlöl, beleértve a saját lányát is.

Valentine megint szólni szeretett volna, de Maigret nem hagyta, hogy közbevágjon.

– Nagyon is jól tudta, hogy a cselédje milyen szenvedélyesen szereti az orvosságokat, bármilyenek legyenek is. Nyilván az is megtörtént már egyszer-kétszer, hogy Rose elcsórt valami orvosságot a gyógyszeres szekrénykéből. Esténként nyilván kiitta a maradék altatót az ön poharából is. Tudja, ez a gyilkossági terv egy magányos öregasszony elmeszüleménye. Bonyolult, kifinomult bűntett, amelyen órákon és órákon át szerelmesen, aprólékosan gondolkodik valaki, és állandóan újabb részletekkel ékesítgeti. Hiszen ki is gyanakodott volna önre, amikor a mérget látszólag magának szánták? A gyanú egyértelműen a lányára vagy a család többi tagjára terelődött. Csak ki kellett jelentenie, hogy keserűnek érezte az altatót, és hogy ezt mondta is a cselédlánynak. Márpedig biztos vagyok benne, hogy maga nagyon vigyázott volna azzal a gyógyszerrel.

– Rose mégis megitta!

Valentine még nem volt legyőzve, ahogy várta volna az ember. Feszülten figyelt Maigret minden kiejtett szavára, és nyilvánvalóan jó előre felkészült a visszavágásra.

– Biztos volt benne, hogy valami helyi nyomozó fogja végezni a nyomozást, aki nem sok vizet zavar. Akkor ijedt meg először, amikor megtudta, Charles Besson elintézte, hogy engem küldjenek ide Párizsból.

– Túl szerény, Monsieur Maigret.

– Nem tudom, hogy szerény vagyok-e, de ön elkövette azt a hibát, hogy a Quai des Orfèvres-re rohant, és magának szerezte meg az érdemet, hogy engem idehívott.

– És meg tudná nekem mondani, honnan tudtam volna, hogy Charles magára gondolt?

– Nem tudom, de ez egy olyan részlet, amelyre később még fényt deríthetünk.

– Még sok részletre kellene fényt derítenie, hiszen semmi bizonyítéka nincs arra, amit itt olyan nagy biztonsággal elővezet.

Maigret ügyet sem vetett Valentine kihívó közbevetésére.

– Nézzük például az ékszereket. Itt vannak a kulcsaim. Ott vannak ön előtt, az asztalon. Menjen föl a szobámba, és keresse meg az ékszereket.

Maigret hirtelen megtorpant, és belenézett Valentine szemébe – felbosszantotta ez az újabb probléma, és mintegy magában beszélve folytatta:

– Talán arra is felhasználta a párizsi utazását, hogy valahol biztonságba helyezze az ékszereit? Nem. Nem rejtette volna el őket ilyen távol – és nyilván nem helyezte el egy bank széfjében sem, mert azzal nyomokat hagyott volna maga után.

Valentine csúfondárosan mosolygott:

– Keresse, csak keresse!

– Meg fogom találni.

– De ha mégsem, akkor semmi nem érvényes abból, amit az előbb elmondott.

– Majd ha eljön az ideje, visszatérünk rá.

Maigret már keserűen megbánta, hogy egy dühödt pillanatában eltörte a calvadosos üveget, mert most szívesen ivott volna egy kortyot.

– Amikor nemrégiben itt jártam, nem véletlenül beszéltem a Rose és Théo Besson közötti kapcsolatról, sem a keddi randevújukról. Tudtam, hogy ez feltétlenül kivált önből valamiféle reakciót, és mivel volt oka attól félni, hogy kikérdezem Théót, és ő beszélni fog, tudtam, hogy megpróbál találkozni vele, esetleg megpróbálja végleg elhallgattatni. Csak azt nem tudtam még, hogyan tudja úgy elérni Théót, hogy önt közben ne lássa meg senki. Nem jutott eszembe a telefon, pontosabban nem gondoltam az idős Mademoiselle Seuret-ra, aki itt lakik a szomszédban, és akit ön gyakran meg szokott látogatni.

Maigret Théo felé fordult.

– Ismeri az idős Mademoiselle Seuret-t?

– Már jó néhány éve nem láttam.

– Magatehetetlen?

– Már akkor is félig vak és süket volt, amikor utoljára láttam.

– Akkor minden esélyünk megvan rá, hogy nála megtaláljuk az ékszereket.

– Úgy látom, nagyon aprólékos történetet talál ki itt előttünk – mondta Valentine dühödten. – Csak beszél, csak beszél, és reméli; hogy véletlenül ráakad az igazságra. Nyilván azt gondolja magáról, hogy nagyon ravasz!

– Tehát Mademoiselle Seuret-tól hívta fel Théót, gondolom, több számot is tárcsázott, mivel végül egy bisztróban sikerült ráakadnia. Azt mondta neki, hogy beszélni szeretne vele, és Théo értette, miről van szó. Pedig önnek valójában semmi kedve sem volt beszélni vele. Tudja, ez a két gyilkosság nem egyszerűen egy magányos gyilkos műve, hanem egy magányos idős asszony műve. Maga nagyon okos, Valentine!

Az öreg hölgy a körülmények dacára büszkén kihúzta magát a bók hallatán.

– El kellett hallgattatnia Théót, de közben vigyáznia kellett, nehogy szöget üssön a fejembe a dolog. Persze lett volna egy megoldás, amely valószínűleg működött volna is, csakhogy ehhez cseppet sem fűlött a foga: fel kellett volna ajánlania Théónak, hogy osztozkodik vele. De ehhez túl erős önben a tulajdonosi önzés. Elviselhetetlennek érezte a gondolatot, hogy meg kell válnia a híres-neves ékszerei egy részétől, bár ezek az ékszerek cseppet sem segítik önt hozzá, hogy könnyebben éljen, tulajdonképpen nem jók semmire – ezért elhatározta, hogy másodszor is gyilkolni fog. Megkérte hát Théót, hogy jöjjön el önhöz pontban éjfélkor, és ne beszéljen a dologról senkinek. Ugye erre kérte önt, Monsieur Besson?

– Remélem megérti, hogy kínos lenne erre a kérdésre válaszolnom. Egy igazi úriember…

– Szemét! Belekever egy igazi úriember egy kis cselédlányt a családi ügyeibe, és megkéri-e, hogy lopjon el valamit az ő kedvéért? És elküld-e egy igazi úriember valakit, hogy az haljon meg helyette? Azt hiszem, Besson, hogy Valentine telefonja után maga győztesnek érezte magát, de elfogta a félelem is. Győztesnek érezte magát, mert megnyerte a játszmát, hiszen Valentine hívása azt jelentette, hogy kész alkudozni magával, de rettegett is, mert jól ismeri Valentine-t, és tudta, hogy nem jókedvében próbálja megvásárolni a hallgatását. Csapdát gyanított. Ez az éjféli randevú semmi jót sem ígért. Hazament a szállodába, hogy gondolkozzék. Az volt a szerencséje, hogy a szegény Henri, aki már alaposan berúgott, felhívta önt. Mielőtt magának telefonált, Henri velem beszélgetett, és ez megmozgatta a fantáziáját. Inni kezdett, és a fejébe vette,

hogy találkozik magával, nem tudom pontosan, miért; talán ő maga sem tudta. És maga előreküldte őt felderítőnek; nyilván azt mondta neki, hogy pontban éjfélkor Valentine házánál találkoznak. Így tehát Henri esett bele Valentine csapdájába. Le a kalappal maga előtt, asszonyom. Rose meggyilkolását is ügyesen kigondolta, de ez a gyilkosság valóságos ördögi mestermű. Még arra is gondolt, hogy ne kapcsolja fel a külső villanyt, amikor én jöttem, és ez megmagyarázta, hogy felindulásában miért lőtt anélkül, hogy kint felgyújtotta volna a lámpát. Csakhogy Henri halt meg, és nem Théo. Egy hét alatt két testvér! Tudja, mit csinálnék, ha nem a rendőrségnél dolgoznék? Itt hagynám magukat Castaing felügyelővel, én pedig elmennék Yport-ba, és elmesélném ezt a kis történetet egy bizonyos Trochunek és a feleségének. Elmondanám nekik, hogyan és miért, milyen sötét érdekek miatt veszítették el néhány napon belül életük virágjában két gyermeküket is. Utána elhoznám őket ide, őket, a maga áldozatainak testvéreit, a szomszédaikat és a barátaikat.

Maigret látta, hogy Théo ólomszürkére sápad, és görcsösen megmarkolja a fotel karfáját. Valentine pedig őrjöngve felpattant:

– De ehhez nincs joga! Mire vár, miért nem vitet minket Le Havre-ba? Kötelessége, hogy letartóztasson bennünket, legalábbis engem!

– Miért, bevallja?

– Nem vallok be semmit; de maga megvádolt, és nincs joga itt hagyni engem. Ki tudja, lehet, hogy Trochuékat máris riasztotta valaki, és most úton vannak Etretat felé! Civilizált országban élünk, mindenkinek joga van arra, hogy elítéljék!

Most kifelé fülelt, és amikor motorzúgást, majd befelé tartó lépéseket hallott, szinte Maigret-re vetette magát, mintha védelmet keresne. Látszott, hogy már az idegroham szélén áll. Az arca elveszítette minden szépségét, a szeméből sütött a rettegés, a körmei Maigret kezébe mélyedtek.

– Nincs hozzá joga! Nincs…

De nem a Trochu család érkezett, ők egyelőre még nem tudtak semmit, hanem a halottaskocsi Le Havre-ból, és egy autónyi rendőr és bűnügyi szakértő.

A házat jó fél órára teljesen elárasztották a rendőrök. Henri holttestét hordágyra tették, egy fényképész pedig lelkiismerete megnyugtatására az egész házat körbefényképezte, még a golyó törte ablaküveget is.

– Felmehet a szobájába felöltözni.

– És én? – kérdezte a beijedt Théo Besson, aki nem tudta hová tenni magát.

– Azt hiszem, hogy magának a saját lelkiismeretével kell elrendeznie a dolgokat.

Újabb autó állt meg a ház előtt, és Charles Besson rohant be a házba.

– Mi történt?

– Korábbra vártam önt – felelte Maigret szárazon.

A képviselő úgy mentegetőzött, mintha nem értette volna, mit is jelent ez a mondat.

– Durrdefektem volt útközben.

– És mikor döntött úgy, hogy idejön?

– Az előbb, amikor ön a gyűrűről beszélt nekem.

– Tudom. Ráismert a leírásból.

– Rájöttem, hogy Théónak igaza volt.

– Miért, tudta, hogy Théo arra gyanakszik, hogy a mostohaanyjuk megőrizte az ékszereit? Mondta magának?

A két fivér hidegen egymásra nézett.

– Nem mondta, de megértettem abból, ahogyan akkor viselkedett, amikor az örökségen osztoztunk.

– És azért rohant ide, hogy ön is megkapja a részét? Csak nem felejtette el, hogy holnap reggel temetik a kedves anyósát?

– Miért beszél velem ilyen keményen? Semmit sem tudok. Kit vittek el a halottaskocsival?

– Előbb mondja csak el, mit akart tenni, miért jött ide.

– Nem is tudom. Amikor ön a gyűrűről beszélt az imént, megértettem, hogy valami sötét dolog készül; Théo megpróbálkozik valamivel, és Valentine ezt nem fogja hagyni.

– Hát igen! Tényleg történt valami, de a bátyjának gondja volt rá, hogy valaki mást ölessen meg maga helyett!

– Kit?

– Henri Trochut.

– A szülők tudják már?

– Még nem, és azt hiszem, talán önnek kellene közölnie velük a hírt. Elvégre ön a képviselőjük.

– Nem hiszem, hogy ez után a botrány után is a képviselőjük maradok. És Rose? Ki…?

– Na, mégis mit gondol?

– Amikor ön megemlítette a drágakövet, rögtön azt gondoltam, hogy…

– Igen, a mostohaanyja! Ezt magyarázza meg a választóinak!

– De hát én semmit sem csináltam!

Castaing már jó ideje nem jegyzetelt, csak döbbenten bámulta Maigret-t, közben a felülről érkező zajokra figyelt.

– Kész van már? – kiáltott föl Maigret Valentine szobájába.

Valentine nem válaszolt azonnal, és Maigret látta, hogy Castaing nagyon megijedt.

– Ne félj! Az ilyen nők nem ölik meg magukat. A végsőkig fog harcolni, foggal és körömmel, és meg fogja magának szerezni a legjobb ügyvédeket, ráadásul azt is tudja, hogy manapság már nem vágják le az idős hölgyek fejét.

És Valentine tényleg lejött a szobából. Ugyanúgy nézett ki, mint amikor Maigret először találkozott vele: igazi márkiné a makulátlanul fehér hajával, nagy, világoskék szemével, ránctalan, fekete ruhájában, és egy nagy gyémánttal – természetesen az egyik „másolattal" – a derekán.

– Nem bilincsel meg?

– Kezdem azt hinni, hogy el lenne tőle ragadtatva, mert akkor még színpadiasabb lenne a jelenet, és maga még inkább áldozatnak tűnne. Castaing! Vidd el őt!

– Maga nem jön velünk Le Havre-ba?

– Nem.

– Hazamegy Párizsba?

– Igen, holnap reggel, csak előbb megkeresem az ékszereket.

– És majd elküldi a jelentést?

– Azt te is megírhatod. Legalább annyit tudsz az ügyről, mint én.

Castaing egyre kevésbé tudta, mit gondoljon.

– És ezzel itt mi legyen?

Théóra mutatott, aki éppen rágyújtott egy cigarettára, és igyekezett minél távolabb állni az öccsétől.

– Nem követett el semmiféle törvénybe ütköző cselekedetet. Ahhoz túl lusta. Mindig meg fogod találni, amikor szükséged lesz rá.

– Elhagyhatom Etretat-t? – kérdezte Théo megkönnyebbülten.

– Amikor csak akarja.

– Elkísértetne egy rendőrrel a szállodáig, hogy elhozhassam az autómat és a holmimat?

Valentine-hoz hasonlóan ő is halálosan rettegett a Trochu családtól. Maigret az egyik Le Havre-i csendőrhöz fordult:

– Kísérd el az urat. Felhatalmazlak, hogy búcsúképpen rúgj egy jó nagyot a fenekébe.

Valentine, mielőtt kilépett a Vityilló ajtaján, sziszegve odavetette Maigret-nek:

– Most nagyon okosnak hiszi magát, de még nem biztos, hogy a magáé az utolsó szó.

Maigret az órájára nézett, hajnali fél négy volt, és a ködsziréna még mindig üvöltött az éjszakában. Most már csak egy Le Havre-ból érkezett nyomozó maradt mellette, aki feltette a pecséteket a házra, és Charles Besson, aki nem tudott mit kezdeni nagy, esetlen testével.

– Még mindig nem értem, miért volt velem annyira goromba az előbb, amikor én tényleg semmit sem csináltam!

Igaza volt, és Maigret egy kis lelkiismeret-furdalást érzett.

– Esküszöm, sohasem képzeltem volna, hogy Valentine…

– Elvinne engem?

– Hová?

– Yport-ba.

– Igazán ragaszkodik hozzá?

– Igen, mert akkor nem kellene taxit keresnem – azt hiszem, ebben az órában nem lehet túl könnyű feladat.

Maigret kicsit megbánta a választását, mert a halálosan ideges Charles veszedelmesen rángatta a kormányt. A lehető legtávolabb állt meg a kis háztól, amely csak egy fehér folt volt a ködben.

– Mit gondol, megvárjam?

– Legyen szíves.

Besson az autó menedékében még hallotta, hogy Maigret bekopog az ajtón, és azt mondja:

– Én vagyok, Maigret.

Charles látta, hogy felgyullad egy lámpa, kinyílik az ajtó, és idegesen leharapta egy szivar végét.

Eltelt egy fél óra, és Charles többször is majdnem elindult hazafelé. Majd újból nyílt az ajtó, és három ember indult el lassan az autó felé. Maigret kinyitotta az ajtót, és halk, fojtott hangon beszólt:

– Engem kitesz útközben Etretat-ban, őket pedig elviszi Le Havre-ba.

Az anya, aki ugyanazt a ruhát viselte, mint a lánya temetésén, időnként belezokogott a zsebkendőjébe. Az apa egy szót sem szólt. Maigret is hallgatott.

Amikor Etretat-ban, a szálloda előtt kiszállt az autóból, még egyszer visszafordult. Mondani szeretett volna valamit, de nem találta a szavakat, így csak lassan levette a kalapját.

Nem vetkőzött le, és le sem feküdt. Reggel hét órakor taxival az idős Mademoiselle Seuret-hoz vitette magát, és ugyanaz a taxi még idejében, nyolc órakor letette az állomás előtt. A bőröndjén kívül egy kis szattyánbőr táska is volt nála – a huzata ugyanolyan ártatlankék színű volt, mint Valentine szeme.

Carmel by the Sea (Kalifornia)

1949. december 8.

Tördelés: Alinea Kft.
Készült a Szekszárdi Nyomda Kft.-ben

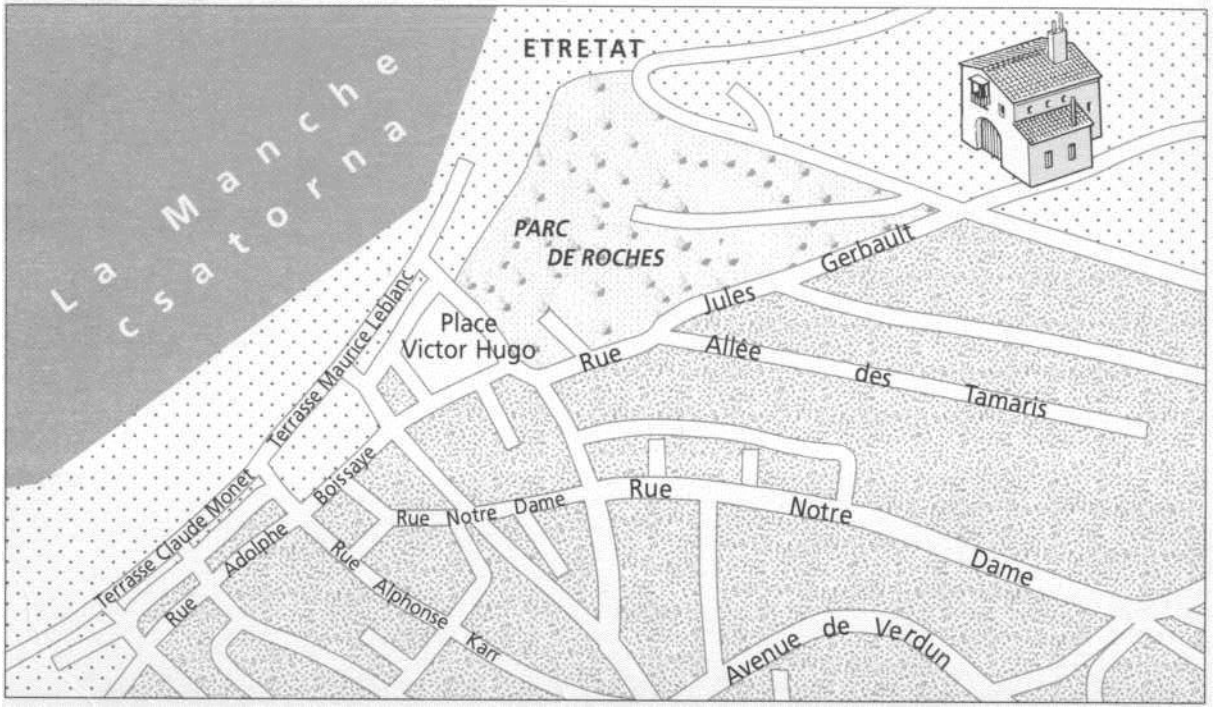
La Manche
ETRETAT
PARC
DE ROCHES
Place
Victor Hugo
Terrasse Maurice Leblanc
Rue Jules Gerbault
Allée des Tamaris
Rue Notre Dame
Rue Notre Dame
Terrasse Claude Monet
Rue Adolphe Boissaye
Rue Alphonse Karr
Avenue de Verdun